

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีนักวิจัยเข้าไปศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทย – พม่าด้านอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีอยู่จำนวนหนึ่ง โดยส่วนใหญ่ นักวิชาการท้องถิ่น อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงและอาจารย์โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยง แต่สภาพโดยทั่วไปภาพของการศึกษาเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เผ่าโป่งอำเภอสวนผึ้งก็ล้วนแต่อยู่ในบริบทที่นิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหว ต่อเนื่องหรือผลการศึกษายังไม่ได้สะท้อนบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดจากผลการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ และผลจากการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งในระยะกว่า 200 ปีที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตอำเภอสวนผึ้งก่อตั้งขึ้นตราบถึงปัจจุบันนั้น ชาวกะเหรี่ยงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีกระบวนการปรับตัวอย่างช้าๆ ในขณะที่กลุ่มคนพื้นราบเป็นฝ่ายรุกเข้าไปในชุมชนชาวกะเหรี่ยง เพื่อจับจองที่ดิน และตั้งถิ่นฐานในทำเลพื้นที่อันโคดเด่นและสวยงาม สถานการณ์ดังกล่าวนี้ย่อมมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงสมควรที่จะกล่าวถึงบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะกล่าวถึงแต่วัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงเมื่อ 60-80 ปีที่ผ่านมา โดยที่ในบางหมู่บ้านก็ไม่ได้มีการสืบทอดวัฒนธรรมดังกล่าวไปแล้ว เช่น ที่บ้านบ่อ และบ้านห้วยคลุ้ม เป็นต้น ซึ่งถือว่าการนำเสนอในผลการศึกษาหลายชิ้นงานก็ไม่ตอบสนองต่อความเป็นจริง อีกทั้งยังไม่สร้างสรรค์ เพราะเมื่ออ่านในรายละเอียดพบว่า การจัดทำกิจกรรมทางสังคมในกระบวนการวิจัยที่ไม่สร้างความคุ้นเคยกับชาวกะเหรี่ยงนั้น ทำให้เกิดปัญหาการสร้าง ความเข้าใจที่ผิดพลาดต่อกันทั้งสองฝ่ายในหลายๆงานวิจัย นับเป็นเรื่องที่น่าเสียดายมากที่สุด ในขณะที่สังคมชาวกะเหรี่ยงโป่ง ในแถบลุ่มน้ำลำกามีการเปลี่ยนแปลงและมีการยอมรับการผสมผสานกับคนไทยพื้นราบมากกว่าการมุ่งสืบทอดประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของเผ่าพันธุ์ ด้วยความจำเป็น เพราะด้วยการตกเป็นเบี้ยล่างในเรื่องต่างๆนับเนื่องมากกว่า 200 ปี ที่มีการต่อสู้ดิ้นรนอย่างหนัก จนมีการลอบสังหารกำนันตาไม้ บุญเลิศ ที่บ้านห้วยแห้ง รวมทั้งวีรกรรมการต่อสู้ของนายตึก ผู้ใหญ่บ้านชาวกะเหรี่ยง เรื่องราวเหล่านี้ควรได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอย่างเป็นธรรม และโดยระมัดระวังยิ่ง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้เพื่อยกระดับฐานะของนักวิจัย ว่าคือปัญญาชน และทั้งยังเป็นนักพัฒนาที่แท้จริง ไม่ใช่เข้าสู่ชุมชนเพียงหวังแต่เรื่องข้อมูลเท่านั้น

ในการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่ผ่านมานั้น ยังไม่มีความก้าวหน้าเพียงพอ อีกทั้งยังแสดงออกซึ่งความผิดพลาดของข้อมูล จนนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจและการตีความที่ผิดพลาดมาโดยตลอด เพราะทุกผลผลงานต่างก็ปราศจากความแหลมคมล้ำในความเป็นจริง ระหว่าง “ชาวกะเหรี่ยง

กับชาวกะเหรี่ยง” และมีการตีความมโนภาพในวิถีชีวิตที่ใช้ชื่อความกตัญญู ไม่ระมัดระวัง และไม่เคารพความเป็นคนชายแดนอันทุรกันดาร โดยพบว่างานวิจัยที่ผ่านมาแทบทุกเล่ม สร้างความเข้าใจว่าชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงทั้งสอง กลุ่มนี้เข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน จึงเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของงานวิจัยที่ไม่สนองต่อความจริงในแถบชายแดน ที่ในความจริงนั้นมีทั้งชาวกะเหรี่ยงและชาวกะเหรี่ยง โดยชนทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันเสมอมา ดังนั้นในความเป็นจริงแล้ว เมื่อศึกษาชุมชนชาวกะเหรี่ยงจะต้องกล่าวถึงชาวกะเหรี่ยงด้วย และควรชี้ให้เห็นบริบทที่เป็นอัตลักษณ์อันชัดเจนของชาวกะเหรี่ยง แยกออกไปจากชาวกะเหรี่ยง เพราะชนสองกลุ่มนี้ต่างก็ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน นอกจากนี้แล้วงานวิจัยบางโครงการ เมื่อศึกษาในรายละเอียดก็มีการสร้างความเข้าใจที่ยังผิดพลาดอยู่มาก คือยังมองภาพคนชายแดนที่เป็นลบเกินไป มีการนำเสนอข้อความบริภาษชาวบ้านที่ยากจนอย่างแสนสาหัสกันไปต่าง ๆ นานา โดยที่ยังไม่ได้มีการนำข้อพระรณนาเหล่านั้นไปให้ชุมชนร่วมตรวจสอบ จึงถือว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการทำวิจัย ยังไม่ครบถ้วน และไม่มีความเป็นธรรมต่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเชิงวิชาการ

งานวิจัยบางส่วนก็ยังลุ่มหลงในวิชา เข้าสู่ชุมชนที่ยากไร้ในรูปแบบของการเป็นนักวิชาการใหญ่ ใช้ถ้อยคำและประเด็นในการตั้งคำถามยากเกินไป บีบคั้นเกินไป และคอยตั้งข้อกำหนดคดคิงกันอยู่ที่เอารูปแบบการวิจัยที่เคร่งครัดเข้าไปตีกรอบกระบวนการศึกษา จนมีคำถามว่าแล้วกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนั้น มีความยั่งยืนหรือไม่ ได้วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมการวิจัยที่สอดคล้องต่อความประสงค์ การเห็นพ้องหรือความพึงพอใจของคนในท้องถิ่นหรือไม่ เรื่องนี้ยังเป็นเรื่องที่ไม่มีความก้าวหน้า และไม่มีการแลกเปลี่ยนกันอย่างจริงจัง ในกลุ่มนักวิจัยชุมชนชายแดนในปัจจุบัน

เป็นความจริงอย่างยิ่งว่า ผู้ที่ทุ่มเทเข้าไปศึกษาวิจัยในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทย และพม่านั้นล้วนแต่เป็นผู้เสียสละ ทุ่มเท และมีเจตนาในการพัฒนากลุ่มคนที่ยากไร้อันด้อยโอกาสตามแนวชายแดนไทยและพม่า เป็นจิตวิญญาณอันเสียสละเป็นล้นพ้น เพราะในด้านจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรีนั้น มีชุมชนทางวัฒนธรรมที่น่าศึกษาเป็นจำนวนมากในเขต อำเภอจอมบึง บ้านโป่งและโพธาราม แต่เมื่อนักวิจัยเลือกเสี่ยงภัยเดินทางไปศึกษาตามแนวพรมแดนไทยและพม่านั้นว่าเป็นคุณูปการทางสังคมยิ่ง เพียงแต่ว่ายังมีหลายส่วน หลายประเด็นที่มีการนำเสนอแล้ว เป็นที่น่าสะท้อนใจต่อคนชายแดนมากเหลือเกิน จุดนี้เองที่ผู้วิจัยคิดว่าเป็นประเด็นที่นักวิชาการทั้งหลายจะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ และต้องปรับปรุงในอันดับต่อไป

ผลการศึกษาวิจัยในชุมชนชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เกี่ยวกับองค์ความรู้ในภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ “กะเหรี่ยง” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นไปจนถึงจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาพฤติกรรมทางสังคมเป็นหลัก ร่วมตรวจสอบกับเอกสารโบราณต่างๆ ผู้วิจัยได้ลงความเห็นไว้ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า ระหว่าง พ.ศ. 2490- 2543 งานวิจัยแล้วเสร็จปี พ.ศ. 2546 ที่ว่าชาวกะเหรี่ยงนั้น มีเพียงสองกลุ่มคือ ชาวกะเหรี่ยงโพล่ง(หรือโป่ว) กับชาวกะเหรี่ยงปะกาเกอวยอ(หรือสอ) ชนสองกลุ่มนี้มีพฤติกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มทางการเมือง อุปนิสัย และลักษณะทางชาติพันธุ์วรรณาแตกต่างไปจากชาวยางแดง และตองซู่(สุทิน สนองพันธ์, 2546, หน้า 15- 16) ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงกับชาวยางแดงและชาวตองซู่จึงไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เพียงแต่เคยอพยพลงมาตามเส้นทางแห่งลุ่มน้ำสาละวินร่วมกันมา จนสร้างความเข้าใจผิดแก่ราชสำนักล้านนาและราชสำนักอยุธยาและกรุงเทพฯ จนกระทั่งปัจจุบัน ว่าชาวกะเหรี่ยง ชาวยางแดงและชาวตองซู่เป็นกลุ่มเดียวกัน

สำหรับชาวกะเหรี่ยงโพล่งแห่งลุ่มน้ำลำภาชี(ราชบุรี) เป็นกลุ่มชาวกะเหรี่ยงเก่าแก่ที่อพยพลงมารุ่นแรกๆ ตามลำนํ้าสาละวิน ตั้งถิ่นฐานแล้วค่อยๆ เคลื่อนย้ายลงมาช้าๆ ตามสถานการณ์ทางการเมือง ที่อาณาจักรพุกามและล้านนา มักช่วงชิงเขตและผู้คน พร้อมๆกับการเติบโตขึ้นของบ้านเมืองของพวกเขา แต่บ้านเมืองของชาวกะเหรี่ยงก็ไม่ได้ค่อยไปกว่าบ้านเมืองของชาวไทยใหญ่และยางแดง เพราะกลุ่มผู้นำรุ่นแรกๆ ได้สร้างบ้านเมืองขึ้นหลายแห่งในลุ่มน้ำอิระวดี จนลุ่มน้ำแห่งนี้ถูกเรียกว่าเป็นถิ่นของพวก “เกว” คำว่า “เกว” นี้ เป็นภาษาพม่าที่ใช้เรียกกะเหรี่ยงพวกหนึ่ง ชาวกะเหรี่ยงได้ร่วมกันจัดตั้งและต่อสู้การแผ่อิทธิพลของอาณาจักรพุกาม จนอาณาจักรพุกามต้องสร้างเมือง “ตองอู” เพื่อเป็นเมืองป้อมค่ายสกัดกั้นเส้นทางของชาวกะเหรี่ยง จากนั้นศักยภาพของชาวกะเหรี่ยงก็อ่อนแอลง และผู้นำกลุ่มต่างๆ ได้เริ่มแยกย้ายกันไป หลังจากการล่มสลายของชุมชนในบริเวณ “ไจ ที โย” (ในประเทศสหภาพพม่าในปัจจุบัน) การเคลื่อนย้ายลงทางทิศใต้ลงไปทุกขณะ ยิ่งส่งผลให้กองกำลังชาวกะเหรี่ยงแตกแยกเป็นหลายสาขา และได้อ่อนแอลงจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ในอดีตมีผู้ศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงมาหลายคน แต่ผู้ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุมชนชาวกะเหรี่ยง และกะหรั่ง ในเขตชายแดนไทยและพม่าด้านอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีมาเก่าแก่และต่อเนื่องคือสุรินทร์ เหลือละมัย ซึ่งปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ มีถิ่นฐานมั่นคงอยู่ที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้เริ่มศึกษาค้นคว้าชุมชนชาวกะเหรี่ยงเป็นคนแรก ด้วยวิธีการภาคสนามและจัดทำผลงานเป็นรูปเล่มเอาไว้จำนวนมาก มาย จนนักวิชาการจำนวนมากได้ใช้เป็นเอกสารนำร่องในการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งในเขตแนวพรมแดนไทยและพม่า แต่ผลการศึกษาในรุ่น

แรกๆ มักเป็นการศึกษาด้านวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ การเคลื่อนย้าย มุขปาฐะและเทพปกรณัม ของชาวกะเหรี่ยงโป่งกลุ่มเพชรบุรี – ราชบุรี โดย สุรินทร์ เหลือละมัยได้รวบรวมเรื่องราวของชาวกะเหรี่ยงโป่งที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ถึง อ.หนองหญ้าปล้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ไปจนถึงอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสุรินทร์ เหลือละมัย สามารถ รวบรวมข้อมูลเชิงลึกได้ถึงระดับหมู่บ้านและตำบล อีกทั้งผลการศึกษาประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้า จนสามารถจำแนกกลุ่มกะเหรี่ยงออกจากกลุ่มชาวกระหำง และมีการนำเสนอบริบททางสังคมของชาวกระหำงในบางส่วน แต่ข้อมูลที่รวบรวมขึ้นนั้นมักเป็นด้านวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ การเคลื่อนย้ายอพยพ และสภาพของเครือข่ายทางสังคมในอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ถึง อ. หนองหญ้าปล้อง อำเภอแก่งกระจานจังหวัดเพชรบุรีและอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การอยู่ในวิถีวัฒนธรรมแบบเดียวกันทำให้ชาวกะเหรี่ยง และชาวกระหำง มีความพยายามติดต่อกันเป็นเครือข่ายตามแนวชายแดน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในระยะหลังระบบรัฐของไทยและพม่ามีกระบวนการสกัดกั้นการติดต่อของเครือข่ายทางสังคมชาวกะเหรี่ยงและกระหำงข้ามสันเขาตะนาวศรีก็ตาม แต่ด้วยวิถีวัฒนธรรมอันเก่าแก่ร่วมกันมา ผู้คนสองฝั่งนั้นยังคงลักลอบติดต่อกันอยู่เสมอในปัจจุบัน

สุรินทร์ เหลือละมัย มีการศึกษารวบรวมข้อมูลต่อเนื่องพร้อมทั้งเข้าไปเป็นส่วนร่วมของ กลุ่มเครือข่ายทางสังคม และได้ส่งเสริมการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมในระดับหมู่บ้าน เช่น การไปเป็นแกนนำการตั้งเสาหลักบ้านตามหมู่บ้าน ชาวกระเหรี่ยงต่างๆ การเขียนบทความประชาสัมพันธ์ประเพณีกินข้าวห่อ (อั้งหมีถ่อง) ของชาวกระเหรี่ยง การเข้าไปเชิญชวนให้ทำกิจกรรมบวชป่าและอื่นๆ อีกมาก ทำให้สุรินทร์ เหลือละมัยไม่ใช่นักวิจัยภาคสนามชุมชนชาวกระเหรี่ยงเท่านั้น หากยังเป็นนักพัฒนาชุมชนในระดับหมู่บ้าน ที่ชาวกระเหรี่ยงทั้งหลายรู้จักมักคุ้น และยอมรับมา เป็นอย่างดีที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่า สุรินทร์ เหลือละมัย เป็นนักวิชาการที่บุกเบิกการศึกษากลุ่มชาวกระเหรี่ยงและกระหำงในเขตพื้นที่ราชบุรีและเพชรบุรีมาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จนสุรินทร์ เหลือละมัยเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญแก่นักวิจัยด้านชาติพันธุ์ศึกษาในเขตชายแดนไทยและพม่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สุรินทร์ เหลือละมัย มีการเขียนเอกสารทางวิชาการนำเสนอภาพรวมทางสังคมและวัฒนธรรมชาวกระเหรี่ยงโดยต่อเนื่องในลักษณะเป็นบทความ หนังสือ และงานวิจัย จนประสบความสำเร็จอย่างสูงในการศึกษาชาวกระเหรี่ยงโป่งที่อำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา กล่าวคือสามารถค้นพบระบบความสัมพันธ์ของกลุ่มชาวกระเหรี่ยงโป่งในเขตวัฒนธรรมเพชรบุรีและราชบุรีที่มีการสานต่อความสัมพันธ์ต่อกันในประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆโดยต่อเนื่อง จนกลายเป็นกลุ่มชาวกระเหรี่ยงชายแดนไทย และพม่าในดินแดนทางตอนใต้ที่กลายเป็นเครือข่ายทางสังคม ที่มีศักยภาพแก่กันและกัน แต่สภาพการศึกษาโดยทั่วไปยังขาดบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชุมชนต่างๆ ที่ก่อกำเนิดขึ้นเป็นพัฒนาการอย่างมีอัตลักษณ์ ในชุมชน ซึ่งทำให้

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงทั้งมวลมีการกระจายตั้งถิ่นฐานกว้างไกลออกไป อีกทั้งยังมีการส่งบุตร -หลานของ
 แก่นนำชาวกะเหรี่ยงทำการชิงไหวชิงพริบกับคนพื้นราบ ในด้านการศึกษา และด้านการเมืองท้องถิ่น
 จนบุตรหลานชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากเป็นครู เป็นหมอ เป็นตำรวจ ทหารและนักปกครองท้องถิ่นเป็น
 จำนวนมากในปัจจุบัน แต่กลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่ก้าวหน้ามักจะปรับตัวไปเป็นคนไทยกลางตามคู้สมรส
 เมื่อประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว จึงมีการย้ายถิ่นออกจากหมู่บ้านไปอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ มีการ
 ละทิ้งวิถีวัฒนธรรมชุมชนชาวกะเหรี่ยงไว้หนหลัง และมุ่งสั่งสอนและดัดเตือนให้เยาวชนชาว
 กะเหรี่ยงห่างไกลจากความเป็นชาวกะเหรี่ยง ที่เหมือนกับมีความอัดอั้น เกิดปมด้อย และได้รับการ
 ทุกข์ทนต่อการปรับตัวในกระบวนการทางสังคมและการทำงานในที่ทำงาน จนสภาพโดยทั่วไป เมื่อ
 ชาวกะเหรี่ยงมีการศึกษาสูง และมีการทำงานที่ดี ก็ไม่กลับไปดูแลสังคมบ้านเกิด ด้วยไม่เห็นคุณค่า
 หรือไม่เข้าใจกระบวนการสร้างเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า
 และเป็นสื่อหนึ่งที่ สามารถเป็นกลไก ใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนอย่างมีคุณภาพ ได้ ทั้งนี้ผลที่
 เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะเกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับมาจากการปฏิบัติของคนพื้นราบต่อชนเผ่า
 กะเหรี่ยงนั้น กล่าวคือ แท้จริงแล้วยังไม่ยอมรับและยืนยันหยักในความเท่าเทียมกัน ในสังคมไทย ทั้งใน
 บริบทของการแสดงออก บริบทของการศึกษาวิจัย หรือแม้แต่การจัดระบบระเบียบการปกครองตาม
 หลักสิทธิชุมชน หรือหลักแห่งการมีสิทธิ เสรีภาพในถิ่นมาตุภูมิดั้งเดิม ถิ่นมาตุภูมิของชาวกะเหรี่ยง
 และกะเหรี่ยงถูกคุกคามจากนายทุนพื้นราบอยู่ตลอดเวลา ภายใต้การยอมรับและการอำนวยความสะดวก
 สะดวกของเหล่าข้าราชการในพื้นที่ ที่ควรจะดูแลสอดส่องและเฝ้าระวังกับเหล่านายทุนที่มีความรู้
 ทั้งหลายว่า การรุกเข้าไปในพื้นที่ของกลุ่มที่ด้อยโอกาสนั้นเป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงทาง
 สังคม แต่บริบทที่จะเปิดเจรจาเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันนั้นยังไม่มีในปัจจุบัน

ผลการศึกษาที่เข้าถึงจิตวิญญาณของชุมชนชาวกะเหรี่ยงของ สุรินทร์ เหลือละมัย มีบางส่วน
 บางตอนที่น่าสนใจ ขอคัดมานำเสนอประกอบดังนี้

... ชาวกะเหรี่ยงนับถือช่งทะรี(เจ้าแห่งแผ่นดิน) โพโตกู(เจ้าแห่งน้ำ) และพิบโย(เจ้าแห่งข้าว)
 เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่แสดความอุดมสมบูรณ์ ความสงบสุขของธรรมชาติที่แวดล้อม และมี
 ความสำคัญต่อชีวิตชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่เกิด

ในขณะที่เดียวกันก็มีเจ้าแห่งต้นไม้ หรือผีต้นไม้เป็นเทวาอารักษ์ต้นไม้ เรียกตามภาษา
 มอญว่า “รุกขจือ ” ต้นไม้ประจำหมู่บ้านมีรุกขจือสิงสถิตอยู่ถือว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์
 ที่เดียว ... รุกขจือจะช่วยดูแลชีวิตทางสังคมของผู้คนในหมู่บ้านให้อยู่อย่างสงบสุข ร่วมเย็น
 ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ดังนั้นจึงต้องประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีหรือไหว้รุกขจือปีละครั้ง... คติความ
 เชื่อการนับถือต้นไม้และการนำรกเด็กแรกเกิดใส่กระบอแขวนต้นไม้ล้วนเป็นสิ่งสืบต่อมาใน
 จังหวัดราชบุรีและเพชรบุรี ซึ่งเป็นกะเหรี่ยงโพลงทเว หรือกะเหรี่ยงทวาย อพยพมาจาก
 เมืองทวายทางด่านบ้องตี้เป็นกลุ่มที่ถูกข่มขู่ด้วยค่ายสีแดง ผิดกับหมู่บ้านเกริงบอ อำเภอบ

อุ้มผาง จังหวัดตาก หรือหมู่บ้านจะแก สะเนฟอง และบ้านเกาะสะเด็ง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นกลุ่มค่ายสีขาว... (สุรินทร์ เหลือละมัย, 2543, 65-66)

แต่อย่างไรก็ตาม การเข้าไปเป็นเครือข่ายทางสังคมในชุมชนชาวกะเหรี่ยง และทำการศึกษา โดยต่อเนื่องกว่า 10 ปี ก็ทำให้ สุรินทร์ เหลือละมัย มีการนำเสนอในระยะหลังๆ พยายามเสนอ ภาพของบริบทที่เปลี่ยนแปลงบ้างเหมือนกัน แต่เป็นเพียงการบันทึกสถานการณ์สำคัญๆที่มีการเปลี่ยนแปลงในชุมชนกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า ดังจะเห็นได้จากผลงานการเขียนใน หนังสือ 8 ชาติพันธุ์ในราชบุรีนั้น สุรินทร์ เหลือละมัย ได้นำเสนอวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่เริ่มมี บทบาทในเขตชายแดนไทยและพม่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี และจากนั้นกลุ่มผู้นำชาว กะเหรี่ยงก็มีปฏิสัมพันธ์กับทางรัฐบาลไทยเรื่อยมา จนถึงช่วงสมัย พ.ศ. 2444 – 2511 นั้น สุรินทร์ เหลือละมัยจัดให้เป็นยุคกรอบสังคมของชาวกะเหรี่ยง เพราะเป็นยุคที่จัดตั้งหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพล่งอย่างเป็นระบบ ต่อมาเมื่อถึงปี พ.ศ. 2511- ปัจจุบัน สุรินทร์ เหลือละมัยจัดให้เป็นยุคชาวไทยตะนาวศรีเพราะมีหน่วยการพัฒนาการเคลื่อนที่ของ ทหาร กรป.กลาง เข้าไปตั้งหน่วยขึ้นในอำเภอสวนผึ้ง และได้พัฒนาให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีการรับอิทธิพลของหน่วย ราชการไทยรวดเร็วยิ่งขึ้น จนมีการยอมรับชาวไทยพื้นราบที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอำเภอสวนผึ้ง มากขึ้นโดยต่อเนื่อง (สุรินทร์ เหลือละมัย, ม.ป.ป., หน้า 135-137) แต่ทั้ง 2 ยุคที่มีการตั้งข้อสังเกต เอาไว้นั้น สุรินทร์ เหลือละมัยไม่ได้ศึกษาเชิงลึกลงไปในช่วงเวลาอันสำคัญนั้น มีแต่เพียงการตั้ง ข้อสังเกตเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นแต่เพียงสังเขปเท่านั้น ทั้งนี้วิธีการศึกษาของสุรินทร์ เหลือละมัย เป็นการเน้นวิจัยทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่าเป็นการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์ ทำให้โดยทั่วไปแล้วข้อมูลในเชิงลึก หรือข้อมูลในเชิงของการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจและสังคมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนก็ยังไม่ได้มีการนำเสนอ

นอกจากผลการศึกษาของ สุรินทร์ เหลือละมัย แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป มีผลงาน การศึกษาโดยปัญญาชนชาวกะเหรี่ยง คือ วุฒิ บุญเลิศ เป็นบุคคลที่สืบเชื้อสายมาจากชนชั้นผู้นำชาว กะเหรี่ยงโพล่งในเขตลุ่มน้ำลำภาชีได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เมื่อกะเหรี่ยงลุกขึ้นพูด ” เป็นผลการศึกษาที่ น่าสนใจมาก หลังจากทบทวนวิชาการศึกษากะเหรี่ยงศึกษาที่มีการทักท้วงกันขึ้นว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเรื่องแล้วเรื่องเล่าไม่มีความเป็นกลาง เพราะเป็นการศึกษาจากชาวไทยพื้นราบ และชาวจีน ทำให้มีการสร้างประเด็นที่หยาบกระด้างและคำทอชาวกะเหรี่ยงในบริบทที่มองว่าเป็นตัว ปัญหาและเป็นภาระของสังคมไทย อีกทั้งสภาพการศึกษาโดยทั่วไป ยังไม่ลุ่มลึกเพียงพอ มีการ นำเสนอภาพของการจัดงานที่ได้มาดูแลมาท่องเที่ยวแล้วเขียนพรรณนาออกไปอย่างผิวเผินออกไป จากหลักการที่แท้จริง อีกทั้งงานวิจัยบางส่วนก็นำเสนอที่คลาดเคลื่อนโดยใช้หลักจิตวิทยาสูงใจ เพื่อ ต้องการขายเอกสารงานวิจัย งานวิจัยส่วนใหญ่จึงคลาดเคลื่อน เพราะยังไม่ใช้ผลการศึกษาโดยชาว กะเหรี่ยงเอง ซึ่งยังมีเรื่องที่คลาดเคลื่อนต่อการตีความในประเด็นต่างๆ ที่หากไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยงแท้ๆ

ไม่มีความเข้าใจ เช่น เกิดข้อโจมตีว่าการทำไร่ข้าวชะกะหรือนั้นผิดวิธีและไม่รักษาสภาพน้ำดิน เป็นวิธีการลองผิดลองถูกที่สิ้นเปลืองและทำลายสิ่งแวดล้อม มีการนำชะตากรรมชาวชะกะหรียงขึ้นเวทีพิจารณาและมักกล่าวว่าชาวชะกะหรียงมอซอ เนื้อตัวสกปรกเถื่อนมากและอะเทอะ ตัวก็เตี้ย ขาก็สั้น มีการสร้างวาทกรรมที่กดขี่เหยียดหยาม โดยอาศัยค่านิยมทางวัตถุ การอิจฉา การเหยียดหยามและการกล่าวคำพรูสาวทอย่างหยาบช้ำในงานวิจัยหลายเรื่อง โดยบางครั้งเป็นการใช้ภาษาหรือสร้างมิติของการมองเห็นที่ไม่ระมัดระวัง หรือในเวทีทางวิชาการของผู้มีการศึกษาสูง โดยไม่ได้พิจารณาบนสถานการณ์ที่เป็นธรรม ในเมื่อบ้านเมืองชาวชะกะหรียงถูกทำลาย โดยเมืองทั้งเมืองถูกเผา เชื้อเพลิงไฟฟ้าถูกทำลาย ศาสนสถานที่เป็นศูนย์รวมใจถูกเผาทั้งสิ้น ผู้คนหนีตายออกมาหลบๆ ซ่อนๆ จะมีวิถีชีวิตที่เท่าทันคนในเมืองได้อย่างไร สถานการณ์เหล่านี้ควรได้รับการพิจารณาจนเข้าใจ มากกว่าการสร้าง ความเข้าใจแบบลำเอียงและมีอคติ สถานการณ์เหล่านี้จึงมีกระแสเรียกร้องให้มีปัญญาชนชาวชะกะหรียงได้ศึกษาวิจัยเรื่องราวของชาวชะกะหรียง เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อชาวชะกะหรียงมากขึ้น ซึ่งก็เป็นที่น่า ปิติเป็นสันพันธ์ที่ วุฒิ บุญเลิศ นักวิชาการท้องถิ่นชาวชะกะหรียงเข้ารับกระแสเรียกร้องนี้ และ ทำการศึกษาวินิจฉัยผ่านผู้ชะกะหรียงขึ้น เป็นครั้งแรกในเขตวัฒนธรรมชะกะหรียงราชบุรี-เพชรบุรี

ในงานวิจัยของ วุฒิ บุญเลิศ มีเนื้อหาบางตอนที่น่าสนใจ เพราะกล่าวถึงบริบทของชุมชนชาวชะกะหรียงในความคิดเห็นของชาวชะกะหรียง ดังข้อความที่ว่า

...ชาวชะกะหรียงสวนผึ้งถูกมอบหน้าที่ให้เป็นกองกำลังรักษาชายแดนไทย ทำหน้าที่ดูแลด่านทางด้านตะวันตกของเมืองราชบุรี หลังจากที่ยกทัพเข้ายึดครองดินแดนพม่า สยามและอังกฤษทำสนธิสัญญาทางการค้า ชะกะหรียงสวนผึ้งได้ทำหน้าที่ชี้แนวเขตแดนไทย-พม่า ระหว่างสยามกับอังกฤษ การปฏิรูปราชการในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทำให้กะเหรี่ยงสวนผึ้งถูกดึงให้เข้ามาใกล้ชิดอำนาจรัฐ การค้นพบแหล่งดีบุกในชุมชนสวนผึ้ง ทำให้ดินแดนสวนผึ้งเป็นที่รู้จัก และคนต่างถิ่นเริ่มเข้ามาตัดถวงทรัพยากรดีบุก แรงงานจากจีนเข้ามาเป็นแรงงานข้ามชาติในเหมืองแร่ดีบุก พ่อค้าพม่าและชาวสยามใช้เส้นทางผ่านชุมชนสวนผึ้งในการค้าขายสินค้าของป่าจากผืนป่าตะนาวศรี ซึ่งเป็นที่ต้องการของพ่อค้าจีนในตัวเมืองราชบุรี กลุ่มคนลาววนเข้ามาค้าขายในพื้นที่ และเป็นสะพานวัฒนธรรมนำให้ชาวชะกะหรียงเรียนรู้วิถีสังคมไทย นับแต่ปี พ.ศ. 2474 การศึกษาได้สร้างสำนึกให้กะเหรี่ยงสวนผึ้งมีสำนึกในความเป็นคนไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 กะเหรี่ยงในเขตเมืองมะริดและทวายได้เข้ามาลี้ภัยที่สวนผึ้ง ภายหลังได้จัดตั้งกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง เมื่อถูกรัฐบาลพม่าปราบปรามจึงได้ถอยร่นประชิดชายแดนไทยด้านตรงข้ามกับชุมชนสวนผึ้ง ประเทศไทยได้กลับมาให้ความสำคัญกับพื้นที่... เพื่อให้กองกำลังกะเหรี่ยงอิสระเป็นรัฐกันชน... พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้อาศัยผืนป่าตะวันตกเป็นบ้านและเป็นปรางกร อาศัยชาวชะกะหรียงในพื้นที่

ลุ่มน้ำลำภาชีเป็นแนวร่วม รัฐบาลไทยจึงได้เข้ามาช่วงชิงมวลชนโดยเร่งพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประกอบกับการขยายเพิ่มขึ้นของประชากรที่เข้ามาบุกเบิกขยายพื้นที่ทางการเกษตรและการตั้งถิ่นฐาน และอาณาเขตที่กว้างไกลได้เป็นเหตุผลให้รัฐไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็นอำเภอสวนผึ้ง ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลง... (วุฒิ บุญเลิศ และคณะ, 2548, หน้า 17-18)

ในอดีตนั้น งานวิจัยของนักวิชาการที่ไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยงมักเอนเอียงอยู่กับการยึดถือวัฒนธรรมไทยภาคกลางเป็นต้นแบบ และมีการยกย่องวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงกระแสเดียว อีกทั้งยังผูกขาดการตีความ การเสนอความคิดเห็น การประเมินคุณค่าว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม หรือการชี้นำแทบทุกเรื่อง โดยไม่เปิดโอกาสให้ชาวกะเหรี่ยงได้พิจารณาชะตากรรมของชาวกะเหรี่ยงตามวิถีวัฒนธรรมแห่งเทือกเขาตะนาวศรี สภาพดังกล่าวทำให้ปรากฏข้อคิดเห็นวนเวียนอยู่ที่ตอกย้ำว่าชาวกะเหรี่ยงด้อยศักยภาพ ขาดแคลน เชื่อจนเชื่อ เชื่อยชาและไม่ใช้กลยุทธ์ในการยังชีพ และที่น่าแปลกมากคือมีผลการศึกษาของบาทหลวงชาวตะวันตกที่เข้ามาดำเนินพันธกิจเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยในเขตภาคเหนือของประเทศไทย และได้เข้าไปเผยแพร่ศาสนาในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อใช้กองทุนที่มีมูลค่า มหาศาล ในกลยุทธ์ด้านการแพทย์ไปรักษาพยาบาลและส่งเสริมการศึกษาชาวกะเหรี่ยง ทำให้ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ เมื่อชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากนับถือศาสนาคริสต์และหันไปรับวัฒนธรรมจากสังคมเมืองโดยรวดเร็ว นักสอนศาสนาทั้งหลายก็เผยแพร่ข้อมูลไปทั่วประเทศไทยว่า “วิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงกำลังจะตาย” หรือกล่าวเป็นทำนองบริภาษว่า “วัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงเสื่อมโทรมอย่างที่สุดอันเป็นผลจากความไม่รับผิดชอบของชาวกะเหรี่ยงเอง” ทั้งๆผลที่เกิดขึ้นนั้นก็มองเห็นที่มาที่ไปของการเปลี่ยนแปลงโดยชัดเจน ว่าองค์กรที่มีอำนาจทุนขนาดใหญ่ที่เข้ามามีชี้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งชี้นำ กดดัน หลอกล่อ ตลอดจนบังคับให้เกิดจำต้องรับกับการเปลี่ยนแปลง เพราะความด้อยกว่าทุกด้าน การไม่อาจต้านทานและความอับอายต่อโชคและวาสนา ซึ่งแน่นอนว่ากลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่หันไปเข้ารีต ก็ต้องเข้าโบสถ์และหันไปมีค่านิยมทางการศึกษาสูง ย่อมละทิ้งวิถีวัฒนธรรมแห่งผีสงและรุกขเทวดา (Animism) หรือวิถีพุทธแบบกะเหรี่ยงโบราณที่มีลักษณะล้าหลัง และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไป ดังนั้นข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นข้อมูลที่เอนเอียงอยู่บนความไม่แน่นอน และตีความแบบเพื่อหวังผลทางการเมือง หรือตีความแบบข่มขู่ตลอดจนบริภาษ จนยากที่จะเข้าใจสภาพความต้องการและอารมณ์ในแต่ละบริบทอันแท้จริง ทั้งนี้ก็เป็นเพราะการไม่มองว่าเป็น การมุ่งสนองกิเลสในบริบทใด โดยไม่มีหลักการที่แน่นอน ระหว่างฝ่ายที่เข้าไปพัฒนากับฝ่ายที่จะคัดค้านวิถีวัฒนธรรม ชาวกะเหรี่ยง แต่สิ่งที่แน่นอนที่สุดคือมีการสร้างวาทกรรมไปตามอารมณ์ สร้างวาทกรรมไปตามบรรยากาศทั้งจะมุ่งหวังครอบงำแต่ขณะเดียวกันก็แสดง ทำทิวาแสดงความเป็นห่วงในวิถีวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม ดังนั้นจึงถือว่าเป็นผลงานการศึกษาที่เอนเอียงไปกับอคตินานาประการ ที่

ไม่รู้จบสิ้น และไม่น่าเห็นพ้องอย่างยิ่ง เพราะไม่มีสาระหลักที่จะใช้ยังเห็นสังคมชาวกะเหรี่ยงชายแดนที่เป็นธรรม เป็นกลาง และยั่งยืนแต่ประการใด ข้อคิดเห็นที่ก้าวร้าวและหยาบช้ำจึงไม่ควรได้เกิดขึ้นในบริบทของการศึกษาชนชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่วัฒนธรรม

งานวิจัยเรื่องเมื่อกะเหรี่ยงลุกขึ้นพูด ของวุฒิ บุญเลิศ เป็นงานวิจัยที่มีบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในชุมชนชาวกะเหรี่ยง ในเขตวัฒนธรรมราชบุรี-เพชรบุรี ที่ดีเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะในประเด็นที่สะท้อนออกมาได้อย่างน่าสนใจมาก คือ ประเด็นที่ว่า มิมองจากชุมชนของผู้ถูกระทำจากฝ่ายรัฐ และจากนักธุรกิจ ในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีประเด็นอันรุนแรงในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่มีการกล่าวถึง เช่น การกล่าวถึงที่นาของชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากที่ถูกเวนคืนให้เป็นสถานที่ก่อสร้างหน่วยงานราชการของรัฐหลายแห่ง ทั้งๆที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงได้แผ้วถางที่ดินเอาไว้ด้วยความยากลำบาก เพราะที่ราบเชิงเขานั้นมีน้อยและปรับแต่งพื้นที่อย่างลำบากที่สุด เมื่อชาวกะเหรี่ยงเสียสละที่ดินเก่าแก่ให้แก่หน่วยงานของรัฐไปจนเกือบหมดแล้ว ชาวกะเหรี่ยงก็ได้ขยับเข้าไปขุดสร้างถางพงตั้งถิ่นฐานทดแทน เพราะเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็ต้องมีความผิดและต้องได้รับการขยับยั้ง เพราะพื้นที่เขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคาและ ในเขตจังหวัดกาญจนบุรีในแถบชายแดนไทยและพม่าถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ควบคุมของฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ทำให้มีข่าวการประกาศยึดคืนที่ดินในหลายส่วน สร้างความวิตกกังวลแก่คนในพื้นที่ลุ่มน้ำลำภาชีอย่างรุนแรง แต่ในความเป็นจริงรัฐก็ยังไม่ได้มีการผลักดันบุคคลใดออกจากถิ่นที่ เป็นแต่เพียงรัฐเข้มงวดต่อการควบคุมการมุงขยายเขตครอบครองออกไปโดยไม่สิ้นสุดของเอกชนรายใหญ่ แต่ก็เป็นการเข้ามาตรวจสอบที่ล่าช้ากว่าการขยายเขตยึดครองของเอกชนที่รุกล้ำเข้าไปอย่างก้าวหน้าจนถึงสันเขากระโจม อันเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในด้านจังหวัดราชบุรี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วกลุ่มที่ก้าวหน้าในการบุกถางทำลายป่าและทำอาคารบ้านพักขนาดใหญ่และสนามกอล์ฟนั้น ไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยง หากแต่เป็นกลุ่มคนจากเมืองหลวงและคนไทยพื้นราบ ที่จ้างแรงงานชาวกะเหรี่ยงขุดถางเอาไว้เพื่อครอบครองสำหรับทำธุรกิจการค้าและการสร้างความสะดวกใจต่อการปกป้องท้องถิ่นระหว่างรัฐและชาวกะเหรี่ยงนั้นเกิดขึ้นล่าช้าเกินไป และอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ นั้นกำลังจะสายเกินไปแล้ว ในบริเวณพรมแดนไทยและพม่าด้านจังหวัดราชบุรี

นอกจากนี้แล้ว ในงานวิจัยเรื่องนี้ยังมีสาระประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจอีกมาก โดยเฉพาะประเด็นที่กล่าวถึงเป็นทำนองว่า ฝ่ายความมั่นคงของไทยเคยมีนโยบายส่งเสริมการเป็นรัฐกันชนชาวกะเหรี่ยงในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2540 ที่ฝ่ายไทยใช้กองกำลังกะเหรี่ยงอิสระคอยกันการปะทะระหว่างทหารไทยและทหารพม่าตามรอยตะเข็บชายแดน เพื่อไม่ให้ฝ่ายไทยมีภาระหนักเกี่ยวกับการระงับการเคลื่อนไหวของฝ่ายพม่า เพราะฝ่ายไทยใช้เรื่องที่ทำหระกะเหรี่ยงเกลียดชังพม่าให้เป็นประโยชน์ ในการต่อต้านและคอยปะทะก่อนที่จะถึงพรมแดนของไทย การที่มีกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระตามรอยตะเข็บชายแดนไทยและพม่านั้น ทำให้ฝ่ายพม่าไม่สามารถสร้างอิทธิพลตามแนวพรมแดนได้ ฝ่ายไทย

จึงมีโอกาสดูได้เสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนชายแดน โดยไม่ต้องมีการสร้างเรื่องที่ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกับกองทหารพม่า แต่เรื่องทำนองนี้ก็ยังไม่พิสูจน์ไม่ได้ และไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าหน่วยงานใดของฝ่ายไทยไปส่งเสริมกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระ ให้เป็นเขตกันชนระหว่างทหารไทยและทหารพม่า เพราะฝ่ายความมั่นคงของไทยก็อยู่ในเขตไทยไม่ได้รู้กล้ำเขตของฝ่ายใดเข้าไป ส่วนกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระก็อยู่ในเขตรัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญ ซึ่งเป็นเขตยึดครองมาดั้งเดิมอยู่ช้านาน โดยที่ฝ่ายไทยก็ไม่เคยไปก่อตั้งองค์การใดๆ ขึ้น องค์การกะเหรี่ยงอิสระได้รับการสถาปนาขึ้นมาโดยกลุ่มแกนนำชาวกะเหรี่ยงและมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวสูงมาช้านานแล้ว เพียงแต่ในระยะหลังนั้นการบุกรุกทำลายป่าจนโล่งเตียน และการไว้ใจคนต่างกลุ่มง่ายๆ ของกองกำลังกะเหรี่ยงทำให้ยุทธศาสตร์การสู้รบต้องด้อยกว่าพม่า เพราะได้ปล่อยให้ความลับต่างๆ รั่วไหลอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในฝั่งไทยและฝั่งสหภาพพม่าก็แตกออกเป็นเสี่ยงๆ เพราะเหล่าผู้นำได้ใช้สถานการณ์ช่วงชิงแข่งขันในอำนาจและการเงิน จนกองทัพแห่งชาติกะเหรี่ยงอิสระอ่อนแอ ยังผลให้ถูกกองทัพพม่าตีแตกกระจัดกระจาย โดยไม่มีที่หลบซ่อนกำบังที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และในระยะหลังที่ฝ่ายความมั่นคงไทยใช้ความเด็ดขาด เข้าจัดการ กับกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระนั้น เป็นเพราะกองกำลังกะเหรี่ยงมีการบุกปล้นบ้านเรือนราษฎรชาวไทยและมีการบุกยึดโรงพยาบาล ศูนย์จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ พฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นสถานการณ์ที่ใช้เหตุผลใดๆ จะใช้อ้างได้ ดังนั้นการรวมกลุ่มกลับไปยึดพื้นที่ในรัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญคืนจากกองทหารพม่านั้นอยู่นอกเหนือความเกี่ยวข้องและภารกิจของฝ่ายไทย ซึ่งฝ่ายไทยไม่ได้มีความเกี่ยวข้องแต่กลับเป็นฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในประเทศสหภาพพม่ามาโดยตลอด และหากฝ่ายไทยจะต้องการสร้างอิทธิพลในรอยตะเข็บชายแดน ซึ่งยังไม่มีมีการปักปันเขตแดนนั้นฝ่ายไทยก็มีสิทธิที่จะทำทั้งตรวจสอบ และมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการเองได้ คงไม่ต้องใช้กองกำลังกะเหรี่ยงแต่ประการใด ผลการศึกษาของ วุฒิ บุญเลิศ ในสาระที่เห็นการเปลี่ยนแปลงโดยชัดเจนจึงเป็นสาระด้านการเมืองแฝงอยู่ ทว่าสาระเกี่ยวกับการเมืองและความมั่นคงชายแดนไทยและพม่านั้นเป็นสาระที่ต้องเข้าใจว่าบางครั่งนั้น รัฐต้องเป็นฝ่ายหาทางออก เพื่อให้เกิดความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยและพม่าที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และในเรื่องลักษณะนี้ หากไม่มีข้อมูลหรือสถานการณ์เชิงประจักษ์ชัดเจนก็อาจสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อเจตนาแห่งรัฐได้ บางครั่งเมื่อศึกษาดูแล้วจึงอาจพบการกล่าวถึงประเด็นที่แสวงหาทางออกลำบากในหลายๆ ประเด็นของการนำเสนอ แต่ก็นับได้ว่างานวิจัยของ วุฒิ บุญเลิศ เป็นมุมมองจากฝ่ายประชาชนที่น่าสนใจมากเรื่องหนึ่ง แต่สิ่งที่ยังไม่ได้ปรากฏชัดในงานวิจัยของวุฒิ บุญเลิศ คือ สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชน กะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทย-พม่า สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน ตลอดจนสภาพ การเสื่อมโทรมของ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งก็นับว่าเป็นเรื่องที่ยังมีความน่าสนใจที่สุด เพราะสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนชาวกะเหรี่ยง กับ

สภาพสถานการณ์องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ แก่นแท้ของวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงยุคใหม่ ที่ ตั้งชุมชนแตกแยกกระจัดกระจายออกไปอย่างไร้หมวดหมู่ ท่ามกลางการแทรกแซงเข้าไปทุกขณะเมื่อของกลุ่มคนพื้นราบ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มคนพื้นราบได้นำพาชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากออกไปจากชุมชนไปหางานทำ ไปรับจ้าง เป็นกรรมกรแบกหาม ตลอดจนอพยพออกไปด้วยเหตุของการสมรส จนมีชาวกะเหรี่ยงกระจายเข้าไปอยู่ในอำเภอจอมบึง อำเภอปากท่อ และอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี และในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน แต่ชาวกะเหรี่ยงที่เหลืออยู่ในท้องถิ่นก็ยังคงรวมตัวกันอยู่แต่ละชุมชน มีการคืนร่นต่อสู้ที่จะสืบทอดวิถีวัฒนธรรมที่สืบสานกันมาตั้งแต่เมื่อครั้งบรรพบุรุษท่ามกลางภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่รุนแรงเข้ามารอบด้าน ยังผลให้วิกฤตทางเศรษฐกิจกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการยอมรับนับถือกันในกลุ่มบุคคลเชื้อสายเหมือนเมื่อครั้งอดีต ในบางชุมชนนั้นเกิดภาวะวิกฤตหนักจนผู้คนต้องคืนร่นเอาตัวรอดในแต่ละวัน จนสภาพวิถีวัฒนธรรมเสื่อมโทรมดังที่ปรากฏโดยชัดเจนที่บ้านถ้ำหิน บ้านตะโกปิดทอง บ้านผาปก บ้านพุระกำและบ้านหนองตาตั้ง ในปัจจุบัน

นอกจากผลการศึกษาวิจัยของ วุฒิ บุญเลิศ แล้ว ไม่มีงานวิจัยของชาวกะเหรี่ยง คนอื่นๆอีกในพื้นที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพลงด้านอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แต่มีงานวิจัยของชาวไทยพื้นราบอีกหลายเล่มที่เป็นงานวิจัยในพื้นที่ชาวกะเหรี่ยง ในแถบอำเภอสวนผึ้ง เช่น งานวิจัยของบุญเกิด อรมุต และงานวิจัยของสุรเศรษฐ์ บุญเกตุ เป็นต้น

ผลการศึกษาด้านวิถีชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพลงรุ่นเก่าแก่ของ บุญเกิด อรมุต ก็เป็นผลการศึกษาที่น่าสนใจเล่มหนึ่ง เพราะผู้เขียนเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนสวนผึ้งวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น ทำให้ บุญเกิด อรมุต ได้เป็นเครือข่ายทางสังคมอันแนบแน่นของชาวกะเหรี่ยงโพลง จึงได้ศึกษาการเล่น เพลงกะเหรี่ยง ประเพณีสำคัญและมุขปาฐะด้านอื่นๆ การเป็นนักวิชาการในท้องถิ่นทำให้สัมผัสกับภูมิปัญญาชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าแก่ เช่น นางโสภนา เนตึก นายระเือน บุญเลิศ นายปู้ บุญกร นายบุญธรรม กิ่งสิงค์ และบุคคลสำคัญอื่นๆ อีกมาก ผลงานการศึกษาของบุญเกิด อรมุต มีการอ้างอิงโดยแพร่หลายอีกเล่มหนึ่ง แต่น่าเสียดายว่าระยะหลังๆ ไม่มีผลการศึกษาของบุญเกิด อรมุตเกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยงรุ่นต่างๆ ออกมาอีกเลย

ส่วน สุรเศรษฐ์ บุญเกตุ ก็เป็นอาจารย์โรงเรียนสวนผึ้งวิทยาเช่นเดียวกัน การอยู่ในพื้นที่เขตวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ทำให้ สุรเศรษฐ์ บุญเกตุ ศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรและพิธีกรรมการรักษาแบบโบราณของชาวกะเหรี่ยงโพลง ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาของสุรเศรษฐ์ บุญเกตุเป็นมิติที่ดีในการศึกษาสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ด้านสมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพลง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีที่มีการศึกษารวบรวมการใช้พืชป่าผสมกับพืชปลูก เพื่อใช้เป็นยารักษาโรคเอาไว้ถึง 79 ชนิด (สุรเศรษฐ์ บุญเกตุ, 2543, หน้า 64) แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการศึกษาของสุรเศรษฐ์ บุญเกตุเป็นการศึกษาสำรวจพืชที่ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าเป็นยา แต่ไม่ได้มี

การศึกษาเชิงลึกลงไปถึงสภาพการนำไปใช้และสัดส่วนและโอกาสของการใช้สมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยงโป่ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในช่วงของกระแสโลกาภิวัตน์เข้าไปร่วมรื้อชุมชน เพราะดูเหมือนว่ามีพืชหลายชนิดที่ งานวิจัยของสุรเศรษฐ์ บุญเกิด รวบรวมไว้นั้น ชาวกะเหรี่ยงไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว (สัมภาษณ์นายจิบ จะนุ, 2549) อย่างไรก็ตามการศึกษานุกเบิกด้านภูมิปัญญาสมุนไพรชาวกะเหรี่ยงของสุรเศรษฐ์ บุญเกิดก็เป็นคุณูปการอย่างสูงในการศึกษาค้นคว้าด้านภูมิปัญญาในชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในระยะต่อมา แม้ว่ากระบวนการสืบทอดด้วยสมุนไพรหลายชนิดขาดตอนไปก็ตาม

การขาดหายไปขององค์ความรู้ด้านสมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า นั้น เนื่องจากกลุ่มคนอาวุโสในชุมชนชาวกะเหรี่ยงประสบกับภัยพิบัติเกี่ยวกับพยาธิและปัญหาด้านสุขภาพจิต ที่ได้รับความทุกข์ทรมานอย่างหนัก จากการถูกกดขี่เบียดเบียนจากกองกำลังแห่งสหภาพพม่า ที่ได้ทำร้ายญาติมิตรและบุตรหลานไปมากมายนัก การโศรกเศร้าทำให้เกิดภาวะการฉีกเจ็บป่วยและสูญเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก จนทำให้หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงหลายแห่งมีกลุ่มคนชรา (คือ 60 ปีขึ้นไป) ไม่ถึง 6% ของประชากรในหมู่บ้าน สร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้คนเสียชีวิต และประสบภาวะขาดสิ่งยึดเหนี่ยวในชีวิตประจำวัน

การศึกษาวิจัยรื้อนุกเบิกของ วีระวัชร ปิ่นเจียน ที่ทำการวิจัยเรื่องราว วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาวิจัยชุมชนกะเหรี่ยงตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2535 โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ค้นพบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้านชาวกะเหรี่ยง ที่มี ความมุ่งมั่นต่อการสืบทอดวรรณกรรมพื้นบ้าน มุขปาฐะ ที่แฝงไว้ด้วยคติชนวิทยาชาวกะเหรี่ยง การสืบทอดวรรณกรรมชาวกะเหรี่ยงในชุมชนกะเหรี่ยง จังหวัดราชบุรี เป็นการสืบทอดครั้งสุดท้ายก่อนที่วรรณกรรมเรื่องต่างๆจะสลายไปในระยะปี พ.ศ. 2517 ที่หน่วยงานราชการต่างๆไปตั้งขึ้นที่บ้านบ่อดำบดสวนผึ้งและอำเภอสวนผึ้ง เพราะนับจากนั้นกลุ่มคนไทยพื้นราบ ชาวไทยวน ลาวโซ่ง ชาวไทยอีสานและคนจีนได้อพยพเข้าสู่อำเภอสวนผึ้งโดยต่อเนื่อง ยังผลให้ชาวกะเหรี่ยงเกิดการผสมผสานและหลอมรวมกันขึ้นใหม่เป็นชาวไทยตะนาวศรี ที่มีการรู้เท่าทันอิทธิพลของราชการ แม้จะช้ากว่ากลุ่มอื่นๆ แต่ก็ยังมีการปรับตัวอยู่โดยต่อเนื่อง และเล็งเห็นความสำคัญต่อการรับอิทธิพลกระแสหลักของทางราชการจนเกิดการปรับตัวอย่างมีทิศทางโดยตลอด

งานวิจัยของวีระวัชร ปิ่นเจียนเป็นงานวิจัยรื้อนุกเบิก ทั้งยังเป็นงานภาคสนามที่น่าสนใจมาก เพราะนับเป็นงานวิจัยที่เข้าถึงชุมชนรุ่นแรกๆ และเป็นงานวิจัยที่สามารถสะท้อนความจริงในบริบทชุมชนชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี โดยผลการศึกษาของ วีระวัชร ปิ่นเจียน นั้น มีการกล่าวถึงชาวกระเหรี่ยงที่เด่นชัด กว่างานวิจัยเรื่องอื่นๆ นับเป็นงานวิจัยรุ่นแรกๆที่สะท้อนถึงชนกลุ่มใหม่ที่ยังไม่มีการกล่าวถึงคือ “ชาวกระเหรี่ยง” โดยผลการค้นพบในงานวิจัยนั้น ชาวกระเหรี่ยงมีการสืบทอดวรรณกรรมร่วมกับชาวกะเหรี่ยงในบางส่วน ทว่ามีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ

พฤติกรรมทางสังคม เทพปกรณัมท้องถิ่นนั้นมีความแตกต่างกับชาวกะเหรี่ยงโดยชัดเจน ผลการศึกษาของวิระวัชร ปิ่นเขียนจึงช่วยบอกพื้นที่การศึกษาชนเผ่ากะเหรี่ยงเอาไว้ให้กับนักวิจัยรุ่นหลัง ได้ศึกษาต่อยอดอย่างมีคุณค่ายิ่งในปัจจุบัน

ผลการเข้าไปศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในการแก้ปัญหาความยากจนแบบบูรณาการของ เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะ ซึ่งเป็นคณะวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงอย่างเป็นระบบแต่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าไปกระตุ้น การพัฒนาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การวิจัยในครั้งนี้ เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะเลือกพื้นที่ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้งซึ่งเป็นตำบลที่ยากจนที่สุดในอำเภอสวนผึ้งเป็นพื้นที่ในการศึกษา การวิจัยครั้งนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชนได้ร่วมปฏิบัติการภาคสนาม และมีการสร้างกิจกรรมการพัฒนากระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง เพราะชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่นี้อยู่ในโครงการป่าชุมชน ในการร่วมดูแลและร่วมใช้ไม้ไผ่รวกและไม้ไผ่หวล เพื่อนำมาทำเครื่องจักสาน (มีมากโดยเฉพาะเข่งใส่ของ) ทำให้ป่าไผ่อยู่ในสภาพทรุดโทรมลงไปเป็นลำดับ การวิจัยครั้งนี้จึงได้กระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวกะเหรี่ยงอีกด้วย แต่เป็นประเด็นการบริหารจัดการที่จะหาวัสดุอื่นๆ สานเข่งแทนไม้ไผ่ก็ได้ไม่ได้มีความต่อเนื่อง แม้ในปัจจุบันนี้ชาวกะเหรี่ยงตำบลตะนาวศรีก็ยังมีสานเข่งด้วยไม้ไผ่อีกต่อไป เพราะเป็นอาชีพหลักที่สามารถ ปรึกษาประครองฐานะทางเศรษฐกิจให้ชาวกะเหรี่ยงอยู่ได้ตามอัตภาพ ในสถานการณ์ที่มีปัญหาหนักในด้านที่ดินทำกิน ความเสื่อมโทรมของป่า ความเคร่งครัดในการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การขึ้นราคาสินค้าต่างๆ โดยต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการขึ้นราคาน้ำมันโดยต่อเนื่องของประเทศไทย ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลโดยตรงต่อชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า

มีผลการศึกษาวิจัยของ เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะ ในบางตอนที่น่าสนใจ ขอนำมาเสนอ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในชุมชนชาวกะเหรี่ยงมากขึ้น ดังต่อไปนี้

... คนจนตำบลตะนาวศรี ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งเดินทางเข้าออกตามแนวตะเข็บชายแดน สืบเนื่องมาจากในอดีตกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาเป็นแรงงานในกิจการเหมืองแร่ดิบบุก โดยเฉพาะในช่วงปี 2522-2528 เป็นยุคทองของชาวเหมืองแร่ ชาวกะเหรี่ยงที่เข้ามาเป็นแรงงานจะมีเงินจับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย ขำความมั่งคั่งทางการเงินแพร่สะพัด ทำให้ญาติพี่น้องอพยพเข้ามาอีก แต่เมื่อเหมืองแร่เลิกกิจการ แรงงานชาวกะเหรี่ยง รวมไปถึงคนไทยที่เป็นกรรมกรในเหมืองแร่บางส่วนไม่กลับภูมิลำเนา [เพราะแต่งงานผสมผสานกับคนในพื้นที่ไปมากแล้ว - โดยผู้เขียน] โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีวิถีชีวิตอยู่กับป่า ได้ตั้งถิ่นฐาน อาศัยทำกินตามพื้นที่ราบริมห้วยต้นน้ำภาษี [ปัจจุบันเรียกว่า แม่น้ำภาษี- โดยผู้เขียน]

กลางพื้นที่ป่าบางส่วน ทำไร่หมุนเวียน โดยยึดหลัก “กินพออิ่ม ห่มพออุ่น” เมื่อความเจริญของเมืองขยายเข้ามา จำนวนประชากรเชื้อสายกะเหรี่ยง จึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ซึ่งเดิมเคยพอยู่พอกิน เนื่องจากธรรมชาติเอื้ออำนวยให้ แต่เมื่อผู้คนอพยพเข้ามามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตตามแนวตะเข็บชายแดนเปลี่ยนไป ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงได้รับบัตรประจำตัวประชาชน(ตร. 14) มีสิทธิในการดำเนินชีวิตเฉกเช่นชาวไทยทั่วไป รัฐให้การดูแล คุ้มครองช่วยเหลือ ผู้ยากจนเหล่านี้ตามนโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจนและตามนโยบายเอื้ออาทรต่างๆ..... สาเหตุของความจนของชาวบ้านตำบลตะนาวศรีเกือบทุกคน เกิดจากจนทำที่ต่อชีวิตนั้น คืออยู่ไปวันๆ ใช้ชีวิตเรียบง่าย เนื่องจากบนพื้นฐานของการติดอยู่ในกรอบว่าเป็นบุคคลบนพื้นที่สูงไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ไม่มีที่ทำกิน ส่งผลให้กลุ่มคนเหล่านี้ ไม่คิดจะหาอะไรให้หลุดพ้นไปจากความยากจน.... ตัวบ่งชี้ประเด็นหนึ่งที่คณะผู้วิจัยตั้งคำถามในเวทีประชุมกลุ่ม (Focus - Group) คำถามมีอยู่ว่า ท่านจะหาอย่างไรให้หลุดพ้นจากความจน? ผลของการตั้งคำถามคือ เวทีเงียบ ไม่มีผู้ให้คำตอบ แม้ผู้วิจัยจะตั้งคำถามเพื่อให้เห็นภาพของการหลุดพ้น แต่กลุ่มคนจนก็ไม่มีการตอบให้กับกลุ่มคณะผู้วิจัย...(เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะ, 2548, หน้า 29-30) เนื้อหาบางส่วนบางตอนของการเข้าไปวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบบูรณาการของ เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะนั้น สะท้อนถึงความยุ่งยากในการคัดสรรกลุ่มที่มาทำการประชุมกลุ่มย่อย การคัดสรรสาระ ประเด็นต่างๆ เพื่อช่วยกันร่วมคิดร่วมทำ ทั้งนี้เพราะชาวกะเหรี่ยงโดยส่วนใหญ่ นั้น ก็ยังไม่รู้เท่าทันกระบวนการคิดของคนไทยพื้นราบ รวมทั้งในกระบวนการทางสังคมและวิถีวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงแล้ว การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจนั้น ความจริงแล้วชาวกะเหรี่ยงไม่สามารถแก้ไขเองได้ ส่วนใหญ่มุ่งหวังเอาไว้กับบุตร หลานที่ส่งออกไปหางาน แต่ก็ยังไม่มี ความแน่นอนในอนาคตของบุตรหลาน เพราะบุตรหลานจำนวนมากถูกจับขังคุก เพราะออกไปนอกพื้นที่ และบางส่วนก็ถูกล่อลวงไปค้าประเวณี เพราะไม่มีความรู้เรื่องสิทธิ และไม่รู้ว่าหนทางเอาตัวรอดในสังคมเมือง ทุกอย่างจึงไม่มีความแน่นอน และไม่มีหลักประกันกับสิ่งที่หวังกันเอาไว้ในวิถีชีวิต ดังนั้นถ้าจะให้ชาวกะเหรี่ยงพูดหรือให้ความมั่นใจเกี่ยวกับทางออกของอนาคต หลายครั้งชาวกะเหรี่ยงจะไม่แสดงความคิดเห็น เพราะชุมชนในวิถีวัฒนธรรมนั้นค่อนข้างมีความเชื่อมั่นกับคำพูด ที่เมื่อพูดไปแล้วนั้นต้องทำได้ ดังนั้นในเมื่อวิถีชีวิตขาดความมั่นคงในปัจจุบัน จึงนับว่าไม่มีความแน่นอนสำหรับอนาคตแต่ประการใด

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะ เรื่องการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับภาคีที่เกี่ยวข้องในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ได้จำแนกคนจนในตำบลตะนาวศรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) คนจนที่เป็นคนชราที่ถูกทอดทิ้งจากบุตรหลาน 2) ผู้พิการที่ขาดอาชีพ 3) กลุ่มที่ล้มเหลวจากการทำการเกษตร 4) ผู้ที่ขาดอาชีพ และขาดแคลนที่ดินต้องหาของ

ปายังชีพ (เทวี สวรรยาธิปิติ และคณะ, 2548, หน้า 21-22) ทั้ง 4 ประเภทนี้เป็นกลุ่มคนที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนในปัจจุบัน

การเข้าไปวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพระบบตลาดท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีในโครงการที่ 1 ของสุทิน สนองฝัน และคณะ ที่ได้เลือกตำบลตะนาวศรีเป็นพื้นที่ศึกษาเพราะชุดวิจัยด้านความยากจนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มทวารวดีกำหนด ร่วมกันว่า ต้องใช้พื้นที่ศึกษาเดิมใน โครงการชุดปีที่ผ่านมา เพื่อศึกษาให้เห็นถึงพัฒนาการในด้านต่างๆ ในชุมชน จากการศึกษา พบว่าปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่ทำให้เกิดความอึดอัด คือ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิมถูกทำลาย ผู้คนต้องอพยพหลบหนีเข้ามาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง หรือสร้างกระท่อมอยู่ตามรอยตะเข็บชายแดนไทยและพม่า ในเขตเชิงเขา โดยอาศัยอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ เพราะไม่มีบัตรแสดงตน สร้างปัญหาทางการเมืองและสังคมให้แก่รัฐบาลไทยโดยต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และผลจากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ตำบลตะนาวศรีกลายเป็นตำบลที่ถูกเล้าขวานว่ายากจนที่สุดในจังหวัดราชบุรี * และมีปัญหาทางสังคมสะสมมานานที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่ออพยพเข้ามาสมทบกันอยู่ที่ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้งแล้วชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าก็ไม่มีที่ดินทำกิน เนื่องจากพื้นที่ชายแดนเป็นเขตพื้นที่ของฝ่ายความมั่นคงและเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การที่จะไปบุกเบิกพื้นที่ทำกินก็ไม่สามารถทำได้ ชาวกะเหรี่ยงจึงต้องพึ่งพิงอาชีพรับจ้างแต่เพียงอย่างเดียว แต่ก็มียายจ้างเข้ามาหาแรงงานไปทำงานยังเมืองห่างไกลแต่ในเพียงบางฤดูกาล ทำให้ไม่มีงานทำต่อเนื่อง ตลอดทั้งปี การทำงานดำเนินไปอย่างขาดช่วงขาดตอน จึงขาดรายได้ยังชีพในแต่ละวัน ชาวกะเหรี่ยงซึ่งยังอาศัยอยู่รอยตะเข็บชายแดนอย่างอึดอัด ขัดสน จึงต้องลักลอบไปหาของป่าในเขตรอยต่อพรมแดน ไทยและพม่า เสี่ยงชีวิตต่อการถูกกับดักระเบิดที่ฝ่ายกะเหรี่ยงอิสระและฝ่ายพม่าวางกับดักเอาไว้อย่างไม่เป็นระบบ และไม่ใช้การวางเอาไว้ตามหลักยุทธศาสตร์ทั่วไป (เพราะดูเหมือนว่าเป้าหมายเป็นพลเรือนไปด้วย) แต่เพื่อจับจองอาณาบริเวณถาวร ชาวกะเหรี่ยงและชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากได้เผาป่า เพื่อแสวงหาทางทำไร่ฝักและไร่ข้าว สร้างปัญหาการทำลายป่าและสร้างภาระแก่ทหารและตำรวจตระเวนชายแดนของไทย ที่แม้ต้องเฝ้าระวังชายแดนอยู่แล้วก็ต้องคอยเข้าไปตรวจตราและจับกุม ผู้กระทำการตัดไม้ทำลายป่า และล่าสัตว์ป่ามาเป็นอาหารและส่งขายตามร้านอาหาร ทำให้ปัญหาต่างๆ สะสมมากขึ้นอยู่ทุกขณะเมื่อชาวกะเหรี่ยงและชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าด้านอำเภอสวนผึ้งต้องอาศัยป่าทึบตามรอยตะเข็บชายแดนไทยและพม่าหาอาหาร และของป่าเพื่อส่งขาย และเพื่อหารายได้มาประทังชีวิต เนื่องจากขาดความรู้ต่างๆ อันเป็นผลให้ไม่สามารถเข้าสู่แหล่งงานในประเทศไทยได้ แต่รายได้ที่มีแต่เพียงน้อยก็ไม่เพียงพอ เพราะราคา สินค้าในประเทศไทยสูงขึ้นโดยต่อเนื่อง โดยเฉพาะราคา

* แต่ก็ยังเป็นตำบลที่มีสินค้าแพงที่สุดในอำเภอสวนผึ้ง พ่อค้าแม่ค้าอ้างว่าขนส่งมาไกล

สินค้าในเขตชายแดนนั้น กลุ่มพ่อค้าชาวไทยมีการขึ้นราคาสินค้าสูง โดยอ้างเรื่องค่าขนส่งที่ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงราคาสูง แต่ค่าจ้างชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนกลับมีราคาต่ำเพราะนายจ้างใช้ข้ออ้างเรื่องการเป็นแรงงานต่างด้าวกดดันชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยง เช่นเดียวกับกลุ่มพ่อค้าในเมืองใหญ่ของประเทศไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยงที่น่าสนใจอีกเรื่องคืองานวิจัยของ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ ทำการวิจัยเรื่องชาวเขา นับเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในรุ่นบุกเบิก ที่มีคุณค่ามาก คือผลการวิจัยแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2518 ผลงานการศึกษาชาวเขาในประเทศไทย ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงเอาไว้โดยละเอียดด้วย โดยมีผลการค้นพบที่น่าสนใจทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และลักษณะการเมืองท้องถิ่นในยุคโบราณ โดยเฉพาะการค้นพบระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบโบราณในด้านเศรษฐกิจ ตามระบบ “เชี้ยเก็งกู” ผลการศึกษายังพบต่อไปอีกว่าชาวกะเหรี่ยงเป็นนักกลสิกรรมชั้นเยี่ยม แต่ก็ไม่มีการเพาะปลูกแต่เพียงพอกินในแต่ละปี เป็นนักทอผ้าฝ้ายที่เป็นเลิศและมีความเชี่ยวชาญเรื่องผ้าฝ้ายมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง แต่โดยอุปนิสัยแล้ว ชนเผ่ากะเหรี่ยงไม่มีนิสัยละโมภ และค่อนข้างชิงชังแนวคิดของการละโมภ หรือสะสมทรัพย์สินให้มากกว่าบุคคลอื่นๆ เพราะชาวกะเหรี่ยงปลูกฝังสืบทอดกันมาว่าวิถีการดังกล่าวนี้ไม่ใช่เป้าหมายแห่งความสุข ของชีวิต ที่แท้จริง สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวกะเหรี่ยงดำรงชีวิตอยู่โดยขาดการวางแผนและขาดการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้นจึงมักใช้วิธีการแก้ปัญหาระยะสั้น เมื่อชุมชนต้องเผชิญหน้ากับปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงประสบปัญหาจากการตีค่าจากสังคมภายนอกที่เน้นสะสมทรัพย์สินและแสวงหารายได้ว่า เป็นชุมชนที่ล้าหลังและยากจน อีกทั้งสังคมคนพื้นราบยังถือว่าเป็นภาระทางสังคมของประเทศ นำไปสู่การเกิดปัญหากับระบบรัฐในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

งานวิจัยของ สมโชค สวัสดิ์ศรีรักษ์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า-กะเหรี่ยง เป็นงานวิจัยในมิติของความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีคุณค่าเล่มหนึ่ง การศึกษาวิจัยแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2540 งานวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้เป็นงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นระบบความสัมพันธ์ในลักษณะสามเส้า บนความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมของรัฐขนาดใหญ่สองรัฐคือไทยกับพม่า กับความสัมพันธ์ที่สร้างภาวะบีบคั้นตอกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระ ในพื้นที่ซ้อนทับและไม่ยอมรับแบ่งเขตให้แน่นอนระหว่างสามกลุ่มอำนาจนั้น แม้ว่าโดยการประกาศของกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระในการยึดครองบริเวณที่เป็นประเทศสหภาพพม่า แต่พื้นที่พม่าต้องการประกาศอาณาบริเวณนั้น ก็ยังมีหลายส่วนที่ซ้อนทับกับประเทศไทย เพราะตามแนวพรมแดนสมมุติในแผนที่นั้น ก็ยังไม่ได้มีการแบ่งเขตแน่นอนให้เป็นที่รับรองต่อกันทั้งสองฝ่าย ทำให้มีรอยตะเข็บชายแดนตามแนวยาวกว่าสองพันกิโลเมตร ที่กองกำลังกะเหรี่ยงอิสระก็ใช้เป็นพื้นที่เคลื่อนไหว เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และทางสังคมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การที่รัฐไทยและพม่าใช้อำนาจที่เหนือกว่าสร้างภาวะบีบคั้นให้กับกลุ่มกะเหรี่ยงอิสระ ทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมืองทั้งในฝั่งประเทศไทยและในฝั่งสหภาพพม่าในระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะในประเทศสหภาพพม่า นั้น การใช้กองทหารสร้างภาวะกดดันชุมชนในพื้นที่ทางวัฒนธรรม ทำให้พลเรือนชาวกะเหรี่ยงลุกฮือขึ้นมามีเป็นหน่วยกองกำลังอิสระทำการต่อต้านอำนาจรัฐบาลพม่ามากขึ้นเป็นลำดับ แม้ว่ากองทัพแห่งสหภาพพม่าจะใช้กองทัพปราบปรามด้วยวิธีการอันรุนแรงเพื่อกวาดล้าง แต่กลุ่มเชื้อสายกะเหรี่ยงพม่าที่เหลืออยู่ก็ลุกฮือขึ้นต่อสู้กับกองทหารพม่า สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทั้งสองฝ่าย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่างานวิจัยของสมโชค สวัสดิรักษ์ ได้เปิดเผยให้เห็นระบบความสัมพันธ์อันน่าอึดอัดระหว่างกลุ่มอำนาจสามเสาที่ใช้แนวพรมแดนชิงไหวชิงพริบต่อกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเจรจาเพื่อข้อตกลงเชิงสันติของกลุ่มอำนาจทั้งสามเหนือแนวพรมแดนไทยและพม่าก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าแต่ประการใด สภาพดังกล่าวเปิดเผยให้เห็นวิถีชีวิตของกลุ่มคนชายแดนไทยและพม่า ที่ยังขาดการพัฒนา ขาดสันติสุขและขาดความปลอดภัยจนถึงปัจจุบัน

งานวิจัยของโกวิท แก้วสุวรรณ เรื่องดู หล้าในพิธีเรียกวิหล้าของชาวกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษาบ้านเกาะสะเค็ง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทำการวิจัยในปี พ.ศ. 2542 เป็นการวิจัยพิธีกรรมอันสำคัญของชาวกะเหรี่ยงโปในเขตชายแดน ที่ยังมีการสืบทอดวิถีวัฒนธรรมอันสำคัญ เพราะชุมชนบ้านเกาะสะเค็งตั้งอยู่ในท่าเลปิด ทำให้มีการพุมไฟวิถีวัฒนธรรมโดยใช้บริบทของวัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้างสำนึกบางอย่างขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอัตลักษณ์ของชุมชนชาวกะเหรี่ยงโป (แต่โดยทั่วไปนิยมเขียนว่า “โปว์” มากกว่าที่โกวิท แก้วสุวรรณใช้) และสำนึกของการสร้างความสมานฉันท์ภายในชุมชน งานวิจัยของโกวิท แก้วสุวรรณ เป็นงานวิจัยที่ถ่ายทอดวิถีวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงโปเขตจังหวัดกาญจนบุรีในพื้นที่แคบๆ แต่ก็เป็งานวิจัยที่ควรนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มชาวกะเหรี่ยงโพล่งในเขตจังหวัดราชบุรีด้วย เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงในสองพื้นที่นี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในส่วนของหุบเขาตะนาวศรีเช่นเดียวกัน เพียงแต่ในปัจจุบันชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพล่งจังหวัดราชบุรีนั้น ล้วนแต่กลายเป็นชุมชนในท่าเลเปิดแล้วเป็นส่วนใหญ่ จนมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมโดยต่อเนื่องและรวดเร็ว ยังผลให้วรรณกรรม มุขปาฐะ และวิถีคติชนวิทยาเสื่อมสูญไปเกือบทั้งหมดแล้วในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตจังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาและสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยงเท่าที่กล่าวถึงมาแล้วนี้ พบว่า แม้ว่ามีงานวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงอยู่ต่อเนื่อง แต่การตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายตั้งแต่ภาคเหนือของประเทศไทยไปจนถึงรอยตะเข็บชายแดนเขตภาคใต้ของประเทศสหภาพพม่า ทำให้ “อัตลักษณ์” หรือ “ตัวตน” ของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ต่างๆ แปรกแยกกันไปไกล แม้ว่าโดยวิถีวัฒนธรรมแล้วชาวกะเหรี่ยงทั่วไปยังนิยมตั้งถิ่นฐานอยู่แถบเชิงเขา หรือเขตทุ่งราบในหุบเขา แต่การพลัดพรากกันออกไป ทำให้มีชื่อเรียกตามถิ่นฐานว่า “กลุ่มโพล่ง” “กลุ่มชอร์” “กลุ่มยาง” “กลุ่มปะกาเกอะยอ”

และ “ชาวกะเหรี่ยง” โดยในสังคมไทยนั้น มีทั้งชาวกะเหรี่ยงที่เป็นเจ้าของถิ่นที่ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาใหม่เพื่อพึ่งพิงอาศัย เพราะความไม่แน่นอนทางการเมือง ในรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และมณฑลตะนาวศรีในประเทศสหภาพพม่า ทำให้ภาพโดยทั่วไป มีทั้งชาวกะเหรี่ยงที่มีหลักแหล่งอันสงบ กับชาวกะเหรี่ยงที่เร่ร่อนป่ามกลางความเดือดร้อนและอันตราย แต่เครือข่ายทางสังคมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต ทำให้ชาวกะเหรี่ยงตามรอยตะเข็บชายแดนแสวงหาทางช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กระนั้นก็ตาม ตามรอยตะเข็บชายแดนที่เป็นเขตต่อสู่วางชิงพื้นที่ของกองกำลังต่างๆ ทำให้มีชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากถูกสังหารโดยต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นข่าวและทั้งที่เงียบหายไปท่ามกลางป่าลึก ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยจำนวนมาก ก็มีการปรับเปลี่ยนตามคนพื้นราบ จนละทิ้งวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมไปเป็นจำนวนมาก การศึกษาบริบททางสังคมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงไม่อาจตอบสนององกระแสดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงได้ทั้งหมด การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงจึงควรดำเนินต่อไป ทั้งนี้เพื่อสร้างความก้าวหน้าของข้อมูล และส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในเขตรอยตะเข็บชายแดนไทยและพม่าในปัจจุบัน

เอกสารของฝ่ายรัฐต่อสถานการณ์ในพื้นที่

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงอิสระตามรอยตะเข็บชายแดนถูกกองกำลังแห่งชาติสหภาพพม่ากวาดล้างอย่างหนักในระหว่างปี พ.ศ. 2538-2540 ยังผลให้ชาวกะเหรี่ยงอิสระจำนวนมากไหลทะลักเข้าสู่ประเทศไทยด้านอำเภอสวนผึ้ง เพราะหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงในลุ่มน้ำบางคาญและแม่กษัตริย์ถูกทำลายลงทั้งหมดกว่า 30 หมู่บ้าน รัฐบาลไทยพยายามโยกย้ายชาวกะเหรี่ยงอิสระไปไว้ที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านถ้ำหิน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง พร้อมทั้งประสานงานประเทศที่สาม (หมายถึงประเทศที่ยินดีช่วยเหลือแก้ปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบ) ให้ช่วยแบ่งเบาภาระประเทศไทย ช่วยรับผู้หนีภัยจากการสู้รบ โดยมีประเทศในทวีปยุโรปเป็นส่วนใหญ่ส่งตัวแทนเข้ามาสังเกตการณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากการสู้รบ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวกะเหรี่ยงอิสระกลุ่มหนึ่งเกิดความหวาดกลัวต่อการพลัดพรากจากมาตุภูมิ จึงเดินทางกลับไปรวมตัวกันอยู่ที่บ้านห้วยมิ (หรือบ้านกัมมะโป ในภาษากะเหรี่ยง) เพื่อให้มีสัญลักษณ์ในการต่อสู้จึงยอมรับให้เด็กกลืนคำคู่แฝด คือจอห์นนี่กับลูเธอร์ เป็นผู้นำในการต่อสู้กับกองทหารพม่า สถาปนาเลหู่บ้านห้วยมินั้น อยู่ในหุบเขาสูง แต่ด้านที่ติดประเทศไทยนั้นมีช่องทางเข้าไปในหมู่บ้านได้ ด้วยชาวกะเหรี่ยงหวังติดต่อกับพ่อค้าอาหารและยาในประเทศไทย นักข่าวท้องถิ่นของประเทศไทยจึงให้ความสนใจชุมชนเกาะติดบ้านห้วยมิ จึงเข้าไปทำข่าวชาวกะเหรี่ยงอิสระบ้านห้วยมิอยู่บ่อยๆ พร้อมทั้งละเมิดสิทธิชุมชนด้วยการทำแผนที่หมู่บ้านออกมาชัดเจน

อนึ่ง การเข้าไปติดต่อและสัมภาษณ์ข้อมูลทหารนั้น นักข่าวท้องถิ่นไม่ได้ติดต่อผ่านรัฐบาล สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง และกองกำลังบ้านห้วยมิกี้ไม่ยอมรับนโยบายสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง ทำให้นายพลโบเมียะ(ถึงแก่กรรมแล้ว)ที่มีอำนาจสูงสุดในช่วงนั้นไม่พอใจ และไม่ยอมรับกองกำลัง กะเหรี่ยงอิสระที่บ้านห้วยมิเช่นเดียวกัน

การถูกโคດเคียวดังกล่าวทำให้กองกำลังบ้านห้วยมิ หรือกลุ่ม “ก๊อดอาร์มี” ประสบปัญหาหนักในด้านอาวุธและเสบียงกรัง ขณะที่รัฐบาลพม่าได้ส่งตัวแทนเพื่อเจรจากับรัฐบาลไทย ในฐานะคณะกรรมการประสานงานความร่วมมือชายแดนไทยและพม่า และขอให้ฝ่ายไทยปิดพรมแดน จากนั้นกองทัพพม่าก็เคลื่อนกำลังเข้าโอบล้อม ดังที่เอกสารของฝ่ายไทยก็กล่าวว่า

... ทหารพม่าได้กวาดล้างทหารกะเหรี่ยงกองกำลังก๊อดอาร์มีอย่างหนัก จนทำให้รुक้าเข้ามา บริเวณชายแดนไทย ด้านอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทำให้ทหารฝ่ายไทยต้องยกกำลังเข้าไปผลักดัน จนเกิดการสู้รบตามแนวชายแดน บริเวณฐานปฏิบัติการด่านตรวจชด. บ้านผาปก ซึ่งเป็นด่านแรกที่จะขึ้นไปบนช่องเขากระโจม บนสันเขาตะนาวศรี ฝั่งตรงกันข้ามที่มั่นกองกำลังก๊อดอาร์มี การสู้รบดังกล่าวทำให้กลุ่มกะเหรี่ยงและประชาชนชาวกะเหรี่ยงบาดเจ็บจำนวนมาก กองกำลังดังกล่าวจึงวางแผนเข้ายึดโรงพยาบาลราชบุรี [โดยหวังขอแพทย์และพยาบาลไปช่วยผู้บาดเจ็บที่รอยตะเข็บชายแดน-โดยผู้เขียน] ในเวลา 5.00 น. ของวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2543

... ทหารกะเหรี่ยงกองกำลังก๊อดอาร์มีจำนวน 12 คน บุกยึดรถโดยสารจากบ้านตะโกกลางในเขตติดต่อช่องตะโกกลาง ใช้ปืนบุงกับคนขับรถให้ไปที่โรงพยาบาลราชบุรี ซึ่งมีระยะทาง 70 กิโลเมตร เมื่อถึงโรงพยาบาล คนขับรถ ผู้โดยสาร ตลอดจนนักเรียนที่โดยสารมาด้วย ได้วิ่งหนีออกไปนอกโรงพยาบาลราชบุรี

เวลา 7.05 น. ทหารกะเหรี่ยงอิสระได้ใช้ปืน เอ็ม 16 ยิงเบิกทางนำกลุ่มเข้าไปภายในโรงพยาบาล แยกกันออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งจับตัวหัวหน้า รพก. โรงพยาบาลควบคุมตัวไว้ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งขึ้นไปยังชั้นสองของตึกอำนวยการ วางระเบิดตามจุดต่างๆ พร้อมทั้งจับตัวแพทย์ พยาบาล คนไข้ 200 คน ไว้เป็นตัวประกัน และไล่ผู้ป่วยนอกออกนอกโรงพยาบาล แล้วโทรแจ้งตำรวจ กำลังเจ้าหน้าที่จากกองทหารช่าง และตำรวจ 300 นาย เข้าล้อมโรงพยาบาลราชบุรี เพื่อค้นหาวัตถุระเบิด เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ ทหารกะเหรี่ยงได้ยิงปืนขึ้นฟ้าหลายชุดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ถอยออกไป กลุ่มทหารกะเหรี่ยงก๊อดอาร์มีได้ยื่นข้อเสนอต่อฝ่ายความมั่นคงของไทย 2 ข้อ คือ

1) ขอให้ถอยห่างจากที่เกิดเหตุ 300 เมตร

2) ให้ทหารไทยด้านชายแดนยกเลิกการสู้รบโดยใช้วิถีกระสุนโค้ง เพราะทำให้ชาวกะเหรี่ยงทั้งเด็กและผู้หญิงเสียชีวิตกว่า 200 คน

... รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เดินทางมาถึงกองอำนวยการชั่วคราว สนามกีฬากลาง และได้เดินทางต่อไปยังค่ายภาณุรังษี เพื่อร่วมประชุมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีคำสั่งให้หน่วยอรินทราช 26 ซึ่งเชี่ยวชาญการช่วยเหลือตัวประกัน และจับโจรคนร้าย จำนวน 12 คน มาเตรียมรอรับคำสั่งหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ... ทหารกะเหรี่ยงก็อดอาร์มี เพิ่มชื่อเรียกร้องเพิ่มขึ้นเป็น 5 ชื่อ ต่อทางทหารไทย

... ผู้บัญชาการทหารบก (พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์) แถลงหลังการประชุมที่ทำเนียบรัฐบาล ว่ายอมทำตามได้ 2 ข้อ คือให้แพทย์และพยาบาลไปรักษาผู้บาดเจ็บที่ชายแดน และพร้อมเปิดรับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงไม่คิดอาชญากรรมเข้ามาในชายแดนไทยแบบไม่เป็นกองกำลัง โดยขอให้คนร้ายออกนอกพื้นที่โดยไม่ทำอันตรายตัวประกัน ... มีการปล่อยตัวประกันออกมา 50 คน จากจำนวนทั้งหมด 1,000 คน เหตุการณ์ยังคงยืดเยื้อต่อไป ... วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2543 ... หน่วยอรินทราชและหน่วยคอมมานโด ได้ทยอยเข้าไปยังอาคารโรงพยาบาลราชบุรี จากนั้นแยกย้ายกันไปตามฐานที่มั่น ... เวลา 5.30 น. มีเสียงระเบิดดังขึ้นอย่างรุนแรงพร้อมเสียงปืน หน่วยคอมมานโดชุดหนึ่งจำนวน 15 นาย เข้าประชิดกำแพงโรงพยาบาล ระดมยิงใส่เป้าหมายภายในตัวตึก เพื่อเป็นการเปิดทางให้กับคอมมานโดอีกชุดหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรถยนต์สายตรวจ 5 คัน พุ่งชนเครื่องกีดขวางเข้าไปยังตึกอำนวยการ ... กระจายกำลังกันตามล่าปลิดชีพทหารกะเหรี่ยง “ก็อดอาร์มี” จำนวน 10 ศพ... [ข้อมูลฝ่ายข่าวไม่ชัดเจน เพราะจากเดิมบอกว่ายึดรถมานั้น 12 คน แต่เมื่อถูกสังหารเหลือ 10 ศพ และผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ต่างก็ระบุว่าสังหารทั้งหมด-โดยผู้เขียน] ... (คณะกรรมการจัดทำหนังสือ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดราชบุรี, 2542, หน้า 83-84)

เหตุการณ์รุนแรงด้านชายแดนจังหวัดราชบุรีในระหว่าง ปี พ.ศ. 2543-2544 เกิดขึ้นเพราะชุมชนชาวกะเหรี่ยงอิสระที่เคยตั้งอยู่ในหุบเขาตามวิถีวัฒนธรรมถูกปิดล้อมโดยกองทัพแห่งชาติสหภาพพม่า และกองทัพไทย อีกทั้งกองทหารสองฝ่ายยังตีวงล้อมให้แคบเข้าเป็นลำดับ เพราะต่างฝ่ายต่างก็อยากได้ดินแดน ที่เป็นแนวสันเขาตะนาวศรีอันสลับซับซ้อน ซึ่งยังไม่ได้มีการปักปันเขตแดนได้ชัดเจน จนไม่อาจรับรองแนวเขตได้ทั้งสองฝ่าย ทั้งค่ายทหารพรานของฝ่ายไทยและค่ายของทหารพม่าต่างขึ้นไปคุกคามประชิดกัน เพื่อยึดสันเขา ทำให้เกิดบรรยากาศการเผชิญหน้ากันตลอดเวลา เพียงแต่หากในระดับแม่ทัพของทั้งสองฝ่ายไม่เจรจากันด้วยดี การโจมตีกันระหว่างค่ายต่อค่ายก็จะเกิดขึ้นได้ตลอด ในขณะที่ฝ่ายทหารกะเหรี่ยงอิสระนั้นไม่ยอมรับทั้งสองฝ่าย เพราะพื้นที่ในการเคลื่อนไหวถูกบีบเข้าจนไม่มีที่ตั้งค่ายทหารที่ปลอดภัย สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความรุนแรงตามแนวพรมแดน ทุกครั้งที่การสื่อสารเกิดความไม่เข้าใจกันเกิดขึ้น และสถานการณ์เช่นนี้เองที่ทำให้มีชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาสมทบกับชาวกะเหรี่ยงในเขตรอยตะเข็บพรมแดนไทยและพม่าโดย

ต่อเนื่อง ในหลายรูปแบบ ทั้งเข้ามาเป็นผู้หนีภัยจากการสู้รบ เข้ามาทำงานตามแหล่งงานต่างๆ การฝากลูกหลานไว้กับญาติ การสมรส รวมทั้งการเคลื่อนย้ายหลบๆซ่อนๆอยู่ตามรอยตะเข็บชายแดนอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ชุมชนตามแนวชายแดนเป็นชุมชนที่มีลักษณะพิเศษ ที่ไม่อาจเข้าไปพัฒนาได้ง่ายๆเหมือนชุมชนในชนบททั่วไป กระบวนการพัฒนาจึงต้องกระทำโดยระมัดระวัง และมีการศึกษาวิถีชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ ก่อนที่จะไปสร้างกระบวนการพัฒนาต่างๆ เพราะปัญหาของชุมชนชายแดนนั้น เป็นปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากความรุนแรงทางทหาร และการไม่ประสบความสำเร็จความก้าวหน้าด้านการเมืองระหว่างประเทศของไทยและสหภาพพม่า เพราะต่างฝ่ายต่างมีความหวาดระแวงต่อกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ดูเหมือนว่าทั้งสองชาติยังคงไม่ลืมอดีตอันขมขื่น ที่ต่างมุ่งประหัตประหารกันอยู่ช้านานกว่า 400 ปี ในประวัติศาสตร์แห่งชาติทั้งสอง ไม่ว่าจะพิจารณาเนื้อหาประวัติศาสตร์ในแบบเรียนทั้งของไทยและของพม่า เรื่องราวนั้นเกี่ยวพันกับความพยายาม การช่วงชิง การสงคราม และการซ้ำเติมอยู่ในเรื่องราว จนเป็นสาระหลักของประวัติศาสตร์แห่งชาติ หากกระทรวงศึกษาธิการของชาติทั้งสองไม่ร่วมสมมนาประวัติศาสตร์แห่งชาติเชิงสันติร่วมกันแล้ว ก็อย่าหวังว่าความรู้สึกที่เป็นมิตรจะเกิดขึ้น เพียงเพราะการกระทำที่ง่าย ๆ คือเตือนประชาชนในประเทศว่า “ให้ลืมอดีต”

แนวคิดในการวิจัยทางวัฒนธรรมในชุมชน

แนวคิดในการวิจัยทางวัฒนธรรมในชุมชนก็เป็นทฤษฎีที่น่าสนใจ ที่ควรนำมาศึกษาประกอบการเข้าศึกษาชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า เพราะการเข้าสู่ชุมชนชายแดนที่มีความพร้อม มีการนำกรอบทฤษฎีที่น่าสนใจเชื่อถือ และเข้าศึกษาชุมชนด้วยความเคารพ ยำเกรงในความเป็นท้องถิ่นที่มีศักดิ์ศรี เป็นชุมชนมีแนวทางพึ่งตนเองมาก่อน ย่อมจะทำให้ศึกษาศักยภาพของชุมชนชาวกะเหรี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จนสามารถยังเห็นศักยภาพของสังคมอันแท้จริง ในเรื่องแนวคิดในการวิจัยทางวัฒนธรรมในชุมชนนั้น ศรีศักร วัลลิโภดม กล่าวเอาไว้ที่น่าสนใจดังนี้

... สังคมไทยอ่อนแอขณะนี้ เพราะกระบวนการศึกษาของเราไม่เคยรู้ว่าอะไรคือวัฒนธรรมของเรา ต้องโทษสถาบันต่างๆที่สอนศิลปะ ก็มองว่าศิลปะว่าสวยงาม มีอารมณ์ แล้วราคาแพง ก็ผลิตไป แต่ไม่มองว่าศิลปะบางอย่างรับใช้สังคม มีความหมาย เพราะฉะนั้น อย่างลิ้มการศึกษาศิลปะเน้นในเชิงศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น หัวใจสำคัญไม่ได้อยู่ที่รูปแบบที่สวยงามเท่านั้น จะต้องดูความหมายที่มีต่อสังคมด้วย... บทบาทศิลปวัฒนธรรมมีผลต่อการศึกษานอกกระบบมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับพิพธิภณท์ท้องถิ่นที่ควรจะต้องเกิดขึ้น... ในปัจจุบันนี้เราทำสิ่งเหล่านี้หรือเปล่า อย่างที่สุพรรณบุรี ผู้นำประเทศเอาหอคอยแบบโคเทียมาใส่ นั่นคือ

ศิลปะญี่ปุ่นทั้งดุ้น แต่ขณะเดียวกัน ศิลปะที่ดี ที่สร้างความมั่นคงทางจิตใจ คือพระบรมธาตุ เมืองสุพรรณบุรีกลับถูกละเลย ทำให้เสื่อมโทรม นี่คือการไม่รู้จักตนเอง และเอาของคนอื่นมาใช้โดยไม่รู้ความหมาย เพราะฉะนั้นจะต้องเจอกันให้ได้ว่าศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นที่จะสะท้อนให้เห็นชีวิต วัฒนธรรม ให้เห็นความหลากหลายในท้องถิ่นเป็นอย่างไร... ในอดีตเรามีชุมชนได้ เพราะเรามีภูมิปัญญา ภูมิปัญญาคืออะไร ภูมิปัญญาคือกระบวนการเรียนรู้ของคนในกลุ่มหนึ่งที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่คิดอะไรต่างๆ เพื่อดำรงอยู่ให้รอด คือศักยภาพของคนเราที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั่นเอง นี่คือการกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์... (ศรีศักร วัลลิโภคม, 2541, หน้า 54)

แนวความคิดของ ศรีศักร วัลลิโภคม ช่วยให้นักวิจัยสามารถยังเห็นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และความสำคัญของวัฒนธรรมกับการแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งวิถีวัฒนธรรมนั้นเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่ขับเคลื่อนให้ชุมชนก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้แล้วแนววัฒนธรรมชุมชนนั้นยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้กระบวนการพัฒนาดำเนินไปอย่างหลงเหลือความเป็นชาติ ความถูกต้องชอบธรรมในการเลือกใช้รูปแบบการพัฒนาในแต่ละยุคสมัยด้วย ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากที่ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนยังไม่ให้ความสำคัญในปัจจุบัน

เมื่อศึกษาย้อนลึกลงไปถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า กลับพบกับปรากฏการณ์ที่แปลกไปมาก เพราะว่าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนล้วนแตกสลาย และสูญหายไป จนยากที่จะรื้อฟื้นให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ชุมชนชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชนเจ้าถิ่นนั้น กลับย้ายไปย้ายมา ตามการกำหนดของเหล่านายทุนที่ใช้อำนาจเงินเข้ามากว้านซื้อที่ดิน และกดดันให้ชาวกะเหรี่ยงนั้นล่าถอยไปจนประชิดแนวเขตชายแดน ซึ่งปรากฏการณ์ของการล่มสลายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้น มีความขัดแย้งกับปรากฏการณ์ที่ค้นพบในชุมชนปกติ ดังที่ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ กล่าวเอาไว้ว่า

... เมื่อมนุษย์แต่ละคนมีประวัติเป็นของตนเอง มนุษย์รวมกันเป็นหมู่เป็นเหล่า ก็กลายเป็นสังคมประเทศชาติ ซึ่งประวัติศาสตร์ส่วนรวมของคนก็เช่นกัน เมื่อเป็นดังนี้แล้ว ประวัติศาสตร์ก็เป็นอดีตอันเป็นตัวอย่างหรือเป็นบทเรียนที่จะทำให้สังคมนั้นทำอะไรหรือไม่ทำอะไรก็ตามในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงการเดินทางไปสู่อนาคตด้วย สังคมที่มีจิตสำนึกของตนจะสามารถเรียนรู้จากอดีตได้ เรียนรู้ว่าการกระทำใดเป็นความสำเร็จ การกระทำใดเป็นความล้มเหลว ตัวอย่างจากอดีตนี้จะช่วยให้สังคมปฏิบัติตนได้ในปัจจุบัน เพื่อไปสู่อนาคต ดังนั้นประวัติศาสตร์แม้ว่าจะเป็นเรื่องของเมื่อวานนี้ แต่ก็เกี่ยวข้องกับวันนี้ เพื่อที่จะเดินทางไปสู่วันพรุ่งนี้... (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540, หน้า 17-18)

แต่จากข้อเท็จจริงดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นนั้น สำนักแห่งชนเผ่าของชาวกะเหรี่ยงถูกทำลาย

ถูกทำให้ผสมกลมกลืนโดยต่อเนื่องจนแตกสลาย จึงมีวันวานที่สับสนและปกปิด มีวันนี้ที่ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน จนไม่อาจจะทำนายอนาคตของวันพรุ่งนี้ได้ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงดำเนินไปได้ เพราะรัฐไทยให้เหตุผลว่าเป็นโอกาสด้านมนุษยธรรมที่รัฐไทยยอมรับให้เป็นกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง ที่ต้องจำกัดเขตการเคลื่อนไหว ทั้งๆที่แนวชายแดนทั้งแถบคือถิ่นมาตุภูมิของชาวกะเหรี่ยงมาดั้งเดิม ประเด็นเรื่องการสืบค้นประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และผลของการกำหนดเขต การแบ่งเขต และการพยายามทำลายภูมิทัศน์ดั้งเดิมในเขตชายแดน จึงเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนที่รัฐควรให้ความสนใจอย่างยิ่ง ก่อนที่ชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดจะไม่อาจรักษาวิถีวัฒนธรรมแห่งบรรพบุรุษเอาไว้ได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงโดยต่อเนื่องและรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนชาวกะเหรี่ยงเป็นเขตพื้นที่ทางวัฒนธรรมตะนาวศรี แต่การเข้าไปศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชนก็มีทฤษฎีต่างๆรองรับอยู่มาก เช่น ทฤษฎีการวิจัยทางมานุษยวิทยา ซึ่ง งามพิศ สัตย์สงวน กล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ว่า

... โดยทั่วไป ผู้คนมักตระหนักถึงความแตกต่างทางความคิด พฤติกรรม เสื้อผ้า ศิลธรรม จรรยา ความเชื่อ และสิ่งอื่นๆของกลุ่มคนที่ติดต่อกันดังกล่าว ก่อให้เกิดความตระหนักตกใจ ความกลัว และกลายมาเป็นศัตรูกัน แต่ในเวลาเดียวกัน คนที่ติดต่อกันอาจเกิดความสนใจ และชื่นชมกันและกันได้ อย่างไรก็ตามชาติพันธุ์นิยม (ethnocentrism) คือลักษณะของการตอบโต้ต่อมนุษย์กลุ่มอื่นๆ ที่แตกต่างไปจากตัวเรา อย่างไรก็ตาม ผลพวงอันหนึ่งของการติดต่อกันของมนุษย์ต่างชาติ ต่างภาษาคือการนำไปสู่การศึกษาวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชนกลุ่มอื่นๆอย่างเป็นระบบ... ทุกสาขาวิชาที่เป็นวิทยาศาสตร์มักจะมีทฤษฎีจำนวนหนึ่ง และมีระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นลักษณะของตัวเองอย่างหนึ่ง เพื่อใช้ทดสอบทฤษฎี ทฤษฎีคือความคิดบางอย่างที่เป็นตัวกำหนดการศึกษาปรากฏการณ์ในทุกสาขาวิชา ทฤษฎีที่ดีควรอธิบายและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน... ในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ และศึกษาทางวัฒนธรรม มีทฤษฎีทางมานุษยวิทยาที่ใช้ศึกษาไม่น้อยกว่า 9 ทฤษฎี... (งามพิศ สัตย์สงวน, 2547, หน้า 28-29)

ทฤษฎีทางมานุษยวิทยานี้ ช่วยให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้าถึงพฤติกรรมการพูด ภาษาเขียน(ภาษากาย) การแสดงออก และระบบความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มบางด้านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ดีนั้น ควรมีการบูรณาการทฤษฎีของศาสตร์ต่างๆเข้าในกระบวนการจัดกิจกรรมการวิจัยในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถยังเห็นสถานการณ์อันแท้จริงรอบด้านในชุมชน ที่ผู้วิจัยเข้าไปจัดกระบวนการกิจกรรมการวิจัย

แนวคิดจากการศึกษาวิจัยของ พรเพ็ญ ทับเปลี่ยน เรื่องเส้นทางเศรษฐกิจชุมชนในกระแสนุณนิยม ก็เป็นงานวิจัยเรื่องหนึ่ง ที่ค้นพบกระบวนการต่อสู้กันหลายกระแสในชุมชนชนบทของไทย โดยเฉพาะคำถามการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นคำถามที่ทำให้ทนาย คือ คำถามที่ว่า หน้าท้องคักรทางเศรษฐกิจใน

การบูรณาการทางเศรษฐกิจในชุมชนเป็นหน้าที่ของใคร และด้วยกระบวนการและกลไกอย่างไรที่จะทำให้ชุมชนหมู่บ้านดำรงอยู่ในวิถีการผลิตเพื่อการค้าอย่างมีอำนาจต่อรอง การวิจัยของ พรเพ็ญ ทับเปลี่ยน ศึกษาชุมชนภาคเกษตรกรรม จากการวิจัยค้นพบข้อสรุปที่น่าสนใจคือ โรงสีข้าวกลายเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวนา มีหน้าที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตชาวบ้านกับภายนอก อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นองค์กรพัฒนาชุมชน ที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ถวายโอนโครงการ งบประมาณไปให้ชาวบ้านสร้างโรงสีกลุ่มชาวบ้าน เพื่อพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ส่วนในด้านการค้าในชุมชนนั้น ชุมชนดำรงอยู่ในวิถีการผลิตเพื่อการค้าขึ้นอยู่กับความสามารถในการรักษาส่วนเกิน (surplus) ที่ตนผลิตได้ โดยการสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อการค้าสองแนวทางคือ อำนาจต่อรองที่มาจากการผลิตและการวางแผนการผลิต และสอง อำนาจต่อรองที่มาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับระบบเศรษฐกิจภายนอก โดยการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชน โดยชุมชนมีการคืนเงินปันผลและผลก้นให้กลับเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะทางการผลิต และสร้างกลไกแห่งความอยู่รอดร่วมกันของชาวบ้าน โดยการจัดระเบียบ ระบบความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจจากภายนอกชุมชนนั้น มีทั้งแข่งขัน และการร่วมมือกันด้วย (พรเพ็ญ ทับเปลี่ยน, 2550, หน้า 264-265) ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อความอยู่รอดได้แต่เพียงฝ่ายเดียว ชุมชนในชนบทหลายแห่งมีอุดมการณ์เพื่อการอยู่รอดร่วมกันกับชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย

นอกจากที่กล่าวมา ในส่วนของทฤษฎีด้านการพัฒนาชุมชน แม้ว่าประเทศไทยจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 แต่การพัฒนาในหลายๆลักษณะก็ได้สร้างปัญหาลูกโซ่ขึ้นในสังคมไทย เพราะเป็นการพัฒนาที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการต่อยอดรากฐานของชุมชนไทยดั้งเดิม ดังที่เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ที่น่าสนใจว่า

... ประเด็นของ “ร้อยปีแห่งการปฏิรูป” อย่างเป็นพลวัตพอที่จะก้าวให้พ้นออกไปเรื่องของเฉพาะกิจหรือเทคนิคเฉพาะด้าน เพราะในที่สุดแล้วพระบรมราโชบายและมาตรการปฏิรูปด้านต่างๆ ต่างก็ประกอบกันเป็นเอกภาพในเป้าหมายอันมุ่งต่อกระแสดัดแปลงเปลี่ยนแปลงจากภายนอก คือจักรวรรดินิยมตะวันตก... จุดหักเหในเชิงปฏิกิริยาตอบโต้ของอำนาจรัฐไทย ก็คงมุ่งต่อกระแสดัดแปลงเปลี่ยนแปลงจากภายนอกในทำนองเดียวกัน หากแต่ปรากฏในรูปของลัทธิชาตินิยมขึ้นมาแทนที่จักรวรรดินิยมในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง หลังสงครามโลกครั้งที่สองกระแสดัดแปลงอันเป็นผลพวง ยังให้เกิดกระแสประชาธิปไตยและการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ให้การยอมรับนับถือในลัทธิอธิปไตยแห่งชาติทั้งหลายในโลก รวมทั้งสิทธิมนุษยชน ในขณะที่เดียวกันมหาอำนาจอุตสาหกรรมก็สถาปนาสถาบันเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศขึ้น ให้ทำการควบคุมทางเศรษฐกิจของบรรดาประเทศ “ด้อยพัฒนา”ทั้งหลาย หลังสงครามโลกให้เป็นไปตามแนวทางและกรอบของ “ระเบียบ

โลก” ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ในนามของหลักเศรษฐกิจและการค้า “เสรี” ซึ่งใช้เป็นข้ออ้างเก่าแก่แต่ดั้งเดิมมา... หากเป็นบริบททางเศรษฐกิจการเมืองที่เปลี่ยนไป และด้วยอาศัยใช้ระบบการศึกษาที่มีอยู่เป็นเครื่องมือผลิตกำลังคนชั้นนำของชาติ ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ ... ในสถานะอาณานิคมทางปัญญาและความคิดเช่นวันนี้ จึงไม่น่าประหลาดใจอะไร ที่หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรในปัจจุบัน... มุ่งเน้นตรงกันที่การบริหารจัดการ โดยเฉพาะ “มืออาชีพ” ที่กำลังเป็นที่กล่าวขวัญและหมายปองกันในทุกวันนี้ ทั้งในแวดวงราชการและธุรกิจเอกชน ... แต่ทั้งหมดจะหมายความว่า เรากำลังจะมีแต่กำลังคน “ผู้มีการศึกษา” ที่เอาแต่การบริหารจัดการอย่างเดียว โดยไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญาความรู้คิดอ่านในระดับนโยบายอันสอดคล้องกับปัญหา และศักยภาพของประชาชนโดยส่วนใหญ่ ... เพราะสรุปเอาไว้เสียแล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมจะลงตัวอยู่ในตัวเองภายใต้กลไก “ตลาดเสรี” ทั้งตามทฤษฎีและปฏิบัติที่เรียนรู้มาจากตะวันตก แล้วอะไรก็ตามที่เป็นของตะวันตก ก็มักเป็นที่ชื่นชอบสรุปเอาไว้เป็นหลักความรู้สากลที่ยึดมั่นกันตลอดกาล... (เสนห์ จามริก, 2542, หน้า 418-419)

จากข้อความตอนท้ายในข้อคิดเห็นของเสนห์ จามริก แสดงให้เห็นถึงกระบวนการภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าของสังคมไทย ได้ถูกทำลายลงจากกระบวนการพัฒนาโดยรัฐที่ชื่นชอบแนวคิดในการพัฒนาแบบตะวันตก ที่มุ่งใช้ปรัชญาของเมืองครอบงำและชี้นำชุมชนท้องถิ่น ซึ่งรัฐไทยมักถือว่าเป็นทางเลือกหลักในการพัฒนามาโดยตลอด แต่ทางเลือกเหล่านั้น ก็ไม่อาจทำให้สังคมไทยรอดไปได้ด้วยดี จึงเกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาวิถีชุมชนแตกสลาย ปัญหาผู้คนขาดความภูมิใจในชาติจนแตกความสามัคคี ปัญหาการมุ่งใช้ทุนนิยมแบบครอบงำ จนนำไปสู่ปัญหาผู้คนละทิ้งถิ่นฐานเพื่อมุ่งหาเงินในเมือง ปัญหาระบบรัฐก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิชาภาษาไทยและประวัติศาสตร์ไทย จนได้ละทิ้งจำนวนเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นลงไป แล้วหันไปเอาภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ วิชาการทางธุรกิจ วิชาการค้าการขาย วิชาการท่องเที่ยวเข้ามาแทนที่ แต่รากฐานของหลักสูตรเหล่านี้ล้วนแต่ไม่สอดคล้องกับวิถีชุมชนไทยที่มุ่งเน้นการยังชีพด้วยความพอเหมาะ พอประมาณ และมุ่งสู่ความรักและสามัคคีร่วมกันมาช้านาน ทุนทางสังคมไทยที่แข็งแกร่งในอดีตนั้นคือทุนทางวัฒนธรรมและทุนแห่งความสามัคคี แต่เมื่อรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับรากฐานของวิถีชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมาหลายสิบปีนั้น ความรักและความสามัคคีของผู้คนได้เสื่อมถอยลงไปมากในปัจจุบัน จนเกิดประเด็นขัดแย้งทางสังคมอย่างรุนแรงอยู่เนืองๆ เป็นที่ปรากฏชัดแจ้งในการโต้แย้งและมุ่งปะทะสังสรรค์กันระหว่างกลุ่มทุนนิยม เศรษฐกิจบุญนิยม และเศรษฐกิจทางรอดของชาวบ้านที่ยืนหยัดอยู่ในระดับกลางๆ(บนทางสายกลาง) ความขัดแย้งทางความคิดมีการลุกลามไปไกลในทุกภาคส่วน ในหลายพื้นที่ ต่างลุกลามไปไกล ทั้งใช้ความรุนแรงกับพลเมือง และกลุ่มที่ใช้ความขี้อายโดยก่อประเด็นขัดแย้งและโต้แย้งฝ่ายปกครองอย่างยึดเชื้อรุนแรง และใช้วิญญาณแห่งการพยายามทำการตอบโต้ต่อกันและ

กัน จนลดโอกาสการค้าขายกับต่างชาติ และทำลายบรรยากาศแห่งการทำมาหากินของประชาชน โดยทั่วไป จนยากที่จะหวังไปหาหนทางสันติสุขที่น่าเชื่อถือขึ้นมาได้ トラบดีที่ระบบการศึกษาของประเทศยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์แห่งชาติไทยและภาษาไทย ให้เป็นเอก(หมายถึงความเป็นที่หนึ่ง)ในการมุ่งสั่งสอนเด็กและเยาวชนของชาติไทย

ผลการศึกษาของ พิทยา ว่องกุล ก็มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์การล่มสลายของเศรษฐกิจชุมชนในชนบทไทย ที่พิทยา ว่องกุล เชื่อว่าเป็นผลมาจากกลุ่มทุนขนาดใหญ่ของประเทศ อภิมหาอำนาจ และมหาอำนาจที่สร้างภาวะกดดันต่อประเทศด้อยอำนาจทุน ดังเนื้อหาบางตอนที่ขอคัดมา ดังนี้

... การพังทลายของเศรษฐกิจประชาชาติในเอเชีย รวมทั้งไทยนั้น ต้นเหตุสำคัญคือการเปิดประตูเสรีด้านการลงทุน การค้า การเงินระหว่างประเทศ ความสำเร็จของสหรัฐฯ หรือ อภิมหาทุนมาจากการหลอกลวงมอมเมาผู้บริหารประเทศที่คิดสั้น ในเรื่องเสรีทางธุรกิจ ตลาดหุ้น หรือโลกไร้พรมแดนทางการเงิน มีการโฆษณากระแสโลกโลกาภิวัตน์ ผ่านสื่อมวลชน และเทคโนโลยีหรือนักวิชาการที่เห่อตามกระแสการพัฒนาแบบตะวันตก กระทั่งยอมรับว่าโลกใน ค.ศ. 2000 เป็นโลกไร้พรมแดน โดยหารู้ไม่ว่ามันเคลือบแฝงด้วยการทำให้ประชากรโลกส่วนใหญ่เป็นทาสอภิมหาอำนาจทุน... (พิทยา ว่องกุล, 2541, หน้า 7)

พิทยา ว่องกุล ได้อธิบายเชื่อมโยงถึงอำนาจทุนขนาดใหญ่ที่แผ่อิทธิพลไปครอบคลุมประเทศที่ด้อยอำนาจทุนนั้น มีอิทธิพลมากต่อการกดขี่คนละรัฐบาลที่อ่อนประสบการณ์ได้โดยง่าย โดยสร้างภาวะกดดันเรื่องการไม่รับซื้อสินค้า การถอนทุนกลับกะทันหัน การโจมตีค่าเงิน ตลอดจนการสร้างข่าวที่เสียหายในระบบเศรษฐกิจต่างๆ และที่สำคัญยิ่งก็คือ กลุ่มอำนาจทุนได้เสนอเงื่อนไขต่อรัฐบาลจนเป็นที่ยอมรับกันได้ทั้งสองฝ่ายแล้วก็เข้ามาลงทุน โดยสร้างเครือข่ายห้างร้าน ตั้งแต่เมืองหลวง ระดับจังหวัด จนถึงระดับอำเภอ ผ่านรูปแบบการโฆษณาแบบมอมเมาผู้บริโภค อันเป็นสาเหตุสำคัญให้การค้าท้องถิ่นประสบปัญหา เพราะระยะหลังนั้น แม้แต่ผักป่า ทุเรียน ข้าวสารเกลือ และกะปิ ที่เคยเป็นระบบการค้าท้องถิ่น ก็มีการนำไปวางขายตามห้างนอกต่างๆ จนระบบการค้าท้องถิ่นอ่อนแอลง ประชาชนจำนวนมากไม่มีอาชีพ ขาดรายได้ แต่กลับต้องกลายเป็นบริโภคนอกไปโดยไม่มีทางเลือก หรือทางเลือกให้น้อยที่สุดในปัจจุบัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาร์ล เอ ซานติเอโก (Charles A. Santiago) ที่วิเคราะห์สถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียนั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากความอ่อนแอในระบบเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งมีสาเหตุอย่างน้อยสี่ประการคือ

... ประการแรก รูปแบบในการพัฒนาประเทศยังไม่เหมาะสม

ประการที่สอง เป็นการสิ้นสุดอำนาจของรัฐชาติเมื่อต้องเผชิญกับพลังตลาด [ที่พลังของรัฐต่อสู้ไม่ได้] อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการพัฒนาสู่เศรษฐกิจเสรีนิยม

ประการที่สาม รัฐบาลปราศจากเครื่องมือที่จะปกป้องและบรรเทาทุกข์ของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ

ประการที่สี่ ประชาชนให้การสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาระบบเศรษฐกิจเสรี โดยปราศจากการคัดทาน ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มีความแน่นอน... (Charles A.

Santiago, 2541, หน้า 89) ผลการศึกษาดังกล่าวนี้นี้สะท้อนถึงความล้มเหลวเชิงโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ที่ระบบตลาดเสรีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างภาวะไม่แน่นอนของกลไกตลาด ที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา(เช่น ราคาน้ำมันผันผวน ระบบเศรษฐกิจก็พินาศแล้ว) หากเพียงแต่ประเทศมีคณะรัฐบาลที่อ่อนประสบการณ์ทางเศรษฐกิจ สภาพภาวะความขัดสน ภาวะข้าวขาดแคลน หรือการนำระบบเศรษฐกิจไปผูกมัดกับเงื่อนไขอันไม่เป็นธรรมกับบริษัทข้ามชาติในรูปแบบต่างๆก็สามารถเกิดขึ้นได้โดยง่าย สภาพการณ์ดังกล่าวนี้เหล่านักวิชาการต่างเป็นห่วงประชาชนชาวรากหญ้าของประเทศที่ต้องตกเป็นเบี้ยล่างในระบบเศรษฐกิจที่ผันแปรอยู่กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ แต่สำหรับชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า นั้น ประสบปัญหาในการยังชีพเป็นหลายเท่าตัว เพราะไม่เพียงขาดโอกาสในการต่อสู้แข่งขันในทางเศรษฐกิจ หากแต่แม้ที่ดินทำกินและอาชีพหลักก็ยังมี การดำรงชีวิตส่วนใหญ่ยังหาของป่าและทำงานรับจ้างรายย่อยไปวันๆ เพื่อหาเงินซื้ออาหารพอประทังชีพไปในแต่ละวันเท่านั้น

แม้ว่าผู้วิจัยได้พยายามศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวความคิดด้าน

กระบวนการพัฒนาชุมชนชนบทของประเทศไทย ดังที่กล่าวถึงข้างต้น แต่ก็พบว่า แนวความคิดในการสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนในชนบท และการศึกษาวิจัยชุมชนของนักวิชาการไทยที่ผ่านมา นั้น แทบทั้งหมดเป็นการศึกษาชุมชนภาคเกษตรกรรม ชุมชนเกษตรกรรมถึงการค้า และชุมชนเมือง ทำให้รัฐบาลไทยก็มีประสบการณ์และความชำนาญการในการแก้ปัญหาชุมชนภาคเกษตรกรรม ชุมชนเกษตรกรรมถึงการค้า และชุมชนเมืองมาโดยตลอด จนประสบการณ์เหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดเป็นแผนและนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาโดยตลอด แต่สำหรับชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงชายแดนนั้น เป็นชุมชนที่ไม่ใช่ชุมชนภาคเกษตรกรรม ไม่ใช่ชุมชนเกษตรกรรมถึงการค้า แต่เป็นชุมชนที่มีปัญหาโดยองค์รวม เพราะผู้คนไม่มีที่ดิน แม้แต่ที่ดินสร้างบ้านก็ผิดกฎหมาย มีอาชีพที่หลากหลาย ไม่แน่นอน ทั้งยังผู้คนส่วนใหญ่ก็ไม่มีอาชีพ ต้องดิ้นรนหาอาหารในแต่ละวันตามรูปแบบต่างๆ แม้แต่การหาของป่า การเก็บผักข้างถนน และข้างไร่ของกลุ่มอำนาจทุนที่ได้เข้าไปกว้านซื้อเอาไว้เกือบทั้งหมดแล้วในปัจจุบัน ความขาดแคลนที่รุนแรงอย่างหนักทำให้ผู้คนขาดอาหาร เจ็บป่วย น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ในช่วงหน้าแล้งที่ขาดแคลนอาหารอย่างหนักนั้น พบว่า ในหลายครอบครัวถึงกับเชือดสุนัข สัตว์เลี้ยงที่ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงผูกพันมากเพื่อใช้เป็นอาหารแก้ความขัดสน หลักการและทฤษฎีต่างๆที่จะใช้สร้างกระบวนการในกิจกรรมการวิจัยใน

ครั้งนี้ จึงต้องผสมผสานหลายๆศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และสภาพปัญหาเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลในชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดน

จากสภาพการณ์ดังกล่าวมาข้างต้น ข้อพรรณนา และข้อสังเคราะห์ที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงเกิดจากการเข้าไปฝังตัวในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดการยอมรับในการเป็น “ชาวกะเหรี่ยง” ด้วยกัน มากกว่าการนำรูปแบบของทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งลงไปทดสอบด้วยการปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าแนวคิดและทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์จากการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนนั้น สามารถแก้ปัญหาได้จริง และมองเห็นช่องทางในเชิงประจักษ์มากกว่า จากสภาพการณ์ดังกล่าวจึงอาจพบวาทกรรมของท้องถิ่นที่อาจแตกต่างกับการศึกษาชนบททั่วไป แต่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า แนวทางการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงยังน่าสนใจ และสามารถส่งเสริมกระบวนการพัฒนาในภาครัฐและเอกชนได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การนำเสนอภาพรวมในบทที่ 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยยอมรับว่าอาจขาดความเชื่อมโยงบางส่วน ระหว่างสภาพปัญหาในพื้นที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยง กับแนวคิดในการวิจัยชุมชนของนักวิชาการจากส่วนกลาง เพราะนักวิชาการจากส่วนกลางที่นำมากล่าวถึงในข้างต้นเป็นผลการศึกษาค้นคว้าชุมชนชนบทไทยโดยทั่วไป ซึ่งอาจมีทั้งชุมชนของคนไทยพื้นราบและชุมชนชายแดน ทั้งยังอาจใช้ข้อผูกพันกับประสบการณ์ของรัฐใช้อธิบายและแก้ปัญหาในสาระของชุมชนภาคเกษตรกรรม และชุมชนเมือง แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีนักวิจัยชุมชนในภูมิภาคต่างๆเข้าด้วยส่วนหนึ่ง เพราะว่าแนวคิดที่เป็นกระบวนการศึกษาชุมชนชายแดนไทยและพม่าโดยเฉพาะนั้น ในปัจจุบันพื้นที่ในการศึกษายังไม่กว้างขวางเพียงพอ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงโพลง ในเขตภูมิภาคตะวันตกนั้น มีผู้วิจัยเพียงส่วนน้อย เท่าที่กล่าวถึงนี้เป็นนักวิชาการท้องถิ่น ที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากส่วนกลาง นักวิชาการท้องถิ่นจำเป็นต้องมุ่งศึกษาก็เพื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับท้องถิ่น และการพัฒนาชุมชน ประกอบทั้งเป็นบทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ต้องทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อตอบสนองต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัย ที่ยืนหยัดอยู่คู่ท้องถิ่นมาตั้งแต่เริ่มแรกตราบกระทั่งปัจจุบัน ผลการศึกษาวิจัยที่ศึกษาเอาไว้ก็ก่อประโยชน์ให้เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท ที่มุ่งเน้นทำวิจัยในระดับท้องถิ่นในหลายสาขา ตรงจุดนี้ถือเป็นประเด็นสำคัญและเป็นสาระหลักของพื้นที่ความรู้ด้านท้องถิ่นชายแดนไทยและพม่า แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่านักวิชาการท้องถิ่นเหล่านี้ ยังขาดโอกาสนำเสนอผลการวิจัยในส่วนกลาง เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีศักยภาพ เพราะข้อมูลที่ค้นพบในงานวิจัยชุมชนชายแดนไทยและพม่านั้น มีคุณลักษณะพิเศษของชุมชนที่มีปัญหาแบบองค์รวม ซึ่งยังปรากฏในกระบวนการศึกษาของนักวิชาการส่วนกลางน้อย นอกจากนี้แล้วก็มีคุณค่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผลการศึกษาชุมชนของกลุ่มคนไทยโดยทั่วไป ข้อจำกัดเหล่านี้จึงขอตั้งข้อสังเกตไว้ในตอนท้าย เพื่อ

เสนอสภาพปัญหาและข้อเท็จจริงในองค์รวมของกระบวนการศึกษาวิจัยชุมชนชายแดน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

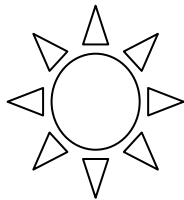
ปัญหาต่างๆในชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงไม่ได้เบาบางลง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะปัญหาด้านข้อจำกัดเรื่องพื้นที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และเป็นพื้นที่ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเรื่องการไม่มีบัตรแสดงตน ปัญหาการขาดแคลนอาชีพ ปัญหาพ่อค้าคนกลาง กัดขี้เอารัดเอาเปรียบ ปัญหาการค้าขายมนุษย์ และปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นปัญหาหลักของสังคมยุคใหม่ที่มีการใช้กระบวนการทางกฎหมายเกือบทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน นอกจากปัญหาจากชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่แล้ว ในระยะหลังๆ ก็มีคนพื้นราบบุกรุกเข้าพื้นที่ช่วงชิงพื้นที่ทำกินในที่ดินทำเลดี ยังผลให้ที่ดินมีไม่เพียงพออยู่แล้ว ก็ยังประสบกับความอึดอัดหนักเข้าไปอีก แต่กระนั้นก็ตามมีความจำเป็นอย่างที่สุดที่ต้องแสวงหาช่องทางส่งเสริมสินค้าท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายระบบตลาดท้องถิ่นให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อเป็นหนทางส่งเสริมรายได้และส่งเสริมอาชีพในชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีโอกาสด้านสังคมสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมปัญญาด้านอาชีพในชุมชนชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยงให้มีการกระจายโอกาสสูงขึ้น การสร้างภาวการณ์กระจายโอกาสโดยต่อเนื่องจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพการปรับตัว และการแสวงหาหนทางในการสร้างอาชีพส่งเสริมรายได้และลดรายจ่ายในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่ยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

สรุป

การศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าด้านจังหวัดราชบุรี มีมานานแล้ว เพียงแต่การศึกษาวิจัยในพื้นที่ดังกล่าวนี้ไม่มีความต่อเนื่อง การมีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตั้งอยู่ใกล้กับเขตพื้นที่ทางวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ยังผลให้มีส่วนอย่างมากในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงทั้งด้วยกระบวนการพัฒนา อบรม และการวิจัย ยังผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วกว่าพื้นที่อื่นๆ แต่ที่น่าสนใจยิ่งก็คือ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าด้านจังหวัดราชบุรีนั้น สามารถพัฒนาจนยกระดับขึ้นเป็นชุมชนระดับอำเภอ แต่บริบทโดยทั่วไปก็ยังเป็นบริบทชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่ยังสามารถสังเกตได้ เพียงแต่กระบวนการพัฒนาบางกระแสที่ต้องการกลบเกลื่อนและแปรผันให้ชาวกะเหรี่ยงได้กลายรูปเป็นคนไทยทั้งหมด เพื่อให้ง่ายต่อการปกครอง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ระบบการปกครองและการจัดการชุมชนในเขตชายแดนที่ติดต่อกับสหภาพพม่าอย่างใกล้ชิดนั้น คงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายฝ่ายเข้าใจ การศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าจึงต้องทำโดยต่อเนื่อง เพราะมีประเด็นซ่อนเร้นที่น่าสนใจอยู่มากมาย

สภาพของการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในยุคนั้น มักเป็นการวิจัยภาคสนาม และการวิจัยดำเนินไปอย่างยากลำบาก เพราะการคมนาคมที่ไม่สะดวก การมีโรคภัยไข้เจ็บ และปัญหาด้านภาษาของทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายผู้ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ต่อมา ก็เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิถีชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนเข้าสู่สังคมไทยอย่างมีปัญหาคือ ในด้านการสร้างความเข้าใจ ความเท่าเทียมและความเต็มใจต่อการที่จะสร้างแนวทางการพัฒนา ร่วมกัน เพราะส่วนใหญ่แล้ว รัฐเป็นฝ่ายเข้าไปดำเนินการ และกำหนดนโยบายโดยขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยชาวกะเหรี่ยง ทำให้เนื้อในช่วงกลางระหว่างประวัติศาสตร์แห่งการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ก่อนที่รัฐจะเข้าไปควบคุมนั้นขาดหายไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งนี้รวมทั้งในยุคที่รัฐไทยได้ส่งข้าราชการเข้าไปกลุ่มแรกๆ นั้น หลักฐานของทางราชการก็แปลกแยกออกเป็นส่วนๆ ขาดหายเป็นช่วงเป็นตอน เพราะข้าราชการที่ได้รับการบรรจุในพื้นที่ต่างดิ้นรนย้ายออกจากพื้นที่มาโดยตลอด จนถึงขั้นมีการกล่าวกันว่า “ข้าราชการที่ถูกส่งย้ายมาอำเภอสวนผึ้งคือข้าราชการที่ถูกลงโทษ และข้าราชการที่รอเกษียณอายุราชการ ” สภาพเหล่านี้ทำให้ข้อมูลและหลักฐานที่เหลืออยู่ก็ไม่มีคุณภาพ จึงนับเป็นเรื่องที่น่าเสียดายต่อการสืบสานพัฒนาการของกลุ่มชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยพม่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในระยะหลัง พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้มุ่งศึกษาชุมชนท้องถิ่น และมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านชายแดนศึกษา จึงได้ส่งคณะอาจารย์เข้าไปวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงแทบทุกปี และในปัจจุบันนี้ ได้มีอาจารย์หลายสาขา และหลายคณะเดินทางเข้าไปศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เพราะการศึกษาวิจัยชุมชนชาวกะเหรี่ยงนั้นนอกจากจะแสวงหาบริบทด้านองค์ความรู้ด้านต่างๆ แล้ว ยังเป็นการพัฒนาความมั่นคงของประเทศอีกด้วย เป็นการสร้างความมั่นคงของมนุษย์และความมั่นคงเชิงพื้นที่ เพื่อส่งเสริมเกื้อกูลต่อพหุภาคีด้านการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ตาราง 2.1 แสดงแหล่งโบราณคดีในเขตชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงชายแดน

ลำดับที่	ชื่อแหล่งโบราณคดี	เนื้อที่	หลักฐานที่ค้นพบ
1	เหมืองลุงสิงห์	ต.สวนผึ้ง	ขวานหินขัด, หินลับ, จักรหิน เศษภาชนะดินเผา
2	เหมืองเริ่มชัย	ต.สวนผึ้ง	ขวานหินขัด, จักรหิน, กำไลหิน เศษภาชนะดินเผา
3	แหล่งบ้านห้วยม่วง	ต.ตะนาวศรี	เครื่องมือหินขัด, กำไลหิน หินลับ, ขวาน, หอก, และ กระปวนสำริด
4	เหมืองผาปก้างขาว	ต.สวนผึ้ง	ขวานหินขัด, เครื่องประดับ สำริด
5	เหมืองตะโกปิดทอง	ต.สวนผึ้ง	ขวานหินกะเทาะ, ขวานหินขัด,

			และใบหอกสำริด
6	บ้านนาขุนแสน	ต.สวนผึ้ง	เศษภาชนะดินเผาทั้งเนื้อดินและเนื้อแกร่ง เศษเครื่องถ้วยจีน
7	บ้านท่าเคย	ต.ท่าเคย	หม้อดินสามขา , ลูกปัด
8	บ้านห้วยน้ำใส	ต.สวนผึ้ง	เศษภาชนะดินเผา , ขวานหินจักรหิน , ลูกปัดหิน , หินลับ , ขวานสำริด , ภาชนะสำริด และ ขวานหินดะทะ
9	ทุ่งเจดีย์	ต.สวนผึ้ง	ลูกปัดหิน , ขวานหิน , หินลับ

ที่มา : (ศึกษาสำรวจโดยผู้วิจัย)

บทที่ 3

วิถีเศรษฐกิจชุมชนชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง

วิถีเศรษฐกิจในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในบริเวณชายแดนไทยพม่า มีวิถีเศรษฐกิจหลักอยู่ที่การทำข้าวไร่ การหาของป่า การล่าสัตว์และการรับจ้างทั่วไป สภาพวิถีเศรษฐกิจนารายได้มาสู่ชุมชนชาวกะเหรี่ยง มีหลายแนวทาง แต่ละแนวทาง มีจำนวนเงินที่หามาได้ ไม่มากนัก ชาวกะเหรี่ยงจะต้องพักผ่อนใช้แต่น้อยเพื่อให้พอยังชีพในแต่ละปี แต่ในบางครอบครัวที่มีความจำเป็นต้องเลี้ยงดูบุตรหลายคนก็จะต้องไปกู้เงินพ่อเลี้ยงเจ้าของรีสอร์ทและนายเหมืองบางส่วนที่ยังเปิดกิจการทำเหมืองอยู่ หรือบางส่วนแม้ว่าเหมืองแร่ปิดสัมปทานแล้วแต่ก็ยังไม่ได้ย้ายออกไป ชาวกะเหรี่ยงและกะหร่างก็สามารถพึ่งพิงเงินกู้และของงานทำได้บ้าง กระนั้นก็ตาม ชาวกะเหรี่ยงและกะหร่างส่วนใหญ่ก็ยังประสบความอึดคัก โดยเฉพาะในฤดูแล้งที่ฝนมีการทิ้งช่วงไปนาน ทำให้ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงชายแดน ไม่สามารถหาอาหารในป่าได้อย่างพอเพียง ทุกครอบครัวต้อง ประสบกับความอึดคักในช่วงฤดูแล้งของ

ทุกปี ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงจำเป็นต้องเร่ร่อนออกไปหาทำงานรับจ้างไกลออกไปจากหมู่บ้าน ทั้งลักษณะงานเหมาและงานรายเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหัวหน้างานที่เป็นคนไทยพื้นราบที่ขึ้นมาติดต่อแรงงานคนในไร่ถาวรทุกสัปดาห์ลงไปทำงานเป็นคราวๆไป ทั้งนี้ลักษณะงานและสภาพการจ้างงานก็ไม่มีความแน่นอนแต่ประการใด สภาพวิถีชีวิตในวงจรหลักของชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าก็วนเวียนอยู่เช่นนี้ในทุกปี เดือนและแต่ละวันนั้นหาความแน่นอนในการทำงานไม่ได้ และหาหลักประกันในชีวิตและทรัพย์สินไม่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วิถีการทำข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมการปลูกข้าวไร่แบบหยอดหลุมตามไหล่เขา ที่มีการหมุนเวียนการใช้ประโยชน์จากหน้าดินสลับกันไป โดยปล่อยให้หน้าดินมีความอุดมสมบูรณ์แล้วจึงหมุนเวียนมาไถ่ถางและเผาป่าเพื่อให้เกิดเถาถ่านเป็นปุ๋ยตามธรรมชาติ โดยชาวกะเหรี่ยงเริ่มไถ่ป่าในเดือน “หล่ำค็อก” อันเป็นช่วงหน้าแล้งที่ร้อนระอุเหมาะสำหรับการเผาป่า จากนั้นชาวกะเหรี่ยงก็รอให้ฝนตกลงมาประมาณ 2-3 ครั้ง ให้น้ำดินมีความชุ่มชื้นจึงจะมีการเริ่มหยอดหลุมข้าวตามไหล่เขา ที่อยู่ห่างหมู่บ้านออกไป พันธุ์ข้าวที่ใช้ในการปลูกนั้นเป็นพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับระยะเวลาของฤดูฝนตามธรรมชาติคือจากเดือนพฤษภาคมและได้ระยะในการเก็บเกี่ยวประมาณเดือนมกราคมของปีถัดไป

ในแปลงปลูกไร่ของชาวกะเหรี่ยงนั้น ชาวกะเหรี่ยงปลูกพืชทอง ผักเขียว ถั่ว แตง ผักกาด ผักหัวหอม* พริก มะเขือ มะเขือเทศ ส่วนผักตำลึง ดอกสลิด มะระขึ้นก ผักหวาน ต้นกุ่มบก ผักกรูด ผักหนาม ใบมะกอกป่า ต้นเพกา ดอกจี่ว ต้นบอน ห้วมันป่าและเผือกป่ามักเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียงกับแปลงนาข้าว ชาวกะเหรี่ยงได้ใช้ประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวไปประกอบอาหารอย่างอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้แล้วการทำแปลงนาข้าวเปิดโล่งบนเนื้อที่ขนาดใหญ่ทำให้มีนกป่า หนูป่าและสัตว์ป่าต่างๆลงมากินเมล็ดข้าว ชาวกะเหรี่ยงที่เฝ้านาข้าว จึงได้ประโยชน์จากการล่าสัตว์อีกทางหนึ่ง เพื่อนำเนื้อสัตว์ป่าเหล่านั้นมาผัดและแกงประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน จนสามารถประทังชีวิตไปได้แต่ละปี และแต่ละเดือนหมุนเวียนไปเช่นนี้ ไม่ได้มีแหล่งอาหารที่เลี้ยงเองหรือปลูกขึ้นในปริมาณมากมายเหมือนเช่นการทำเกษตรของกลุ่มคนไทยพื้นราบโดยทั่วไป

เมื่อต้นข้าวแก่จัดจนเริ่มออกรวง ชาวกะเหรี่ยงต้องออกไปคอยเฝ้าดูแลไร่ ทุกไร่จึงมีการสร้างเพิงเล็กๆ เสมือนบ้านแต่มีขนาดเล็กและไม่มีห้องครัวและห้องน้ำ ชาวกะเหรี่ยงจะต้องออกไปเฝ้าไร่ โดยมีการแบ่งหน้าที่กัน ในครอบครัว กล่าวคือ ในตอนกลางวันเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงที่จะต้องออกไปถอนหญ้าออกจากแปลงนาข้าว ขณะเดียวกันก็หากบ เขียดที่ซ่อนอยู่ใต้กอหญ้าและเก็บผักกลาง

* เป็นผักตามวิถีวัฒนธรรมกะเหรี่ยง

ป่า พริก มะเขือ ใบห่อห่อ ใบส้มป่อย ผักคราดป่า และผักอื่นๆ เพื่อนำไปปรุงอาหาร ส่วนฝ่ายชายจะออกมาดูแลไร่นาค้าไปแล้วโดยเตรียมเบ็ดและแร้วมาปักรอบๆคันนาหรือในบางครั้งอาจเป็นกับดักหนู ขณะเดียวกันก็มีการประดิษฐ์ปืนที่มีสลัก ไม้และมีลูกเหมือนลูกธนูแต่ทำจากเหล็ก เพื่อดักยิงสัตว์ขนาดใหญ่และหมูป่าที่อาจลงมาทำลายไร่ข้าว ซึ่งถ้าหากยิงหมูป่าและสัตว์ขนาดใหญ่จำพวก เก้ง กวาง เลียงผา กระต่าย เม่นและอื่นได้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถ นำไปขายได้เงิน ซื้อเสื้อผ้า ผ้าห่มและของใช้ในบ้านได้เพิ่มขึ้น แต่สัตว์ป่าขนาดใหญ่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ครึ่งจึงจะสามารถล่าได้และนำไปขายให้ร้านค้าที่ทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง โดยส่วนใหญ่แล้วชาวกะเหรี่ยงจะล่าสัตว์ที่มีขนาดเล็ก เช่น กระรอก กระแต* นก ไก่ป่า หนู หน่วย(สัตว์ป่าตัวใหญ่กว่าหนู) มากกว่าสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ สัตว์เหล่านี้ชาวกะเหรี่ยงมักนำมาปรุงอาหารในครัวเรือนในแต่ละวันเพื่อประทังชีวิตให้รอดท่ามกลางป่าใหญ่ที่นับวันแต่จะเสื่อมโทรมไป

ชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยพม่ามีการเรียนรู้การวางแผนเศรษฐกิจโดยวิถีวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างพอเพียง (โดยไม่ขาด) ดังนั้นทั้งพ่อบ้านและแม่บ้านชาวกะเหรี่ยงมีการสอนให้บุตรหลานรู้จักช่วยหาอาหาร เช่น หาผักป่า หาปลาและจับกบหรือเขียดป่ามาประกอบอาหาร ไม่เช่นนั้นในวันจะต้องอดอาหาร หรืออาจต้องรับประทานข้าวกับปลาร้าที่แต่ละครัวเรือนมีการหมักเอาไว้ ในครัวเรือนที่มีประสบการณ์ในการครองเรือนนั้น สตรีชาวกะเหรี่ยงมีการรวบรวมปลาที่หามาได้หมักเกลือและผสมรำข้าวอ่อนในอัตราส่วนที่พอเหมาะ แล้วหมักไว้ในไหเก่า โดยใช้ผงขี้เถ้าปิดปากไห เพื่อใช้เป็นเครื่องปรุงอาหารต่างๆ และในเวลาฉุกเฉินสามารถนำปลาร้ามาประกอบอาหารได้ทั้งปี นอกจากนี้แล้วในฤดูฝนชาวกะเหรี่ยงมีการหาหน่อไม้สด นำมาซอยเป็นแผ่นบางๆ แล้วหมักเกลือบรรจุไว้ในโถงหรือไหขนาดเล็กๆ เพื่อใช้ประกอบอาหารจำพวกแกงต่างๆ แต่ในครอบครัวที่ยากไร้ นั้นไม่มีแม้แต่ไห โถงหรือขวดโหลที่บรรจุอาหารดอง เมื่อหาหน่อไม้หรือหาปลามาได้ก็จะส่งขายให้พ่อค้าคนกลางทั้งสิ้น การขายในลักษณะนี้ทำให้ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ชาวกะเหรี่ยงที่ยากจนมักใช้ต้นกล้วย ปลีกกล้วย(ส่วนยอดของดอกกล้วย) ใบกระเจี๊ยบหรือใบส้มป่อยเป็นผักใส่ในแกงต่างๆ แทน เพราะพืชป่าเหล่านี้มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตแดนไทยและพม่า แต่ชาวกะเหรี่ยงที่ยากจนและขาดแคลนก็ มีโอกาสในการเลือกน้อย และการปรุงอาหารที่ทำจากหน่อไม้ดอง สะตอดองและต้นหอมดองก็เป็นอาหารที่รสชาติดีและเป็นที่ยอมรับของชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างดี(สัมภาษณ์นางเปิ้ล(ไม่มีนามสกุล), 2550) แต่อาหารลักษณะนี้ก็เสี่ยงต่อการเกิดโรคท้องร่วงอย่างรุนแรง เพราะการบรรจุที่ไม่ได้ใช้ภาชนะมาตรฐาน และการเก็บในสถานที่ไม่มีฉีดย ทำให้เกิดการเน่าเสียและเกิดการปนเปื้อนสารพิษหรือการมีแมลงขนาดเล็กต่างๆเข้าไปดอมเนื่องจากมีกลิ่นที่เน่าเสียเป็นเครื่องล่อแมลง อันได้นำโรคร้ายต่างๆให้เกิดขึ้นโดยต่อเนื่องอีกด้วย การรับประทาน

* รูปร่างและขนาดคล้ายกระรอกแต่ลำตัวด้านข้างจะมีลวดลายและหางไม่เป็นพวงเหมือนกระรอก

อาหารพิษทำให้ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงต้องสูญเสียเงินค่ารักษาไปเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แม้ไม่มีเงินค่าดูแลรักษาก็จำเป็นต้องไปกู้เงินผู้นำชุมชนและพ่อเลี้ยงโรงไม้ หรือเจ้าของรีสอร์ทต่างๆ เพื่อรักษาญาติพี่น้องที่เจ็บป่วย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญยิ่งในชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า

ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงในเขตชายแดนต้องทำไร่หมุนเวียนและหาของป่ามาประทังชีวิต แต่วิถีชีวิตดังกล่าวก็ขาดความมั่นคง เพราะฝักชะตากรรมไว้กับฤดูกาลที่ผิดเพี้ยนอยู่ตลอดเวลา ปัญหาของฤดูกาลก็คอยแทรกซ้อนคือ ฤดูฝนมาล่าและหมดเร็วเกินไป ฤดูร้อนยาวนานและมีความร้อนระอุ ในฤดูฝนเกิดฝนตกหนักยาวนานจนเกิดน้ำป่าไหลหลาก เกิดแผ่นดินไหวเลื่อนและแผ่นดินทรุด ทำให้เกิดภัยพิบัติในลักษณะต่าง ๆ นานา ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงจึงส่งบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นออกไปหางานทำในเมืองใหญ่ เมื่อถึงสิ้นเดือนก็คอยถูกส่งเงินมาให้ใช้แก้ขัดจนไปได้ แต่บุตรหลานก็ไปทำงานไม่แน่นอนและส่วนใหญ่มักเป็นงานเสี่ยงภัย เช่น เด็กบริการตามร้านอาหารโอเค เด็กตามสถานอาบ อบ นวด การรับจ้างเป็นกรรมกรตามสถานที่ก่อสร้าง และเร่ร่อนไปกับเรือจับปลา ที่ไม่อาจติดต่อกับบ้านและครอบครัวได้โดยประการทั้งปวง หากโชคดีในปีนั้น ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงอาจได้เห็นหน้าบุตร หลานและญาติในงาน “อั้งมีถ้อง” งานกินข้าวห่อในเดือนเก้าของทุกปี ซึ่งแต่ละหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงนิยมจัดงานกินข้าวห่อ เพื่อสืบทอดวิถีวัฒนธรรมการแบ่งปัน และการพบปะญาติมิตรทุกปี งานกินข้าวห่อ นับเป็นงานแสดงวิถีวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงที่แสดงอัตลักษณ์อย่างสำคัญ เพราะหากหมู่บ้านใดเป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงแล้วจะต้องมีการจัดงานกินข้าวห่อทุกปี หากไม่จัดผู้คนในหมู่บ้านจะมีขวัญและกำลังใจไม่ดี เพราะถือว่าเป็นलगร้ายของหมู่บ้าน

ในระยะหลังๆ เมื่อชาวกะเหรี่ยงอพยพหนีภัยสงครามจากความรุนแรงทางการเมืองในเขตประเทศสหภาพพม่าเข้าสู่ประเทศไทย ชาวกะเหรี่ยงแตกหนีมาในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด ทำให้ขาดแคลนเสื้อผ้า มุ้ง หมอน เครื่องทำครัว และสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหมด แม้แต่บ้านเรือนก็ทำได้แต่เฉพาะจากไม้ไผ่และใบหญ้าคา เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ของไทยมีการควบคุมโดยเข้มงวด สภาพดังกล่าวทำให้วิถีวัฒนธรรมการวางแผนด้านเศรษฐกิจและการสร้างกิจกรรมทางสังคมขาดสะบั้นไป ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ต่างมุ่งหน้าหางานรับจ้างทั่วไปตามไร่ รีสอร์ทและบ้านของคหบดีเพื่อหา ค่าจ้างมาซื้ออาหารและเครื่องใช้พอประทังชีวิตในแต่ละวัน โดยเฉพาะครอบครัวชาวกะเหรี่ยงมักมีบุตรเกิดใหม่อยู่เป็นจำนวนมาก เพราะชาวกะเหรี่ยงไม่นิยมการคุมกำเนิดเหมือนเช่นคนไทยพื้นราบ ทั้งนี้เพราะความไม่คุ้นเคยและความหวาดกลัวกับการที่ต้องไปให้หมอทำการผ่าตัด ประกอบทั้งการมีความเชื่อว่าการมีบุตรมากๆ แล้วช่วยกันหาเงินเข้าบ้านจะเป็นหนทางที่ดีในครอบครัว

การสร้างฐานะของชาวกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงที่มีฐานะยากจนต้องใช้เวลาหลายปีเก็บออมเงินสดเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ บางครอบครัวที่ยากจนสุดขีดต้องอาศัยอยู่ร่วมกับญาติ คอยเวลาไปจนกว่าจะเก็บเงินก้อนเพียงพอที่จะปลูกบ้านได้ โดยบ้านหลังเล็กๆ ของชาวกะเหรี่ยงนั้นใช้เงินประมาณ 4,000-5,000 บาทก็สามารถสร้างกระต๊อบพออยู่อาศัยได้ แต่เมื่อแยกบ้านออกไปก็ต้องมีเครื่องครัวและเครื่องใช้ใหม่ต้องต่อหลอดไฟฟ้าเข้าไปยังตัวบ้านและต้องจัดทำที่อาบน้ำประจำบ้าน และโถ่งน้ำประจำบ้าน ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน หากไม่มีเงินสดทั้งสิ้นประมาณ 6,000 บาท ชาวกะเหรี่ยงที่ยากจนก็ไม่สามารถแยกบ้านออกไปจากญาติได้(สัมภาษณ์นายประสิทธิ์ ไหมพืงโพธิ์, 2550) ซึ่งเงินสดประมาณ 6,000 บาทในชุมชนชาวกะเหรี่ยงนั้นก็ไม่ใช่เรื่องที่จะสะสมได้ง่ายๆ เพราะค่าจ้างที่ได้มาในแต่ละวันต้องซื้อข้าวสารเกลือ น้ำปลา ผงชูรส กะปิ น้ำตาล น้ำมันพืชและอาหารต่างๆ ส่วนน้ำคั้นนั้นชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยไร่ใช้ถึงบรรจุน้ำมันหล่อลื่นรถยนต์ที่ล้างสะอาดแล้วไปบรรทุกมาจากลำห้วยในช่วงที่เป็นโตรกหินใสสะอาดแต่น้ำในลำห้วยเหล่านี้อาจมีสัตว์ป่าลงไปใช้กินในตอนกลางคืนและอาจเดินข้ามไปมาทั้ง 2 ฝั่งแต่น้ำในเขตเทือกเขาตะนาวศรีก็เป็นต้นน้ำลำธารที่ไหลตลอดเวลา ชาวกะเหรี่ยงได้ใช้น้ำในวังน้ำของลำห้วยที่เป็นต้นน้ำลำธารซึ่งดื่มกินมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ในปัจจุบันเป็นหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาส่งเสริมครอบครัวที่มีฐานะให้จัดทำถังเก็บน้ำฝนขนาดใหญ่สำหรับเก็บน้ำฝนไว้บริโภคในฤดูแล้งแล้ว อย่างไรก็ตามสถานการณ์โดยทั่วไปนั้น ชาวกะเหรี่ยงมีการใช้น้ำที่เสี่ยงต่อการเกิดพยาธิเป็นอย่างมากจึงจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีครัวเรือนเป็นจำนวนมากไม่มีแม้แต่โถ่งรองน้ำฝนไว้ดื่มกินในครัวเรือนจึงยังคงมีครอบครัวชาวกะเหรี่ยงเป็นจำนวนมากนำน้ำจากลำห้วยมาบริโภคโดยไม่มีการต้มให้สุกก่อนในปัจจุบัน

การดำรงชีวิตที่เสี่ยงต่อภัยอันตรายรอบด้าน โดยเฉพาะโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่มีการระบาดโดยทั่วไปนั้น ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยง ต่ำกว่ามาตรฐาน แม้ว่าสภาพชีวิตโดยทั่วไปนั้นดูเหมือนว่าคล้ายคลึงวิถีชีวิต “ไม่พอ” หรือ “ขาดแคลน” แทบไม่มีจะกินในแต่ละวัน ชาวกะเหรี่ยงจึงต้องประกอบอาหารตามมีตามเกิดเท่าที่หาได้ในแต่ละวัน ในขณะที่กฎหมายของรัฐควบคุมวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยง มากขึ้นเกี่ยวกับการห้ามหาของป่า การห้ามล่าสัตว์ การห้ามถางป่าทำไร่ในเขตไหล่เขาและการห้ามเครือข่ายทางสังคมที่เป็นชาวกะเหรี่ยงในฝั่งประเทศสหภาพพม่าเดินทางเข้ามาฝั่งไทย ทำให้ชาวกะเหรี่ยงต้องพึ่งรายได้จากการรับจ้างรายวันแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่ค่าจ้างไม่แน่นอน อีกทั้งยังมิงานรับจ้างไม่แน่นอนด้วย นอกจากนี้แล้วนายจ้างบางส่วนก็เป็นคนกรุงเทพมหานครและคนในพื้นที่อื่นๆ ที่มาซื้อที่ดินไว้สำหรับเก็งกำไร เมื่อปลูกบ้านทำรีสอร์ทและทำไร่ไว้แล้วก็ปล่อยให้ชาวกะเหรี่ยงเข้ามาดูแล โดยประมาณ 2-3 เดือนจึงนำข้าวสารและเงินมาให้เป็นค่าจ้าง ในรีสอร์ทบางแห่ง หรือหรือในที่ดินในไร่บางแปลงก็ประสบการขาดทุน หรือสภาพการลงทุนขาดสมรรถนะเพราะมีปัญหาด้านการเงินกับทางธนาคาร จึงได้ปล่อยให้โครงการทิ้งร้างโดยไม่มีใครดูแล ค่าจ้างและสิ่งของต่างๆ ที่นายจ้างตกลงไว้ก็พลอยสูญไปด้วย โดยที่ชาวกะเหรี่ยงไม่สามารถ

ติดตามได้ อันได้สร้างปัญหาให้กับชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันนี้มีชาวกะเหรี่ยงทำงานให้นายจ้างโดยผ่านนายหน้าคนกลาง โดยไม่เคยเห็นหน้านายจ้างเลยก็มี เพราะนายจ้างที่มาทำรีสอร์ทตามแนวชายแดนไทยและพม่า นั้นไม่ได้อยู่ประจำ เพราะเป็นการจับจองที่ไว้เก็งกำไรและเป็นการปลูกบ้านไม้มะค่าและไม้แดงไว้เพื่อรอการถ่ายโอนไปสู่ที่อื่นๆ ในลักษณะของการย้ายบ้าน ซึ่งกฎหมายไทยได้เปิดช่องให้สามารถทำได้ เจ้าของที่ดินมักเดินทางมาตรวจดูแลกิจการประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้งเท่านั้น

เมื่อวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงตกอยู่ในสภาพขาดแคลนยิ่ง ก็มี สภาพการณ์บริโภคตามมีตามเกิด โดยส่วนใหญ่ดัดแปลงพืชผักต่างๆ กินพอประทังชีวิต ในบางครั้งมีการลักลอบล่าสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น กระต๊อ (หรือหน่วย) กระแต บ่าง ค่าง กระรอก อีเห็น นกต่างๆ แม่น อัน หรือ งู ได้ ชาวกะเหรี่ยงก็อาจได้รับประทานอาหารที่เป็นโปรตีนบ้าง นอกจากนี้แล้วก็มักจะรับประทานผักกับกะปิเป็นอาหารหลัก โดยส่วนใหญ่ ทำให้ภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้ชาวกะเหรี่ยงโดยส่วนใหญ่มีรูปร่างเตี้ย แคระแกร็น น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ เพราะร่างกายหยุดภาวะการมีพัฒนาการเร็วกว่ากำหนด สภาพดังกล่าวมีผลต่อการมีโรคภัยประจำตัว เช่น โรคหืดหอบ โรคกระเพาะอาหาร โรคลมชัก โรคโลหิตจาง และโรคอันเกิดจากพยาธิต่างๆ เพราะสภาพการมีภาวะโภชนาการที่ผิดปกติลักษณะและต่ำกว่ามาตรฐานนี้ ได้เป็นผลส่งทอดมาถึงวัยผู้ใหญ่ トラบไคที่ยังรายได้น้อย ไม่มีอาชีพและไม่มียานประจำ ชาวกะเหรี่ยงก็ขาดแคลนรายได้ ย่อมไม่สามารถหาเงินมาซื้ออาหารที่ดีมีคุณภาพและซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นอุปกรณ์ปรุงอาหารและเป็นวัสดุเก็บอาหารที่มีฉีดยาให้มีความสะอาด และปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ ชาวกะเหรี่ยงจึงยังคงต้องมียังวิถีชีวิตที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคภัยต่างๆ อีกต่อไป

การเจ็บป่วยของชาวกะเหรี่ยงกับการสูญเสียค่ารักษาพยาบาล

การดำรงชีพอย่างขาดแคลนในดินแดนอันห่างไกลตามแนวชายแดนไทยและพม่าที่รัฐไม่อาจเข้าไปพัฒนาชุมชนชาวกะเหรี่ยงได้อย่างเต็มที่ เพราะข้อจำกัดของพื้นที่ในเขตป่าสงวนและเป็นพื้นที่ของฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ประกอบทั้งการมีปัญหาระหว่างชาติและการไม่มีบัตรประชาชนทำให้หน่วยงานของรัฐไม่อาจเสนอของบประมาณเข้าไปพัฒนาพื้นที่ชุมชนชาวชาวกะเหรี่ยงได้อย่างเต็มที่ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงขาดแคลนน้ำดื่มที่สะอาดและขาดแคลนอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนน้ำที่ใช้ในแต่ละวันนั้นแม้ว่าจะมีเป็นจำนวนมาก แต่ก็ใช้นำในลำห้วยธรรมชาติที่เริ่มสะสมตะกอน ของเสีย ต่างๆ และไหลผ่านเหมืองแร่ตะกั่ว เพลสปาร์และดินบุกเก่าในอดีต ทำให้แร่ธาตุตะกั่ว เหล็กและดินบุกไหลปนเปื้อนลงมากับน้ำใช้และน้ำสำหรับหุงต้ม ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นトラบไคที่ยังไม่มีบ่อพักน้ำ หรือมีท่อกรองน้ำที่มีประสิทธิภาพ ชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าก็ยังคงยังต้องใช้น้ำที่ปนเปื้อน

สารพิษอีกต่อไป และสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ภาวะสุขอนามัยของชาวกะเหรี่ยงอยู่ในภาวะป่วยไข้ และมีการสะสมโรคร้าย จนผู้คนได้เจ็บป่วยและสูญเสียชีวิตก่อนวัยอันควร อยู่เป็นจำนวนมากตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน

การขาดแคลนน้ำดื่มที่สะอาด การขาดแคลนอุปกรณ์เก็บหรือบรรจุอาหารและบรรจุน้ำสำหรับดื่มกิน และการขาดแคลนมุ้ง ที่นอนและผ้าห่ม ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเจ็บป่วยเป็นโรคอหิวาตกโรค โรคท้องร่วง โรคมาลาเรีย โรคปอดบวม วัณโรค ไข้ไทฟอยด์ (ในชุมชนกะเหรี่ยงที่ห่างไกลยังพบโรคนี้) ไข้หวัดใหญ่และโรคอื่นๆ อันเนื่องจากพยาธิ ทำให้เกิดการสะสมโรค ผู้คนรูปร่างแคระแกร็น ผอมแห้ง อีกทั้งยังมีลักษณะแก่ก่อนวัย ในแต่ละหมู่บ้านมักเหลือคนแก่ประจำหมู่บ้านไม่ถึง 10% มีบางหมู่บ้านมีสถิติคนสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนไม่ถึง 6% ของประชากรทั้งหมด เช่น บ้านบ่อเก่าบนและบ้านห้วยแห้งเป็นต้น นอกจากนี้แล้วคนสูงอายุที่เหลืออยู่ก็อยู่ในสภาพ การป่วยไข้รุมเร้า มีร่างกายทรุดโทรมสุดขีด และดำรงชีวิตอยู่ในลักษณะสิ้นหวังและหมดหนทาง พื้นฟูสุขภาพ โดยทั่วไป จึงมีชีวิตอยู่ในลักษณะสิ้นหวังและหมดหนทาง จึงมีชีวิตสืบเนื่องไปในแต่ละวันในลักษณะรอวันตายไปวันๆ เท่านั้น สภาพดังกล่าวทำให้กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นขาดแคลนอย่างหนักในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาแผนใหม่ตามระบบการศึกษาไทย ก็ได้รับการศึกษาในลักษณะครึ่งๆ กลางๆ เพราะเข้าสู่ระบบการศึกษาของไทยในลักษณะที่พูดภาษาไทยไม่ชัด พ่อแม่พี่น้องและญาติก็พูดภาษาไทยไม่ค่อยได้เมื่อมาหัดเรียนเขียนอ่านหนังสือก็ทำได้ไม่คล่องแคล่ว เมื่อกลับไปบ้านก็ไม่มีคนที่คอยชี้แนะนำทำการบ้านเพิ่มเติม ทำให้สภาพความรู้ไม่ดี แม้ว่าจะผ่านระบบการศึกษาของไทยก็ตาม แต่ก็ยังโชคดีที่ได้เรียนภาษาไทยและได้เรียน วิชาคณิตศาสตร์แผนใหม่ตามระบบการศึกษาไทย ทำให้มีโอกาสที่จะสมัครเข้าทำงานตามแหล่งงานต่างๆ ในแถบชายแดนเพิ่มขึ้น

เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ที่ได้เรียนหนังสือตามการศึกษาแผนใหม่ของไทยมักมีชีวิตแยกห่างจากกลุ่ม “พลั้ง” (คือกลุ่มคนอาวุโสของหมู่บ้าน) หันไปยิงนก ตกปลาและปั่นจักรยานเที่ยวเล่นตามชุมชนต่างๆ เมื่อตกเย็นก็มีการรวมกลุ่มเล่นกีฬาสมัยใหม่ทุกวัน จึงขาดโอกาสที่จะสืบทอดแนวคตินิยมภูมิปัญญาท้องถิ่นจากกลุ่มคนอาวุโสทำให้วิธีการห้ามเลือดเบื้องต้น การรักษาโรคแผนโบราณ การสังเกตอาการภูมิแพ้และพิษจากอาหาร ตลอดจนวิธีการปรุงยาโบราณแบบกะเหรี่ยงสูญหายไป ผู้ป่วยทั้งหลายต้องถูกขนส่งไปโรงพยาบาลสวนผึ้ง โรงพยาบาลจอมบึงและโรงพยาบาลราชบุรีซึ่งตั้งอยู่ห่างไกล อีกทั้งต้องเสียค่าขนส่ง ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเผ่าไข้ของผู้ป่วยอีกเป็นจำนวนมาก ยิ่งหากผู้ป่วยมีอาการหนักและอาการเรื้อรังมากไปค่าใช้จ่ายก็ยิ่งสูงขึ้น จนเงินทองและทรัพย์สินที่สะสมมาได้ในรอบ 2-3 ปีต้องสูญสิ้นไปต่อการเจ็บป่วยเรื้อรังของคน 1 คน ทำให้เป็นภาระหนัก และเป็นสถานการณ์ที่คุกคามความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวกะเหรี่ยงอย่างต่อเนื่องและยาวนานตราบถึงปัจจุบัน

สถานการณ์ขาดตอนของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของชาวกะเหรี่ยงทำให้เกิดการสูญเสียในหลายด้าน เช่น การสูญเสียโอกาสในการรักษาโรคเบื้องต้น การขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารเศรษฐกิจในครัวเรือน การไม่รู้คุณค่าของพืชที่มีสรรพคุณเป็นยารักษาโรค การขาดการพัฒนาการปลูกขมิ้นและกำลังใจในชุมชน การขาดการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและคตินิยมวิทยาท้องถิ่น การขาดโอกาสในการพัฒนาเครือข่ายทางสังคม และการขาดการวางแผนร่วมกันของผู้คนในชุมชน(สัมภาษณ์นายอาษา ศิริพุทธชัยกุล, 2550) สภาวะดังกล่าวทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าประสบภาวะวิกฤตในการยังชีพในภาพรวมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งฟื้นฟูและพัฒนาโดยเร่งด่วน ก่อนที่หายนะภัยใหญ่หลวงจะเกิดขึ้นกับชีวิตของเด็กและคนชรามากกว่าที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน

การสูญเสียโอกาสในการรักษาโรคเบื้องต้นของชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าทำให้หลักการเช่นนี้ขัดต่อหลักความจริงที่ว่า การเจ็บป่วยทุกสาเหตุควรได้รับการปฐมพยาบาลหรือได้รับการบำบัดเบื้องต้นเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ป่วย และบรรเทาอาการเบื้องต้นก่อนจะทำการส่งผู้ป่วยไปรักษาที่โรงพยาบาล การไม่รักษาอาการเบื้องต้นก่อนส่งไปโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่เสียขวัญ มีอาการเครียดและวิตกกังวลสูงเพราะเส้นทางไกลและหารรถโดยสารไปโรงพยาบาลอย่างลำบาก นอกจากนี้แล้วการไม่มีเงินรักษาทำให้มีหลายครั้งแพทย์ส่งให้ผู้ป่วยเดินทางกลับไปรักษาต่อที่บ้านโดยไม่มีการผ่าตัด เพราะผู้ป่วยไม่มีเงินผ่าตัดทำให้คนป่วยที่ยากจนไม่มีโอกาสหายจากการเจ็บป่วย นับเป็นภาระอันหนักหน่วงแก่ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามหากมีการรักษาแผนโบราณตามวิธีการของชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิมแล้วก็ยังมีโรคจำนวนมากที่สามารถ รักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โรคเกี่ยวกับสุขภาพจิต โรคหัวใจ โรคมาเลเรีย ไข้หวัดใหญ่ โรคท้องร่วงอย่างรุนแรงและการเข้าเพื่อรักษาระดุกหักทำนองนี้เป็นต้น การฟื้นฟูการรักษาแบบดั้งเดิม กรณีผู้ป่วยที่มีฐานะยากจนก็อาจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่ควรรักษาในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน เพราะการรักษาโดยสมุนไพรนั้นได้รับการยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการรักษาที่ประหยัดและสร้างผลกระทบต่อร่างกายน้อยอีกด้วย

การขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารเศรษฐกิจในครัวเรือนของชาวกะเหรี่ยงเป็นผลมาจากการขาดการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงอย่างต่อเนื่อง ยังผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเสื่อมสูญไปโดยขาดการสืบทอดจากคนรุ่นหลัง ดังเช่น กลวิธีในการรักษาข้าวสารเอาไว้ให้นาน การต้มเนื้อให้เปื่อยโดยรวดเร็ว การดักหนูป่าให้ได้เป็นจำนวนมาก การตากพริกแห้งให้แห้งสนิทไม่เกิดเชื้อรา การเลี้ยงไก่ให้แม่ไก่มีลูกดก การปลูกต้นไม้ให้มีผลดกสม่ำเสมอ การดองมะม่วงและมะขามไม่ให้เน่า การดองใบกุ่มน้ำและกุ่มบกไว้ประกอบอาหาร การทำเครื่องมือทอผ้า การก่อเตาที่ใช้ปรุงอาหารได้สุกเร็ว การปลูกบ้านให้รับทางลม เพื่อให้รอดพ้นจากยุงและแมลง การเก็บเสื้อผ้าไว้ในกล่องให้สะอาดและไม่เกิดเชื้อรา การดูแลสุขภาพของสุนัขป่าและการบำบัดการถูกสุนัขบ้ากัดในเบื้องต้น การร้อง

รำพื้นบ้านแบบกะเหรี่ยง การคัดเลือกสมุนไพรในป่ามาใช้รักษาอาการป่วย สภาพความชาญฉลาดของท้องถิ่นเหล่านั้นนับวันแต่จะเสื่อมสูญไปในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงไม่มีการสืบทอดเอาไว้มือเหลืออยู่ในกลุ่มคนรุ่นเก่าที่ยังจดจำได้ในจำนวนไม่กี่คน นับว่าเป็นสภาวะการณ์ที่น่าเป็นห่วงต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นตะนาวศรีเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน

ตำนานของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง

ในการวิจัยโครงการที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพทางสังคมของชาวกะเหรี่ยงสองกลุ่ม คือ ชาวกะเหรี่ยงโพล่งกลุ่มเก่าและชาวกะเหรี่ยงกลุ่มที่อพยพเข้ามาในแถบอำเภอสวนผึ้งใหม่ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงกลุ่มที่อพยพเข้ามาใหม่นั้นมีปัญหาเรื่องสิทธิบัตร ปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินและปัญหาการตั้งถิ่นฐาน แต่ในบริบททางสังคมชายแดนด้านอำเภอสวนผึ้งนั้นเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ชาวกะเหรี่ยง” โดยชาวกะเหรี่ยงโพล่งก็บอกว่ากลุ่มนี้ไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยง หากแต่“เป็นชาวกะหรั่ง” ที่มีความแตกต่างในศาสนา ภาษา ความเชื่อ เทพปกรณัมและอัตลักษณ์ของชนเผ่า คณะวิจัยจึงศึกษาบริบททางสังคมชาวกะเหรี่ยงในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเพื่อนำเสนอและเปิดประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่งในเขตชายแดนไทยและพม่า ที่มีการกล่าวถึงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อเปิดพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตไม่พบคำว่า “กะหรั่ง” แต่ในหนังสือสมุทรราชบุรีซึ่งเขียนในปี พ.ศ. 2467 ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เขียนคำว่า “กะหรั่ง” ว่าเป็นชนกลุ่มหนึ่งในจังหวัดราชบุรีคู่กับคำว่า “กะเหรี่ยง” เป็นทำนองว่าเป็นกลุ่มคนใกล้เคียงกัน คำว่า “กะหรั่ง” จึงปรากฏในสังคมไทยมากกว่า 100 ปี แต่คำว่า “กะหรั่ง” ก็ยังไม่ได้ปรากฏในพจนานุกรมไทยจนกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรนำเสนอบริบททางสังคมของชาวกะหรั่งในงานวิจัยเล่มนี้ เพื่อเปิดประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์วรรณากลุ่มชนเผ่านี้ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายต่อไป เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันว่า “ชาวกะหรั่ง” นั้นมีจริงในเขตชายแดนไทยและพม่า

คำว่า “กะหรั่ง” เป็นคำเรียกขานกลุ่มคนเชื้อสายกะเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศสหภาพพม่า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาษาพูดผิดเพี้ยนไปจากภาษากะเหรี่ยงโพล่งที่อาศัยอยู่ในเขตประเทศไทยต่อเนื่องมานานกว่า ชาวกะหรั่งมีการนับถือศาสนาคริสต์ปะปนกับลัทธิผีสง(คือนับถือ “รุกขจือ” กับ “ดำที่ดำเต๊า”) อีกทั้งมีวิถีวัฒนธรรมพม่าปะปนอยู่ในวิถีวัฒนธรรมสูง อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ผูกพันกับดินแดนมาตุภูมิในบริเวณประเทศสหภาพพม่าสูง กว่าชาวกะเหรี่ยง ชาวกะหรั่งอพยพเข้าสู่ประเทศไทยโดยอาศัยชาวกะเหรี่ยงโพล่งเป็นเครือข่ายทางสังคม การสามารถสื่อสารกันได้ว่าเรื่องทำให้ชาวกะหรั่งยอมรับนับถือชาวกะเหรี่ยงโพล่งให้เป็นผู้นำทางสังคมและเมื่อได้เข้าสู่สังคมไทยแล้ว ชาวกะหรั่งต่างยอมรับชาวกะเหรี่ยงโพล่งให้มีบทบาททางสังคมที่เหนือกว่าในทุกกรณี โดยชาวกะหรั่งยอมเป็นเพียงกลุ่มเครือข่ายทางสังคมระดับล่าง โดยยอมให้ชาวกะเหรี่ยงโพล่งเป็นผู้ขึ้นอำนาจ เป็นนายหน้าในการติดต่อเรื่องต่างๆ ทั้งนี้ ชาวกะหรั่งนั้นยอมตอบแทนในเรื่องการอุทิศแรงงานให้ การหาของป่า

และสิ่งมีค่ามาให้ อีกทั้งหากได้ค่าจ้างงานต่างๆมาแล้วก็มักจะแบ่งให้ชาวกะเหรี่ยงโพล่งเพื่อขอความคุ้มครอง เพราะชาวกะเหรี่ยงโพล่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีบุญคุณต่อชาวกะเหรี่ยงในการชี้แนะและคอยช่วยเหลือในยามที่ชาวกะเหรี่ยงบ้านแตกสาแหรกขาด เข้ามาในประเทศไทย จนชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านต่างๆในเขตชายแดนไทยและพม่า เช่น บ้านตะโกปิดทอง บ้านตะโกล่าง บ้านถ้ำหิน บ้านห้วยน้ำหนักและบ้านท่ามะขาม ชาวกะเหรี่ยงนับเป็นกลุ่มชนที่มีปัญหาเรื่องบัตรประจำตัวประชาชน เรื่องสิทธิทำกินในที่ดิน ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นๆ มากกว่าชาวกะเหรี่ยงโพล่ง แต่ทั้งชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงโพล่งต่างอาศัยปะปนกัน ในชุมชนเสมือนเป็นกลุ่มเดียวกันในปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ตามในสภาพความจริงแล้วกลุ่มคนที่ถูกเรียกว่า “กะเหรี่ยง” นั้น คือคนเดินคอยที่ทุกข์ทน ไร้หวังในอนาคต ตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดต้องหอบลูกจูงหลานเข้ามาขอพึ่งพิงชาวกะเหรี่ยงโพล่งที่สามารถสื่อสารกันได้บ้าง เพราะภาษาพูดทั้งสองกลุ่มนี้มีความใกล้เคียงกัน โดยชาวกะเหรี่ยงคอยพึ่ง พึ่งอาศัยชาวกะเหรี่ยงโพล่ง โดยยอมรับฐานะทางสังคมที่ต่ำกว่า ยอมให้ชาวกะเหรี่ยงโพล่งหักค่านายหน้า ค่าแรง ยอมตามเงื่อนไขที่ชาวกะเหรี่ยงโพล่งเสนอเรื่องค่าแรง และยอมเป็นเครือข่ายแรงงานของชาวกะเหรี่ยงโพล่งที่พาชาวกะเหรี่ยงอพยพไปหางานทำในที่ไกลแสนไกลถึงอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาก็มี แต่ชาวกะเหรี่ยงซึ่งยังพูดภาษาไทยได้ไม่เหมือนคนไทย ทำให้เป็นที่สังเกตได้ของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ฝ่ายไทย ต้องถูกเจ้าหน้าที่จับและกักตัวเอาไว้สอบสวนเพราะหลบหนีออกจากพื้นที่ไปไกลทำให้ต้องเสียเงินค่าปรับอยู่เนืองๆ ทั้งๆ ที่ได้รับค่าจ้างมาเป็นเงินซื้ออาหารพอประทังชีวิต แต่ก็ต้องใช้ไปเสียเป็นค่าปรับและค่าเบิกทางในการเดินทางไปในที่ต่างๆ เพื่อให้สามารถหลุดรอดไปทำงานยังที่ห่างไกลได้ ชาวกะเหรี่ยงจึงมักแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยเพื่อให้รอดพ้นจากภาวะยากจนและภาวะคุกคามทางเพศในลักษณะต่างๆ โดยทั่วไปพบว่าเด็กสาวชาวกะเหรี่ยงอายุ 14-15 ปีก็แต่งงานมีลูกอ่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้ลูกอ่อนเป็นข้ออ้างต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและนายจ้างเพื่อให้เกิดความสงสารยอมให้ผ่านทางไป และนายจ้างก็ยอมจ้างพ่อของเด็กเข้าทำงานตลอดทั้งคนไทยที่ใจบุญทั้งหลายก็ให้ความเอื้อเฟื้อและแบ่งปัน เมื่อเห็นเด็กอ่อนที่ติดไปกับกลุ่มแรงงานอพยพ ที่ลี้วนตกอยู่ในสภาพน่าเวทนา นอกจากนี้แล้วการรับมีลูกตั้งแต่อายุยังน้อยส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะชาวกะเหรี่ยงปรีวิตกต่อการสูญสิ้นไปของเผ่าพันธุ์อีกด้วย

ชาวกะเหรี่ยงที่ยากจนมีความจำเป็นต้องโยกย้ายออกนอกพื้นที่ เพราะพื้นที่ชายแดนไม่มีงานทำ ไม่มีที่ดินทำกินเพราะเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ สภาพแวดล้อมตามแนวชายแดนเริ่มขาดความอุดมสมบูรณ์ การหาของป่าและล่าสัตว์และตัดต้นไม้ส่งขายก็กลายเป็นเรื่องผิดกฎหมายที่เข้มงวด ทำให้สภาพการยังชีพอดคัดและอับจนหนทาง ชาวกะเหรี่ยงจึงจำเป็นต้องดิ้นรนออกไปหางานทำนอกพื้นที่ โดยทำงานเป็นกรรมกร รับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง เป็นแรงงานในเรือดงเก ทำงานฟาร์มหมู ฟาร์มวัวและงานใช้แรงงานอื่นๆ ปัจจุบันมีชาวกะเหรี่ยงทำงานอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ กระจายอยู่ทั่วไป การไม่มีการ

สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากการขาดช่วงเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มคนอาวุโสกับกลุ่มคนรุ่นกลางอันเนื่องจากกลุ่มคนอาวุโสถูกรักษาโรคภัยต่างๆ นานาชีวิตไปเร็วเกินไป คนอาวุโสที่เหลืออยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแต่ป่วยไข้ ร่างกายทรุดโทรม ต้องประคับประคองชีวิตไปในแต่ละวัน ไม่มีโอกาสที่จะฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านยาสมุนไพรซึ่งมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ตามแนวชายแดนไทย และพม่า แม้ว่าจะมียาสมุนไพรอยู่เป็นจำนวนมากแต่ชาวกะเหรี่ยง ก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน เพราะองค์ความรู้ท้องถิ่นเสื่อมสูญไปดังที่ได้กล่าวถึงแล้ว

ตาราง 3.1 แสดงตัวอย่างสมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยง

ลำดับที่	ชื่อยาสมุนไพร	ใช้รักษาโรค
1	ลูกใต้ใบ	มาลาเรีย
2	เปลือกสะเดาด้านใหญ่	มาลาเรีย
3	สมุนไพร	มะเร็งและแผลในช่องท้อง
4	เลือดคั่งขาว	มะเร็งและรักษาอาการเบื่ออาหาร
5	ชิงกะเหรี่ยง	รักษาอาการเบื่ออาหาร
6	โศไม่รู้อัม	บำรุงกำลัง
7	ช้างกระเทียมโรง	บำรุงกำลัง
8	แก่นต้นลั่นทมแก่	เป็นยาระบายและขับของเสีย
9	เนื้อไม้กุ่มและไม้ก้าม	เข้าสู่ศุภรยา
10	รากเถาวัลย์นางแก่	เข้าสู่ศุภรยา
11	เปลือกต้นแคแก่	เข้าสู่ศุภรยา
12	เถาวัลย์นางหวาน	เข้าสู่ศุภรยา
13	กระดุกเลื้อ	เข้าสู่ศุภรยา

มียาสมุนไพรชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยง อีกเป็นจำนวนมากที่เหลืออยู่แต่ในคำบอกเล่าแล้ว เสื่อมสูญไป เช่น สมุนไพรที่ใช้รักษาฝีในท้อง รักษาแก้พิษงู รักษากระดูก รักษาอาการปวดศีรษะ รักษาแผลเรื้อรัง เป็นยาชูกำลังและเป็นยารักษาผู้ป่วยที่แขนขาลีบ สมุนไพรที่ช่วยกระตุ้นให้หิวอาหาร ทำนองนี้เป็นต้น ในเรื่องนี้ถ้าหากมีการศึกษาสืบค้นในกลุ่มคนอาวุโสชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยง อย่างจริงจังก็อาจทำให้สามารถฟื้นฟู และค้นหาสมุนไพรบางอย่างที่เสื่อมสูญไป ตลอดจนศึกษาวิธีการใช้ยา ขั้นตอนการผสมสูตรยา เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นก่อนส่งผู้ป่วยถึงมือแพทย์ แนวทางดังกล่าวนี้จะเป็นหนทางในการรักษาและเอาใจใส่ผู้ป่วยในชุมชนชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยง เพิ่มขึ้น เพราะการรักษาผู้ป่วยด้วยสมุนไพรนั้นไม่แพงและเป็นสถานบำบัดที่อยู่ใกล้ผู้ป่วย ในผู้ป่วยที่มีอาการไม่มากก็สามารถเดินทางมารักษาในชุมชนได้ และผู้ป่วยในหมู่บ้านแจ้งอาการแก่ญาติ

ปัญหาท้องถิ่นแล้ว ผู้คนในชุมชนก็ช่วยกันสังเกตอาการผู้ป่วยร่วมกัน เมื่อมีอาการไม่ดีขึ้นก็จะได้หาทางส่งไปรักษาตามโรงพยาบาลได้ทันทั่วถึง

การละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านยาสมุนไพรทำให้ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงที่ยากไร้ต้องพึ่งพิงการรักษาแบบใหม่ตามโรงพยาบาลด้านเดียว แต่จากการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ในชุมชนพบว่า ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงอาวุโสในชุมชนชาวกะเหรี่ยงชายแดนไทยและพม่าบางส่วนหวาดกลัวหมอในโรงพยาบาล กลัวการผ่าตัดและหวาดกลัวการสูญเสียเงินที่มีอยู่ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็ปกปิดอาการไม่ยอมบอกบุตรหลานถึงอาการป่วย จนทำให้มีชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด แต่ไปนอนหลับตายในไร่หรือหลับตายในบ้านโดยที่บุตร-หลานไม่ได้ทำการรักษา ทั้งนี้ถ้าหากมีการฟื้นฟูกระบวนการรักษาโดยสมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงขึ้นมาใช้อีกครั้งหนึ่งก็จะช่วยชะลอการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวนี้ยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าให้เกิดการเสริมปัญญาหรือเสริมโลกทัศน์ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมในยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยต่อเนื่องและรวดเร็ว และเป็น การสร้างความมั่นใจในชุมชนชาวกะเหรี่ยงว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสามารถใช้ได้เป็นอย่างดีในยุคโลกาภิวัตน์ และยุคโลกาภิวัตน์ไม่ได้หมายความว่าต้องพึ่งพิงแต่เฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเท่านั้น

การขาดการส่งเสริมด้านการบำรุงขวัญและกำลังใจ

การส่งเสริมด้านการบำรุงขวัญ และกำลังใจมีการขาดตอนไปในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า เพราะตั้งแต่เหตุการณ์ที่กองกำลังแห่งสหภาพพม่าบุกเข้าโจมตีชุมชนชาวกะเหรี่ยงในลุ่มน้ำแม่กษัตริย์ บางคาญและเมยในปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากแตกหนีเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อเอาตัวรอด โดยแตกเข้ามาใน 2 ลักษณะ คือ

กลุ่มที่หนึ่งนั้นเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ใน ฝั่งประเทศไทยตามหมู่บ้านต่างๆ กลุ่มนี้จึงอพยพเข้ามาอาศัยรวมอยู่กับญาติ โดยขอใช้ทะเบียนบ้านหลักในการขอเพิ่มชื่อเฉพาะบุตร – หลาน หรือขออาศัยใช้สาธารณูปโภคด้วย ทำให้มีผู้ทางในการแสวงหางานทำและรับจ้างทำไร่ในเขตชายแดนไทยและพม่า เมื่อบุตรหลานเติบโตขึ้นเป็นหนุ่ม – สาวก็มีการส่งบุตรสาวไปทำงานบ้าน รับจ้างและทำงานตามร้านอาหาร ส่วนบุตรชายก็มีการส่งไปเป็นกรรมกรแบกกระสอบ งานก่อสร้าง และเป็นแรงงานในเรือประมงต่างๆ เพื่อให้บุตรหลานส่งเงินมาให้รายเดือน โดยส่งผ่านครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือใช้บ้านเลขที่ของคหบดีเป็นสื่อกลางในการติดต่อ ในระยะหลังนั้นชาวกะเหรี่ยงมีการปรับตัวในสังคมไทยมากขึ้น จึงมีการนัดแนะพ่อและแม่ให้เดินทางไปรับเงินตามใน

เมือง แต่ก็มีปัญหาการถูกปรับเพราะผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเดินทางออกนอกพื้นที่บ่อยครั้ง แต่ก็
เป็นหนทางหนึ่งที่มีการส่งเงินให้ผู้ปกครองมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

กลุ่มที่สองนั้นเป็นกลุ่มที่ผูกพันกับกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงอย่างเหนียวแน่น กลุ่มนี้จึง
ยังไม่ยอมละทิ้งการเป็นมวชนเกาะติดสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The karen National Union -KNU)
กลุ่มนี้มีกอพยพเข้าไปอยู่รวมกันในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านถ้ำหิน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง
จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวขนาดใหญ่อีกแห่งหนึ่ง โดยรวมกันอยู่เป็นองค์กรกะเหรี่ยง
อิสระเพื่อรอความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติและมูลนิธิเอกชนต่างๆ แต่เมื่ออาศัยอยู่ในศูนย์
พักพิงชั่วคราวนั้น ทางรัฐบาลไทยมีนโยบายส่งกลับผู้หลบหนีภัยสงครามจากการสู้รบ และไม่มี
นโยบายขยายพื้นที่พักพิงออกไป ทำให้สภาพความเป็นอยู่แออัด บ้านเรือนและที่พักคับแคบเกินไป
เป็นสภาพที่ไม่ถูกสุขลักษณะทำให้เกิดการป่วยไข้ขึ้นเรื่อยๆ จึงมีชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงบางส่วน
ลักลอบออกไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามรอยตะเข็บชายแดนไทยและพม่าบริเวณบ้านสับหลัง บ้านห้องแถว
บ้านตะโกกลางและบ้านผาปกเป็นจำนวนมาก ชาวกะเหรี่ยง และกะเหรี่ยงกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาทาง
เศรษฐกิจสูงมาก เพราะไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนและไม่มีสิทธิในการทำกินจึงต้องเร่ร่อนหาของ
ป่าและรับจ้างทั่วไปในแต่ละวัน สภาพโดยทั่วไปมีความอดกลัดในชีวิตเป็นอย่างยิ่ง

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าสภาพชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะ
เหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่ากำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากชุมชนดั้งเดิม
ล่มสลาย ยังผลให้ข้าวของเครื่องใช้ถูกทำลาย ตลอดจนกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกสังหาร ผู้คนต้อง
หลบหนีเอาตัวให้รอดความตายแตกกระจัดกระจายกันไปทำให้ผู้คนตกอยู่ในสภาพเสียขวัญและขาด
ศรัทธา เมื่อเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยเป็นหย่อมบ้านตามไหล่เขาก็ยังไม่สามารถฟื้นฟูวิถี
ชุมชนชาวกะเหรี่ยงให้กลับคืน ไปเหมือนในอดีตได้ เพราะขาดผู้นำและขาดศูนย์รวมทางสังคม ทำให้
ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่าไม่มีการส่งเสริมการเล่นตามวิถีวัฒนธรรม อีกทั้ง
เป็นชุมชนที่ขาดเสียงดนตรี การขับลำและการทอผ้า วิถีชีวิตพื้นฐานที่ยังหลงเหลืออยู่นั้นคือมุขปาฐะ
พื้นบ้านและการละเล่นของเด็กๆ เพียงไม่กี่อย่าง แต่สภาพที่ขาดการส่งเสริมและฟื้นฟูนี้ ทำให้วิถี
ชุมชนขาดแบบแผน และขาดศรัทธายังผลให้ชาวกะเหรี่ยงโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่อย่างหวาดกลัว
หวาดระแวงและเข้าใจผิดต่อการเหยียดกลุ่มคน โดยแสดงการข่มขู่จี้ว่าฐานะผู้ถูกกระทำคือผู้
ต่ำต้อยหรือผู้เป็นรอง สภาพดังกล่าวทำให้การตีคุณค่าหรือการมีความเข้าใจต่อระบบความสัมพันธ์
ทางสังคมต่อผู้คนชายแดนไม่เป็นธรรม และเป็นอวิชชา อีกทั้งปรากฏการณ์ดังกล่าวได้เป็นผลร้ายต่อ
ชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า ให้มีชีวิตอยู่อย่างทุกข์ทน ไร้หวังและขาดศูนย์รวมแห่ง
ศรัทธา ยังผลให้ชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงทั้งหลายที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่มิมีการดื่มสุราในอัตราที่สูง เพื่อ
เป็นวิธีการดับความกลัดกลุ้มหรือความวิตกกังวลประการที่รุมเร้าอยู่ในแต่ละวัน แม้กระนั้นก็ตามก็ยัง
มีชาวกะเหรี่ยงมีการฆ่าตัวตายอยู่ในชุมชนต่างๆ ไม่เว้นแต่ละปี สภาพดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้คน

หาวคกลัว ปรวิตกและหาวกระแวงต่อชะตากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งเผชิญหน้าอยู่และขาดโอกาสในการแสดงออกและขาดโอกาสการมีส่วนร่วมโดยประการทั้งปวง

การไม่มีหน่วยงานใดๆ ส่งเสริมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมให้เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในชุมชนชาวกะเหรี่ยง และกะหรั่ง อาจทำให้วิถีวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง และกะหรั่งเสื่อมลงเป็นลำดับ และกลายเป็นชุมชนที่มีสำนึกสิ้นหวัง แดกแยกและขาดความปึกแผ่น จนกลุ่มคนที่เป็นภูมิปัญญาของหมู่บ้านอาจดิ้นรนขอไปลี้ภัยในประเทศที่ 3 อาจจะทำให้เครือข่ายทางสังคมแตกสลาย เพราะที่เหลืออยู่มักจะเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส ที่ขาดพลังอำนาจที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นในชุมชนให้เกิดสำนึกต่อการรวมตัวในเขตพื้นที่วัฒนธรรมเพื่อรวมกันจนอาจกลับไปสู่ชุมชนที่มั่นคงเหมือนในอดีต สภาพเช่นนี้ย่อมทำให้กลุ่มคนที่เหลืออยู่อย่างกระจัดกระจายในพื้นที่ชายแดนไทยและพม่า ตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด อพยพเร่ร่อนเรื่อยไป สร้างปัญหาต่างๆตามแนวชายแดนไทยพมามากยิ่งขึ้น

การเสื่อมโทรมของหมู่บ้านในเขตชายแดนไทย – พม่า

ในช่วงที่ผู้วิจัยทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่านี้น ชุมชนชาวกะเหรี่ยงกำลังปรากฏความเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากความวิกฤตในแหล่งทำมาหากิน และการมุ่งเดินตามชุมชนคนไทยพื้นราบมากเกินไป ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่ากำลังมุ่งไปสู่การเชิดชูบูชาและมุ่งเน้นแต่วัตถุนิยมจนน่าใจหาย ชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งมีการอพยพออกนอกชุมชนไปแสวงหาเงินทองและวัตถุ การชักนำกลุ่มนายทุนและคนมีเงินเข้าสู่ชุมชน ความเกรงใจและเกรงกลัวกลุ่มนายทุนเพราะบูชาในอำนาจเงิน การมุ่งสะสมและซื้อสิ่งของที่แสดงฐานะก่อนเวลาอันควร การลดความสำคัญเรื่องอุดมคติหรือคุณค่าทางจิตใจ สภาพปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งในเขตชายแดนไทยและพม่ามีความเสื่อมโทรมลงเป็นลำดับโดยต่อเนื่อง และหากไม่สร้างความเข้าใจหรือทบทวนความเข้าใจ ตลอดจนกระตุ้นเตือนให้เห็นโทษภัยของการมุ่งปรับเปลี่ยนให้ทันหรือให้เหมือน กับชุมชนกลุ่มคนพื้นราบแล้ว ชุมชนชาวกะเหรี่ยงก็จะเสื่อมโทรมลงกลายเป็นชุมชนที่อ่อนแอ ต้องคอยพึ่งการช่วยเหลือและแก้ไขจากหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก จนอาจทำให้สร้างภาระแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้คนเฝ้าคอย แต่คิดว่า การแก้ปัญหานั้นต้องมิงงบประมาณ ซึ่งกระบวนการคิดเช่นนี้ย่อมมีข้อจำกัดเป็นอย่างยิ่ง เพราะความจริงแล้วการแก้ปัญหามองอย่างอาจอาศัยเพียงพลังชุมชนในการแก้ปัญหาเท่านั้น ก็สามารถแก้ไขปัญหได้แล้ว

การบูชาและนับถือวัตถุนิยมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงเห็นได้จากการเรียไ้เงินเพื่อมาสร้างวัด โดยมีการทุบหรือศาลาเก่าแก่อันทรงคุณค่าทิ้งไป และมีการแสวงหาทุนเพื่อสร้างศาลาและพระอุโบสถ

ขนาดใหญ่ขึ้นมาแทน เมื่อมีการวางโครงการสร้างศาสนสถานใหญ่โตทำให้ต้องใช้ทรัพย์สิน และเงินทองจำนวนมาก ทำให้ชุมชนต้องรับภาระการออกทอดผ้าป่า และเรียไร เพื่อตั้งกองกฐินประจำปี ผู้คนทั้งหลายมีความเชื่ออยู่กับการสร้างศาสนสถานให้ใหญ่โตประจำชุมชน เพื่อแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัตถุที่อาจยกระดับฐานะของชุมชนขึ้นมาได้โดยรวดเร็ว ซึ่งชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งมีความเชื่อว่า การมีวัดใหญ่โตประจำชุมชนย่อมแสดงถึงการเลื่อนฐานะขึ้นเทียบชั้นชุมชนคนพื้นราบอย่างเท่าเทียมได้ นอกจากนี้แล้วชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งยังนิยมนำเงินไปซื้อเครื่องประดับ รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือและเครื่องเสียงราคาแพง โดยไม่ได้นำเงินไปซ่อมแซมบ้านเรือนให้แน่นหนา ส่วนครอบครัวที่มีเงินเพิ่มขึ้นนั้น ก็มีการหันไปสร้างบ้านตึกอยู่อาศัย ทั้ง ๆ ที่บ้านมีราคาสูงจนต้องกู้ยืมเงินนอกระบบ แทนที่จะสร้างบ้านได้สูงตามธรรมเนียมชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิม สภาพดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาหารายได้ไม่พอกับรายจ่าย เพราะเมื่อมีเงินน้อยแต่คิดทำสิ่งต่าง ๆ ใหญ่โตเกินกำลัง เพียงเพราะต้องการมีหน้ามีตาในสังคมโดยใช้วัตถุเป็นสิ่งเชิดชู แต่ระบบคิดเช่นนี้ได้สร้างปัญหามานานประการในชุมชนชาวกะเหรี่ยงสุดที่จะกล่าวได้ทั้งหมด

เมื่อชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งมีความต้องการทางวัตถุสูงขึ้นเป็นลำดับ จึงมีการอพยพออกจากชุมชนไปหางานทำในลักษณะต่าง ๆ กล่าวคือ เป็นการไปหางานทั้งทั้งในรูปแบบชั่วคราว และอพยพไปอยู่เมืองใหญ่เป็นเวลานาน ๆ เพื่อเป็นลูกจ้างหรือเป็นแรงงานก่อนสร้างหรือแบกขนของตามตลาด นอกจากนี้แล้วก็มีจำนวนมากไปทำงานในเรือประมงในทะเล เพื่อหาเงินกลับมาซื้อ ของกินของใช้ต่าง ๆ แต่การต้องพลัดพรากและเร่ร่อนไปทำงานห่างไกลจากญาติพี่น้องและครอบครัวทำให้ผู้คนแถบนี้มีปัญหาในการปรับตัวในเมืองใหญ่ จึงต้องรวมกลุ่มกันดื่มสุราเพื่อข่มใจและคลายความกลัดกลุ้ม ดังนั้นแทนที่จะมีเงินเหลือเก็บแต่เงินกลับไม่พอใช้ และชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่ง จำนวนมากต้องติดสุราเร่ร่อนตั้งแต่อายุยังน้อย กลายเป็นปัญหาด้านคุณภาพชีวิตในอันดับต่อไป

การเคลื่อนย้ายครอบครัวออกจากชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งทำให้เครือข่ายทางสังคมชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ เครือข่ายดั้งเดิมที่เคยมีความสัมพันธ์อันแนบแน่น ในระบบวัฒนธรรมแห่งเทือกเขาตะนาวศรีไม่อาจเชื่อมโยงความสัมพันธ์หรือฟื้นฟูระบบความสัมพันธ์ได้ตามเทศกาล แห่งเชื้อชาติ ทำให้แต่ละครัวเรือนถูกโคดเคี้ยวออกไปจากวิถีวัฒนธรรมแห่งเทือกเขาตะนาวศรี ส่วนใหญ่ชะตากรรมต้องตกไปเป็นกรรมกรเถื่อนที่ต้องเร่ร่อนและหลบซ่อนไปตามแต่นายจ้างจะกำหนดและให้โอกาสในชีวิตการเร่ร่อนไปในเวลานาน ทำให้สูญหายไปจากวงจรของชุมชนชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่ง จนมีหลายครอบครัวและบุคคลวัยแรงงานชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งจำนวนมากที่ยังไม่ทราบชะตากรรมที่แน่นอน สร้างความวิตกกังวลและหวั่นหวาดจากญาติพี่น้องในชุมชน ที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งก็คือ หากเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นต่อไปอีกนาน เป็นที่ น่าวิตกว่า ชาวกะเหรี่ยงและกะหรั่งอาจมีความวิตกหนักจนกลายเป็นเรื่องที่เสียขวัญและกำลังใจ อันเป็นเรื่องที่บั่นทอนศักยภาพมนุษย์ในเขตแนวพรมแดนไทยและพม่า

การชักนำกลุ่มนายทุนและคนร่ำรวยเข้าสู่ชุมชนของชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงเพราะต่างหวังพึ่งพิงคนมีเงิน แต่กลุ่มนายทุนและคนร่ำรวยกลับมีท่าทีละโมภะไม่สิ้นสุด ท่าทีในการแสวงหาผลประโยชน์โดยทั่วไปนั้น ดูเหมือนว่ามีเจตนามากกว่าการตั้งถิ่นฐานตามปกติ เพราะ มีการแสวงหาผลประโยชน์จากการทำไม้ อีกทั้งยังแสวงหาที่ดินทำเลดีสำหรับทำไร่ผลไม้ และทำรีสอร์ท แต่ก็เป็นการหวังจับจองที่ดินกว่า 1,000 ไร่ตามหุบเขาต่าง ๆ โดยอาศัยชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงเป็นคนเฝ้าที่ไร่และคอยชี้เขต ทำให้กลุ่มนายทุนและคนร่ำรวยทำการครอบครองได้โดยสะดวกยิ่ง เพราะเพียงแต่ทำความรู้ จักมักคุ้นกับเจ้าหน้าที่ข้าราชการในท้องถิ่นด้วยความสัมพันธ์อันดี ก็จะได้รับ การอำนวยความสะดวก ในขั้นตอนและระบบราชการต่าง ๆ ทำให้ที่ดินทำเลดีแทบทั้งหมดถูกครอบครองด้วยการทำสิ่งปลูกสร้างและพืชผล แม้ว่ารัฐเข้มงวดในการตรวจสอบและตรวจตราการรุก ล้ำที่ป่าไม้โดยต่อเนื่อง แต่เหล่านายทุนก็ได้ปลูกสร้างบ้านจับจองเขตเอาไว้มากกว่า 10 ปีแล้ว มีการจ้างวานญาติ และคนใกล้ชิดมาอยู่อาศัยเพื่อดูแลที่ดิน จนรัฐไม่อาจดำเนินการได้เต็มที่ การตั้งถิ่นฐานของคนที่พื้นราบที่ใช้พื้นที่กว้างใหญ่ได้ช่วงจึงทำเลถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยง ยังผลให้ชาวกะเหรี่ยงต้องถอยร่นไปอยู่ตามเชิงเขา หรือหน้าผาหิน อันเป็นบริเวณที่อันตราย เพราะอาจมีน้ำป่าไหล บ่าและแผ่นดินไหวเคลื่อนลงมาได้ทุกขณะ นับเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่ออันตรายและความเสียหายต่างๆเป็นอย่างยิ่ง

สรุป

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้งเป็นชุมชนพื้นถิ่นพื้นฐานแห่งเทือกเขาตะนาวศรี ที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำลำภาชีนับเนื่องกันมากกว่า 200 ปี ชุมชนแถบนี้ยังคงมีความผูกพันกับวิถีวัฒนธรรมกะเหรี่ยงอันแนบแน่น มีการผลิตพืชผลแต่พอยังชีพ มีการหาของป่าเสริมในหน้าแล้ง โดยยังขาดแนวคิดด้านการวางแผนหรือการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ ต่อมาเมื่อมีกลุ่มคนไทยพื้นราบอพยพเข้าสู่เขตเทือกเขาตะนาวศรี กลุ่มคนไทยพื้นราบได้มุ่งใช้อำนาจทุนที่เหนือกว่ากว้านซื้อที่ดินดั้งเดิมที่ชาวกะเหรี่ยงปรับปรุงเอาไว้แล้ว เพื่อทำรีสอร์ท ไร่ผลไม้และผักต่างๆ ทำให้ถิ่นฐานชาวกะเหรี่ยงถูกช่วงชิงไปโดยอำนาจทุนเป็นลำดับ ชาวกะเหรี่ยงขาดอำนาจต่อรอง จำเป็นต้องถอยร่นเข้าไปอาศัยอยู่ตามรอยตะเข็บชายแดน ซึ่งเป็นแนวป่าลึก สร้างปัญหาด้านความมั่นคงต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง

ตาราง 3.2 แสดงผักป่านำมาใช้แก้ปัญหาในอนาคต

ลำดับที่	ชื่อผัก	วิธีรับประทาน
1	ผักคราดป่า	ใช้แกง
2	ปลีกล้วยป่า	ใช้แกงและยำ

3	ผักแว่น	รับประทานสด
4	ใบเสม็ด	รับประทานสด
5	ใบมะตูม	รับประทานสด
6	ผักหนาม	ใช้ต้มและแกง
7	ผักหวาน (ใบ, ผลและกิ่งอ่อน)	ใช้แกง
8	ยี่หระ	ใช้ลวก
9	ผักสะเดา	ใช้แกงและรับประทานสด
10	กานพลู	รับประทานสด
11	ลูกเนียงป่า	รับประทานสด
12	ใบบัวบก	รับประทานสด
13	ใบมะกอกป่าและผลมะกอกป่า	รับประทานสด
14	ดอกแคป่า	ใช้ต้มจิ้ม
15	ใบย่านาง	ใช้แกง
16	ดอกและผลเพกา	ใช้ต้มจิ้ม
17	มะระป่า	ใช้ต้มและรับประทานสด
18	ดอกดิน	ใช้ต้มจิ้ม
19	ใบและผลตำลึง	ต้มและใช้แกง
20	ใบขี้เหล็ก	ใช้แกง
21	ใบคูณหรือทุน	รับประทานสด
22	ผักกุ่มน้ำและกุ่มบก	ใช้ดอง
23	ดอกสลิดและผลสลิด	ใช้ต้ม
24	ผักเสี้ยน	ใช้ดอง
25	ผลบวบป่า	ใช้ต้ม
26	ผักปลัง	ใช้ต้มและใช้แกง
27	ผลมะเขือป่า	ใช้แกงและรับประทานสด
28	ใบมะขามอ่อน	ใช้แกง

ตาราง 3.2 แสดงผักป่าที่นำมาใช้แก้ปัญหาในอนาคต(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อผัก	วิธีรับประทาน
29	ใบกระเจียวป่า	ใช้ต้ม
30	ผลมะรุมป่า	ใช้แกง

ตาราง3.3 แสดงผักป่าในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่เป็นสินค้าชั้นดีได้

ลำดับที่	ชื่อผัก	ปริมาณที่มี
1	สะเดา	จำนวนมาก
2	ผักหวานป่า (ต้น)	จำนวนปานกลาง
3	ใบมะขามอ่อน	จำนวนมาก
4	ผักหวานเถาว์	จำนวนปานกลาง
5	ดอกกระเจียวป่า	จำนวนปานกลาง
6	ต้นบัวบก	จำนวนปานกลาง
7	เห็ดโคน	จำนวนปานกลาง
8	มะตึก (ลูกเนียง)	มีบ้างในบางฤดูกาล
9	ใบและผลมะกอกป่า	จำนวนมาก
10	หน่อไม้ป่า	จำนวนมาก
11	ดอกดิน	จำนวนปานกลาง
12	ต้นบอน	จำนวนปานกลาง
13	ผักบั้ง	จำนวนมาก
14	มะระป่า	จำนวนมาก
15	ผักขี้เหล็ก	จำนวนมาก
16	มะเขือพลวง	จำนวนปานกลาง
17	ผักแว่น	จำนวนปานกลาง
18	ผักส้มป่อย	จำนวนปานกลาง
19	ผักปลั่ง	จำนวนปานกลาง
20	ใบมะตูม	จำนวนปานกลาง
21	ปลีกล้วยป่า	จำนวนปานกลาง
22	ผักกรูด	จำนวนปานกลาง
23	ผักหนาม	จำนวนปานกลาง
24	ดอกสลิค	มีบ้างในบางฤดูกาล

ตาราง3.3 แสดงผักป่าในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่เป็นสินค้าชั้นดีได้(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อผัก	ปริมาณที่มี
25	ตำลึงป่า	มีบ้างในบางฤดูกาล

26	ผักต้ว	มีบ้างในบางฤดูกาล
27	ผลและดอกเพกา	มีบ้างในบางฤดูกาล
28	พริกป่า	มีบ้างในบางฤดูกาล
29	ใบกุ่มน้ำและกุ่มบก	จำนวนปานกลาง

ตาราง 3.4 แสดงสมุนไพรที่ค้นพบในป่ารอบ ๆ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า

ลำดับที่	ชื่อสมุนไพร	ใช้รักษา
1	ระย่อม	เข้าสู่ศรยา
2	ดินเป็ด	เข้าสู่ศรยา
3	ลั่นทม	ยาระบาย รักษาท้องอืด ท้องเฟ้อ
4	บุณฑก	เข้าสู่ศรยา
5	เปล้าใหญ่, เปล้าน้อย	โรคลำไส้และกระเพาะอักเสบ
6	ว่านเลือดคางคาว	บำรุงเลือดและให้เจริญอาหาร
7	ว่านกำลังช้างสาร	บำรุงกำลัง
8	รากมะละกอ	รักษาโรคหนองใน, หูดต่าง ๆ
9	สมอ	อายุวัฒนะ
10	มะขามป้อม	เข้าสู่ศรยา
11	กราวเครือ	เข้าสู่ศรยา
12	กุ่มบกและกุ่มน้ำ	ทำเนื้อของตัวยา
13	กาสามปีก	เข้าสู่ศรยา
14	บอระเพ็ด	เข้าสู่ศรยา
15	แคป่า	เข้าสู่ศรยา

ตาราง 3.4 แสดงสมุนไพรที่ค้นพบในป่ารอบ ๆ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อสมุนไพร	ใช้รักษา
16	สบู่เลือด	โรคมะเร็ง
17	ไม้กฤษณา	เข้าสู่ศรียา
18	ไม้ฝาง	เข้าสู่ศรียา
19	เสลดพังพอน	รักษาพิษงูและตะขาบ
20	ต้นมะตูม	เข้าสู่ศรียา

ตาราง 3.5 แสดงอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

ลำดับที่	ชื่อ (ในเขตพื้นที่)	เนื้อที่ (ไร่)	ปีที่จัดตั้งขึ้น
1	ทุ่งแสลงหลวง (พิษณุโลก, เพชรบูรณ์)	789,000	24 ม.ค. 2506
2	น้ำหนาว (เพชรบูรณ์, ชัยภูมิ)	603,750	4 ม.ค. 2515
3	ดอยอินทนนท์ (เชียงใหม่)	301,500	2 ต.ค. 2515
4	ดอยขุนตาล (ลำพูน, ลำปาง)	159,556	5 มี.ค. 2518
5	ลานสาง (ตาก)	65,000	14 พ.ค. 2522
6	รามคำแหง (สุโขทัย)	213,125	27 ต.ค. 2523
7	ดอยสุเทพ – ปุย (เชียงใหม่)	163,162	14 เม.ย. 2524
8	ศรีสัชนาลัย (สุโขทัย)	133,250	8 พ.ค. 2524
9	แม่ปิง (ตาก, ลำพูน, เชียงใหม่)	627,346	13 ก.ค. 2524
10	เวียงโกศัย (แพร่, ลำปาง)	256,250	9 ต.ค. 2524
11	น้ำตกแม่สุรินทร์ (แม่ฮ่องสอน)	247,875	29 ต.ค. 2524
12	ตากสินมหาราช (ตาก)	93,125	23 ธ.ค. 2524
13	คลองลาน (กำแพงเพชร)	187,500	25 ธ.ค. 2525
14	ภูหินร่องกล้า (พิษณุโลก, เลย)	191,875	26 ก.ค. 2527
15	แม่ยม (แพร่, ลำปาง)	284,219	1 มี.ค. 2529
16	แม่วังก์ (นครศรีธรรมราช, กำแพงเพชร)	558,750	14 ก.ย. 2530
17	น้ำตกชาติตระการ (พิษณุโลก)	339,375	2 พ.ย. 2530

ตาราง 3.5 แสดงอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ (ในเขตพื้นที่)	เนื้อที่ (ไร่)	ปีที่จัดตั้งขึ้น
----------	---------------------	----------------	------------------

18	แจ้ซ็อน (ลำปาง)	480,00	28 ก.ค. 2531
19	ศรีลานนา (เชียงใหม่)	878,750	1 ส.ค. 2532
20	คอยหลวง (พะเยา, ลำปาง, เชียงราย)	731,250	16 เม.ย. 2533
21	คลองวังเจ้า (กำแพงเพชร, ตาก)	466,875	29 ส.ค. 2533
22	ออบหลวง (เชียงใหม่)	345,625	4 ธ.ค. 2534
23	สาละวิน (แม่ฮ่องสอน)	450,950	9 พ.ย. 2537
24	ขุนแจ (เชียงราย)	168,750	14 ส.ค. 2538
25	ห้วยน้ำคัง (เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน)	782,575	14 ส.ค. 2538
26	ลำน้ำน่าน (แพร่, อุดรดิตถ์)	624,468	30 ก.ย. 2541
27	ตาดหมอก (เพชรบูรณ์)	181,250	30 ต.ค. 2541
28	แม่เมย (ตาก)	115,800	20 พ.ค. 2542
29	คอยภูคา (น่าน)	1,065,000	17 มิ.ย. 2542
30	แม่ฝาง (เชียงใหม่)	327,500	4 ก.ย. 2543
31	ภูซาง (เชียงราย, พะเยา)	178,050	2 พ.ย. 2543
32	เชียงดาว (เชียงใหม่)	721,825	2 ม.ค. 2543
33	แม่วะ (ลำปาง, ตาก)	366,875	15 พ.ย. 2543
34	เขาใหญ่ (สระบุรี, ปราจีนบุรี, นครนายก, และนครราชสีมา)	1,353,472	18 ก.ย. 2505
35	ภูกระดึง (เลย)	217,576	16 พ.ย. 2505
36	ภูพาน (สกลนคร, กาฬสินธุ์)	415,453	13 พ.ย. 2505
37	ภูเรือ (เลย)	75,525	16 ก.ค. 2522
38	ตาดโตน (ชัยภูมิ)	135,738	31 ธ.ค. 2523
39	แก่งตะนะ (อุบลราชธานี)	50,000	13 ก.ค. 2524
40	ทับลาน (นครราชสีมา, ปราจีนบุรี)	1,397,375	23 ธ.ค. 2524
41	ภูเก้า – ภูพานคำ (หนองบัวลำภู, ขอนแก่น, อุดรธานี)	201,250	20 ก.ย. 2528
42	ภูจอง – นายอย (อุบลราชธานี)	428,750	1 มิ.ย. 2530

ตาราง 3.5 แสดงอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ (ในเขตพื้นที่)	เนื้อที่ (ไร่)	ปีที่จัดตั้งขึ้น
----------	---------------------	----------------	------------------

43	ห้วยหวด (สกลนคร, นครพนม , มุกดาหาร)	517,850	28 ก.ค. 2531
44	มุกดาหาร	30,313	28 ธ.ค. 2531
45	ภูเวียง (ขอนแก่น)	203,125	8 ธ.ค. 2534
46	ภูผาม่าน (เลย, ขอนแก่น)	218,750	8 ธ.ค. 2534
47	ผ้ำแดง (อุบลราชธานี)	212,500	31 ธ.ค. 2534
48	ภูสระบัว (อำนาจเจริญ , ยโสธร , มุกดาหาร)	144,375	30 ธ.ค. 2535
49	ไกรทอง (ชัยภูมิ)	199,375	30 ธ.ค. 2535
50	นาเห้ว (เลย)	73,225	23 พ.ย. 2537
51	ตาพระยา (สระแก้ว , บุรีรัมย์)	371,250	22 พ.ย. 2539
52	เขาพระวิหาร (อุบลราชธานี , ศรีสะเกษ)	81,250	20 มี.ค. 2541
53	น้ำพอง (ขอนแก่น , ชัยภูมิ)	123,125	15 พ.ย. 2543
54	น้ำตกพลิ้ว (จันทบุรี)	84,063	2 พ.ย. 2518
55	เอราวัณ (กาญจนบุรี)	343,735	19 มี.ย. 2518
56	เขาชะเมา (ระยอง , จันทบุรี)	52,300	31 ธ.ค. 2518
57	เขาคิชฌกูฏ (จันทบุรี)	36,444	4 พ.ค. 2520
58	เฉลิมรัตนโกสินทร์ (กาญจนบุรี)	36,875	12 ก.ย. 2523
59	ไทรโยค (กาญจนบุรี)	312,500	27 ต.ค. 2523
60	เขาสามลัน (สระบุรี)	27,856	2 มี.ย. 2524
61	แก่งกระจาน (เพชรบุรี , ประจวบฯ)	1,821,688	12 มี.ย. 2524
62	เขื่อนศรีนครินทร์ (กาญจนบุรี)	957,500	23 ธ.ค. 2524
63	ปางสีดา (สระแก้ว , ปราจีนบุรี)	527,500	22 ก.พ. 2525
64	เขาแหลม (กาญจนบุรี)	935,625	8 พ.ย. 2534
65	พุแค (สุพรรณบุรี)	198,422	30 ก.ย. 2541
66	เขาหลวง (นครศรีธรรมราช)	356,250	18 ธ.ค. 2517

ตาราง 3.5 แสดงอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ (ในเขตพื้นที่)	เนื้อที่ (ไร่)	ปีที่จัดตั้งขึ้น
67	เขาลัก (สุราษฎร์ธานี)	461,713	22 ธ.ค. 2523
68	เขาพนมเบญจา (กระบี่)	31,325	9 ก.ค. 2524
69	เขาปู่ – เขาย่า (ตรัง , พัทลุง , นครศรีธรรมราช)	433,750	27 พ.ค. 2525
70	ศรีพังงา (พังงา)	153,800	16 เม.ย. 2531
71	น้ำตกโยง (นครศรีธรรมราช)	128,125	22 ก.ค. 2534
72	เขาน้ำค้าง (สงขลา)	132,500	22 ก.ค. 2534
73	แก่งทรง (สุราษฎร์ธานี)	338,125	4 ธ.ค. 2534
74	น้ำตกห้วยยาง (ประจวบคีรีขันธ์)	100,625	8 ธ.ค. 2534
75	ไทร่มเย็น (สุราษฎร์ธานี)	265,625	31 ธ.ค. 2534
76	บางกลาง (ยะลา)	163,125	24 ก.พ. 2542
77	กุยบุรี (ประจวบคีรีขันธ์)	605,625	25 มี.ค. 2542
78	น้ำตกหงาว (ระนอง , ชุมพร)	417,500	2 มี.ย. 2542
79	บูโศลุโหลงปาดิ (นราธิวาส , ปัตตานี ยะลา)	213,125	17 มี.ย. 2542
80	น้ำตกสี่ขีด (นครศรีธรรมราช , สุราษฎร์ธานี)	90,625	17 มี.ย. 2542
81	คลองพนม (สุราษฎร์ธานี)	256,500	15 พ.ย. 2543

